

Arhimandrit Ioanichie Bălan

**CĂLĂUZĂ ORTODOXĂ
ÎN
FAMILIE ȘI SOCIETATE
II**

Arhimandrit Ioanichie Bălan

CĂLĂUZĂ ORTODOXĂ
ÎN
FAMILIE ȘI SOCIETATE
II

EDITURA MITROPOLIEI MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

1993

Arhimandrit Ioanichie Bălan

CĂLĂUZA ORTODOXĂ ÎN FAMILIE ȘI SOCIETATE

II

Arhimandrit Ioanichie Bălan

CĂLĂUZĂ ORTODOXĂ
ÎN
FAMILIE ȘI SOCIETATE
II

Cu binecuvântarea I. P. S.

DANIEL

MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

EDITURA MITROPOLIEI MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI - 1993

INTRODUCERE

Cartea de față, intitulată „Călăuză Ortodoxă în familie și societate”, este închinată în mod special familiei creștine, cea mai veche instituție divino-umană de pe pământ, care stă la temelie societății omenești, fiind întemeiată de însuși Dumnezeu în Rai și binecuvântată de Iisus Hristos și Maica Domnului la nunta din Cana Galileii. Lucrarea este o continuare firească a „Călăuzei Ortodoxe în Biserică”, apărută la început de an și are ca scop îndrumarea credincioșilor în viața de familie, din punct de vedere creștin.

Despre familie, în general, s-au scris puține cărți. Iar despre viața complexă de familie din zilele noastre, privită în lumina Sfintei Evanghelii, nu avem o lucrare competentă care să stea la îndemâna credincioșilor noștri iubitori de Hristos și doritori de mântuire.

Această modestă carte este un mic catehism moral-canonic de familie, fiind redactată în formă dinamică de dialog. Prin aceasta încercăm să umplem un mare gol spiritual și să contribuim la popularizarea moralei ortodoxe, în viața de zi cu zi, ajutând pe credincioși să știe cum se întemeiază o familie creștină, care este adevăratul scop al familiei, cum trebuie educați copiii în iubire de Dumnezeu și de Biserică și în ascultare deplină

de părinți și de duhovnici.

Cartea prezintă și medicamente pentru bolile sufletești, care lovesc și destramă din ce în ce mai mult familia și societatea creștină de astăzi, oferind la fiecare caz soluțiile cele mai potrivite.

Lucrarea este împărțită în 12 capitole, care prezintă, pe scurt, elementele principale din viața social-religioasă a creștinilor ortodocși, de la naștere și căsătorie, pînă la sfîrșitul vieții. La urmă am adăugat și un mic îndrumător canonic ortodox, ca să fie la îndemîna tuturor celor ce vor să știe cum trebuie procedat în fiecare caz aparte.

Desigur, această „Călăuză” nu răspunde la toate problemele și întrebările ce frămîntă astăzi familia creștină. Dar sper că s-a răspuns la cele mai multe din ele, după experiența pe care am acumulat-o după mai mulți ani de duhovnicie, îndrumat de marii noștri părinți, puțini la număr, pe care i-am cunoscut în viață.

Dau laudă lui Dumnezeu că a binevoit să apară și acest volum, atît de necesar credincioșilor noștri, pe care îl închin Maicii Domnului, ca model al tuturor mamelor creștine.

Mulțumesc cu recunoștință și I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, care a binecuvîntat lucrarea de față, și rog pe bunii noștri creștini să primească această mică osteneală, ca rod al iubirii în Hristos, și să se roage pentru cei ce s-au ostenit la săvîrșirea ei, pomenindu-ne la sfințele lor rugăciuni.

Arhim. Ioanichie Bălan

Sfînta Mănăstire Sihăstria
15 octombrie 1992

FAMILIA CREȘTINĂ

Ce este familia, după învățătura Bisericii Ortodoxe?

Familia este cel dintîi așezămînt dumnezeiesc, pe care l-a făcut Dumnezeu pentru om în Rai, cu sfatul Preasfintei Treimi: *Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor asemenea lui* (Facerea 2, 18). Familia este celula și izvorul vieții pe pămînt, temelia vieții de obște, prima biserică întemeiată de Dumnezeu din iubire pentru om, după modelul Bisericii cerești, adică al obștii îngerilor și al sfinților din cer. Fără iubirea firească, din familie, nu putem ajunge la iubirea dumnezeiască, veșnică.

Unde s-a întemeiat cea dintîi familie?

Cea dintîi familie a fost întemeiată de Dumnezeu în Rai, iar nu pe pămînt, avînd ca preot și martor pe însuși Dumnezeu, ca să arate tuturor ce mare rol are familia creștină pe pămînt, ce demnitate i-a dat Creatorul familiei și ce misiune dumnezeiască i-a încredințat. Căci spune Duhul Sfînt: *Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie* (Facerea 1, 27).

Ce înțelegem prin familie creștină?

Cuvîntul familie are în general două sensuri. În sens propriu, înseamnă unirea conjugală dintre cei doi soți, prin taina Nunții, în vederea nașterii de copii. Iar în sens duhovnicesc, prin familie se înțelege obștea tuturor creștinilor, care formează Biserica unică pe care a întemeiat-o Fiul lui Dumnezeu în lume, prin moartea și învierea Sa. Familie duhovnicească este numită și obștea credincioșilor dintr-o parohie, precum și obștea călugărilor din fiecare mănăstire.

De altfel, orice grupuri de credincioși, uniți prin dragoste în numele lui Hristos, în vederea unor activități creștine de binefacere și misiune ortodoxă, se pot numi familii duhovnicești.

Care este scopul principal al familiei pe pămînt?

Scopul principal al familiei create de Dumnezeu este nașterea de copii pentru înmulțirea neamului omenesc, pentru continuarea vieții pe pămînt și întărirea Bisericii întemeiate de Hristos în lume. Aceasta a spus-o însuși Creatorul, Care, după ce i-a făcut pe primii oameni, i-a binecuvîntat, zicînd: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pămîntul* (Facerea 1, 28).

Ce alte scopuri are familia creștină?

Alte scopuri ale familiei creștine sînt: ajutorarea soților unul cu altul, pentru ușurarea greutăților vieții pămîntești; îmbărbătarea lor în vremea primejdțiilor și a ispitelor, înfrînarea trupească, evitarea cumplitelor păcate ale desfrînării care biruiesc și stăpînesc, mai ales astăzi, pe cei necăsătoriți și divorțați. Prin aceste scopuri, familia devine cea dintîi biserică, școală și casă a credinței în Dumnezeu, a sfințeniei, a nașterii și educării copiilor în dreaptă credință și în frică de Dumnezeu.

Numai o familie care împlinește cu sfințenie aceste scopuri divine pe pămînt, poate fi cu adevărat binecuvîntată de

Dumnezeu și umbrită de harul Duhului Sfânt. Iar familiile întemeiate fără cununie și binecuvântare, numai pentru desfrînare și ucidere de copii, pentru pază, divorț și adunare de averi, precum și pentru a face alte păcate, acelea vor fi greu pedepsite de Dumnezeu în ziua judecății, dacă nu se vor pocăi cât mai curînd.

Cum se întemeiază o familie creștină?

Familia creștină se întemeiază prin taina Cununiei, adică prin căsătorie sau unire conjugală liberă dintre un bărbat și o femeie, cu binecuvîntarea lui Dumnezeu în fața Sfîntului Altar, potrivit poruncii Creatorului, Care a zis: *Pentru aceea, va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amîndoi un trup* (Facerea 2, 24; Matei 19, 5; Efeseni 5, 31). Nu este familie creștină o familie care nu îndeplinește aceste condiții obligatorii.

Care sînt însușirile de bază ale familiei creștine?

Potrivit învățăturii Sfîntei Scripturi și a Bisericii întemeiate de Hristos, familia creștină trebuie să îndeplinească următoarele însușiri:

- **Să fie întemeiată prin unirea sinceră și statornică** dintre cei doi soți, cum ne învață Sfîntul Apostol Pavel: *Fiecare să aibă femeia sa și fiecare femeie să aibă bărbatul său* (I Corinteni 7, 2). În creștinism este interzisă bigamia și trigamia, adică libertatea unui bărbat de a avea două sau mai multe femei, întrucît femeia este egală cu bărbatul înaintea lui Dumnezeu, cum spune același Apostol: *Nu mai este parte bărbătească, nici femeiască, pentru că voi toți unu sînteți în Hristos Iisus* (Galateni 3, 28);

- **Să fie întemeiată din dragoste curată, devotată și liberă**, adică cei doi miri să se unească de bunăvoie, neurmărind alte scopuri pămîntești, materiale, precum avere, cînstă și mîndrie, care, de obicei, ruinează familia creștină și o îndepărtează de Hristos;

- **Să fie de acord și părinții tinerilor cu însoțirea fiilor lor,**

în aceeași dragoste și bună înțelegere;

- **Mirii să nu fie rude apropiate de sînge**, prin alianță sau rude spirituale. Se interzice căsătoria între rude de sînge în linie dreaptă, adică nepoți, fii, părinți și bunici. Iar gradele de rudenie în linie colaterală - adică frați, veri primari, veri de gradul al doilea etc. - sînt oprite de la căsătorie pînă la gradul al șaptelea inclusiv. Verii de gradul al doilea nu se pot căsători între ei, cum se întîmplă uneori, căci sînt în gradul al șaselea de rudenie. Numai verii de gradul al treilea se pot căsători între ei. Membrii familiilor înscrise nu se pot căsători decît de la gradul al șaselea în sus, iar cei înrudiți spiritual - adică nași, finii, fiii nașilor cu fiii finilor de la botez și cununie - nu se pot căsători între ei pînă la gradul al patrulea. Înainte de logodnă și nuntă, preotul respectiv este dator să cerceteze gradele de rudenie ale mirilor și să nu aprobe decît căsătoriile canonice. Orice excepție de la Canoanele Bisericii o poate face, după caz, numai episcopul locului.

- **Mirii să ducă viață curată, în feciorie, pînă după cununia religioasă** făcută în fața Sfîntului Altar. Orice căsătorie fără cununie religioasă, numai cu cununie civilă, este considerată desfrîinare și concubinaj și se canonisește aspru, cu oprire pînă la 7 ani de la Sfînta Împărtășanie;

- **Căsătoria celor doi tineri să fie pe viață**, iar nu temporar, căci este făcută cu legămînt pe Cruce și pe Sfînta Evanghelie, ca să dureze pînă la moarte. Că zice Mîntuitorul: *Ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Iar Sfîntul Pavel la fel zice: *Femeia de bărbat să nu se despartă. Iar de se va despărți, să nu se mărite, sau să se împace cu bărbatul său; iar bărbatul să nu-și lase femeia sa* (I Corinteni 7, 11).

Care este însemnătatea duhovnicească a familiei pe pămînt?

Familia este izvorul divin al vieții pe pămînt, precum însuși Dumnezeu este singurul izvor al vieții cerești și pămîntești,

prin harul Duhului Sfânt care s-a dat Bisericii. Omul nu poate exista și rodi singur, ci numai în comunitate, în familie. Familia este casa vieții firești, așa cum Biserica este casa vieții duhovnicești, căci pe amîndouă le-a întemeiat Dumnezeu. Una pentru trup, iar cealaltă pentru suflet. Dar numai unite una cu alta, familia cu Biserica, vor putea înnoi viața pe pămînt, vor putea salva societatea omenească de la pierzare și vor asigura mîntuirea sufletelor noastre. Familia și Biserica își au ca izvor și model unitatea Preasfintei Treimi și doar cel ce își duce viața fără prihană, în familie și în Biserică, va fi vrednic de a intra în lumina cea veșnică a Preasfintei Treimi.

Dacă familia creștină păstrează cu sfințenie dreapta credință și este iubitoare de Dumnezeu, de rugăciune, de biserică și de toate cele sfinte, ea formează cea mai tare cetate și obște duhovnicească de pe pămînt. O asemenea familie, formată din părinți credincioși, în mod sigur va avea și copii buni, sănătoși, ascultători și binecredincioși. Iar familia ruptă de Biserica Ortodoxă și robită de păcate grele, ca beția, desfrîul, uciderea de copii, înjurăturile, ura și furtul, este o casă a iadului, prăvălie a diavolilor și povară a societății. O asemenea familie bolnavă ucide viața adevărată pe pămînt, naște și crește copii răi, necredincioși și ucigași, și poate îmbolnăvi pe toți cei din jur.

Numai trăind în marea familie a Bisericii lui Hristos și într-o familie cu adevărat creștină, omul rezistă mai ușor în fața ispitelor de tot felul și a greutăților vieții, biruind singurătatea și tristețea care îl lovesc așa de mult pe pămînt. De aceea a și zis Domnul Dumnezeu: *Nu este bine să fie omul singur. Să-i facem ajutor asemenea lui* (Facerea 2, 18).

Așadar, familia este întemeiată de Dumnezeu pentru a continua viața pe pămînt, pentru a păstra credința și viața morală în societate, pentru a crește copii credincioși și ascultători de Biserică, spre lauda Preasfintei Treimi, și pentru a birui toate ispitele trupești și sufletești care vin de la diavolul, de la lume și de la trup.

PREGĂTIREA PENTRU CĂSĂTORIE

Cine pregătește tinerii pentru căsătorie și pentru viață?

Întrucât căsătoria, ca și călugăria, este un legământ sfânt, pe viață, de care depinde mîntuirea sau osînda celor ce fac acest pas, tinerii nu trebuie lăsați să-și hotărască singuri soarta. La formarea unei familii trebuie să contribuie întreaga parohie, prin rugăciune, atît acasă cît și la biserică. Dar cel mai mult sînt datori să contribuie părinții tinerilor, preoții de parohie, duhovnicii și nașii lor de botez.

Primii care trebuie să pregătească tinerii pentru căsătorie sînt părinții care i-au născut. Ei îi cunosc cel mai bine pe fiii lor. Ei știu dacă sînt sănătoși, dacă au sau nu înclinație spre viața de familie, dacă sînt credincioși, dacă au sau nu posibilități să se întrețină material și spiritual și să conducă o familie; dacă sînt capabili să crească copii în frică de Dumnezeu, dacă iubesc Biserica, slujbele, oamenii, munca cînsită, cărțile sfînte ortodoxe și dacă au un bun preot îndrumător către Hristos.

Dacă tinerii îndeplinesc aceste însușiri firești și duhovnicești, părinții trebuie să discute cu ei, să-i îndrume, dîndu-le sfaturi și cărți bune de citit, arătîndu-le bucuriile și greutățile

vieții de familie și deprinzându-i de mici cu ascultarea, cu rugăciunea și cu munca cinstită. Apoi să-i dea la timp la școală, să-i învețe o meserie sau să-i deprindă cu munca câmpului, ca să-și poată întreține singuri familia și să fie modele vii pentru copiii lor.

Pe lângă părinții trupești, un rol major la formarea tinerilor ortodocși, în vederea căsniciei, îl au preoții de parohie, adică părinții lor sufletești. Duhovnicul fiecărui tânăr are ultimul și cel mai hotărâtor cuvânt în viață. El știe și cunoaște pe fiecare dintre fiii săi sufletești, prin harul Duhului Sfânt. El știe dacă un tânăr dorește din toată inima să se căsătorească și să crească copii în iubire de Dumnezeu, sau este chemat la o viață creștină mai înaltă. Dacă tânărul este din fire smerit, retras, iubitor de liniște și de rugăciune, el trebuie îndrumat de duhovnic spre teologie și spre viața călugărească, pentru ca nu cumva, greșind drumul, să sufere și să regrete, până la moarte, pasul făcut.

Preoții sînt datori să facă rugăciuni speciale către Dumnezeu și Maica Domnului pentru binecuvîntarea căsătoriei fiilor lor duhovnicești, ca și pentru hotărîrea lor în viață.

În al treilea rînd, rudele apropiate și nașii de botez trebuie să-i ajute pe tineri la intrarea lor în viața de familie. Mare păcat fac rudele, prietenii de familie și cunoșcuții care, în loc să-i ajute pe tineri la căsătorie, din invidie și din îndemnul diavolului, ei dezbină și destramă unirea tinerilor prin vorbe rele, prin minciuni, calomnii și uneori prin yrajitorie, pentru care vor da greu răspuns lui Dumnezeu. În aceste cazuri tinerii și părinții lor sînt datori să se roage mult, cu post și metanii, să se spovedească și să urmeze sfatul duhovnicului.

Cîte căi de mîntuire sînt pe pămînt, după învățătura Domnului nostru Iisus Hristos?

Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii, a rînduit trei căi de mîntuire pentru toți creștinii, și anume:

- *Căsătoria*, adică viața de familie prin taina Nunții, pentru

naștere de copii;

- *Călugăria*, prin renunțarea la familie și intrarea în viața monahală, pentru a urma numai lui Hristos, cum au făcut Sfinții Apostoli și mulți cuvioși părinți. Această cale este mult răspândită în Biserică;

- *Curăția sau viața celibatară*, adică trăirea în lume, necăsătorit, dar în desăvârșită feciorie și curăție, pentru dragostea lui Hristos și pentru slujirea Bisericii Lui, cum sînt preoții celibatari, fecioarele și vădulele credincioase, precum și creștinii ortodocși misionari. Această cale se mai numește și călugărie albă, fiind la fel de mult răspândită în sînul Bisericii lui Hristos, urmînd modelul Domnului, al Maicii Domnului și al Sfinților Apostoli. Pentru a alege una din aceste feluri de viață creștină pe pămînt, fiecare tînar trebuie să se roage cît mai mult lui Dumnezeu, să citească multe cărți sfinte ortodoxe și să ceară sfatul duhovnicului său și al celor mai iscusiți părinți duhovnicești.

De la ce vîrstă trebuie să înceapă pregătirea tinerilor pentru viață și pentru căsătorie?

Pregătirea pentru căsătorie nu trebuie să înceapă nici prea devreme, nici prea tîrziu. Dacă tinerii sînt din fire mai iubitori de lume, de cele pămîntești, să fie pregătiți pentru căsătorie mai din timp. Iar dacă sînt firi mai retrase, mai religioase, să nu fie grăbiți, ci să înceapă a fi pregătiți ceva mai tîrziu, pentru a-și alege singuri calea vieții. Pentru a nu greși, se cere atît părinților, cît și fiilor lor, să se roage stăruitor lui Dumnezeu spre a li se hotărî, de sus, calea vieții pe pămînt.

De obicei, fetele trebuie îndrumate spre căsătorie, începînd de la vîrsta de 16-17 ani; iar băieții, de la vîrsta de 18-19 ani. Biserica, precum și legile civile, opresc căsătoria fetelor sub 16 ani și a băieților sub 18 ani. Ce bine ar fi dacă preoții ar organiza în biserică întâlniri speciale cu tinerii necăsătoriți, pentru a-i pregăti cît mai bine pentru viață și pentru formarea unei familii creștine model!

Ce trebuie să facă tinerii îndoienici, care nu se pot hotărî între căsătorie și călugărie?

Tinerii nehotărîți nu trebuie să fie siliți de părinți și de rude, nici spre căsătorie, nici spre viața monahală. Ci să se roage pentru ei toată familia, cu post și slujbe la biserici, cerînd ajutorul lui Dumnezeu și al Maicii Domnului, pentru alegerea și hotărîrea lor. Apoi să-i ducă la duhovnici buni și să-i îndemne să nu cadă cumva în grele păcate trupești, care, de obicei, robesc pe tinerii ce amînă căsătoria sau rămîn văduvi. Căci cel dintîi diavol care biruiește pe tinerii necăsătoriți este desfrînarea.

Cum trebuie să se procedeze cu tinerii care amînă căsătoria și doresc în taină să intre în viața monahală?

Toți acești tineri, ca și cei ce rămîn văduvi, dacă se simt chemați de Dumnezeu la viața monahală, nu trebuie siliți la căsătorie împotriva voii lor, nici nu trebuie opriți de părinți sau de rude să intre în cinul călugăresc. Căci Duhul Sfînt îi cheamă și îi alege să laude toată viața pe Dumnezeu și să se roage pentru ei, pentru familie și pentru toată lumea. Călugăria este logodire și unire duhovnicească pe viață cu Hristos, iar căsătoria este logodire și unire trupească cu femeia. Părinții care opresc și persecută pe fiii lor, ce vor să intre în viața monahală, fac un greu păcat, căci se împotrivesc poruncii Domnului care spune: *Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este împărăția cerurilor* (Matei 19, 14). Iar în alt loc zice: *Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie* (Marcu 8, 34).

Ce păcat săvîrșesc tinerii care făgăduiesc lui Dumnezeu că se duc la mănăstire, dar se căsătoresc? Dar cei ce promit să se căsătorească și apoi se duc la mănăstire?

Cei ce făgăduiesc să intre în viața monahală și apoi se căsătoresc, fac un greu păcat; căci ei s-au dăruit de bunăvoie

lui Dumnezeu, apoi și-au călcat făgăduința. Dar prin spovedanie și canon aspru, sînt iertați. Iar cei ce renunță la căsătorie, chiar dacă au făgăduit, și se duc la mănăstire înainte de a se cununa și a greși cu mireasa, primesc cunună și răsplată de la Hristos. Căci așa au făcut mulți sfinți și cuvioși Părinți. Iar dacă au greșit trupește și au lăsat logodnica însărcinată, să se căsătorească. Aceștia nu mai au voie să intre în mănăstire.

Cum trebuie să se pregătească tinerii pentru căsătorie?

Îndată ce tinerii s-au cunoscut și s-au apropiat sufletește unul de altul, în vederea căsătoriei, ei trebuie să dea slujbe la mai multe biserici și mănăstiri, ca Dumnezeu să le ajute, să-i lumineze, să le binecuvînteze gîndul, să le unească inimile și să hotărască dacă este voia Lui ca aceștia să se căsătorească. Apoi, să se ducă la duhovnicii lor, să se mărturisească și să le ceară sfat ce să facă, spre a afla ce este de folos pentru viețile și sufletele lor.

De asemenea, să se roage cu post și metanii, ca Dumnezeu să le arate calea cea mai bună de urmat. În unele părți, tinerii postesc și se roagă stăruitor 40 de zile, citind zilnic, mai ales la miezul nopții, Acatistul și Paraclisul Maicii Domnului, precum și la Psaltire, ca să se facă voia lui Dumnezeu cu ei și să le binecuvînteze căsătoria.

Atît tinerii, cît și părinții trebuie să discute creștinește unii cu alții în vederea căsătoriei fiilor lor și să cadă cu toții de acord. Dacă părinții tinerilor, sau chiar numai unul dintre ei, nu sînt de acord, să nu se facă nunta pînă cînd aceștia nu se învoiesc. La nevoie, să cheme preotul spre a-i împăca. După ce părinții și rudele au căzut de acord, să fie chemat preotul locului ca să cerceteze dacă nu cumva tinerii sînt rude, dacă se iau din iubire creștină sau din interes, dacă promit să se căsătorească pe viață, să nască toți copiii pe care îi primesc de la Dumnezeu și dacă făgăduiesc să asculte în toate de Biserică, de preot, de nași și să păzească toate poruncile Domnului.

Apoi tinerii cu părinții lor, cu rudele și cu preotul paroh respectiv, fixează ziua cununiei religioase, stabilesc nașii și fac pregătirile de nuntă, după rînduiala canonică ortodoxă.

Cu o săptămînă sau două înainte de nuntă, tinerii miri sînt datori să facă o spovedanie din copilărie la duhovnicii lor, de obicei la același preot, și, dacă au dezlegare, să se împărtaşească cu Trupul și Sângele Domnului.

Dacă se vor respecta cu sfințenie aceste rînduieli canonice, înainte și după căsătorie, acea familie va fi binecuvîntată de Dumnezeu cu sănătate, cu pace, cu copii buni și cu mintuire.

Care sînt condițiile canonice obligatorii ale nunții creștine ortodoxe?

- Tinerii care vor să se căsătorească unul cu altul trebuie să trăiască în desăvîrșită feciorie și înfrînare pînă după cununia religioasă, știind că, dacă săvîrșesc păcate trupești înainte, sînt opriți de Sfînta Împărtașanie, minie pe Dumnezeu prin păcatul desfrînării, le merge rău în căsnicie și nu vor avea pace duhovnicească în familie;

- Mirii, părinții și nașii trebuie să fie toți ortodocși, iar nu de altă religie - catolici, sectanți, sau ateï - că nu vor avea liniște și înțelegere în căsnicie și nu vor putea fi cununați la biserică pînă cînd nu se fac ortodocși;

- Mirii să se ia din cea mai curată și sinceră iubire unul față de altul, iar nu din plăcere trupească sau interese pămîntești;

- Să se oblige amîndoi mirii că vor naște toții copiii pe care îi vor avea de la Dumnezeu și că le vor da o creștere și educație creștină bună, în duh profund ortodox; întrucît avortul, paza și desfrîul destramă familia și aduc suferință în viață și osîndă veșnică după moarte;

- Părinții tinerilor, preotul de parohie și rudele să fie de acord cu căsătoria lor;

- Să nu fie rude apropiate unul cu altul și să respecte întru totul Canoanele Bisericii, ca să nu supere pe Dumnezeu și să aibă copii binecuvîntați și sănătoși;

- Să nu se facă nunta în localuri publice cu muzică, cu beții și cu dansuri, care nu sînt creștinești; ci să se facă nuntă creștinească, în familie, după învățătura și tradiția sfîntă a Bisericii noastre Ortodoxe;

- Mirii să se oblige în fața lui Dumnezeu că nu se vor înșela niciodată unul pe altul și vor păzi casa și patul neîntinat de păcatul desfrînării;

- Nașii mirilor să fie buni creștini și să aibă nume bun în societate;

- Tinerii miri să cunoască bine credința ortodoxă, să știe pe de rost rugăciunile începătoare, Crezul, Psalmul 50, Fericirile etc. și să meargă regulat la slujbele Bisericii;

- Să aibă cărți religioase ortodoxe în casele lor, precum: Biblia, Noul Testament, Catehismul, Ceaslovul, Psaltirea, Acatistierul, cărți de rugăciuni și alte cărți sfinte ortodoxe de învățătură;

- Să nu se urmărească prin căsătorie scopuri materiale (adunarea de averi) sau mîndria și alte lucruri, care îndepărtează darul lui Dumnezeu de la ei.

Ce sfaturi trebuie să dea preotul tinerilor miri, înainte de căsătorie?

- Să-i învețe pe scurt credința ortodoxă și să le dea cărți de învățătură pentru a ști cum să-și crească copiii și cum să reziste împotriva sectelor;

- Să-i cerceteze dacă nu sînt rude de sînge, prin alianță sau rude spirituale;

- Să aibă amîndoi un duhovnic bun, de care să asculte ca de însuși Hristos, Mîntuitorul lumii, la care să se spovedească regulat de cel puțin patru ori pe an;

- Să ducă viață curată, în feciorie și înfrînare, pînă după cununia religioasă;

- Să se mărturisească amîndoi mirii cu o săptămînă înainte de nuntă și, dacă au dezlegare, să se împărtășească cu Trupul și Sîngele Domnului;

- În viață să facă toate cu rugăciune, cu sfatul duhovni-

cului și cu învoirea ambilor soți;

- Să nască toți copiii pe care îi vor primi de la Dumnezeu, știind că avortul, paza conjugală și orice alte mijloace de a nu avea copii - medicamente anticoncepționale, băi speciale, injecții, sterilizări, operații etc. - sînt metode diabolice de ucidere a vieții pe pămînt și aduc celor vinovați boli, sărăcie, moarte timpurie, copii bolnavi și osîndă veșnică;

- Să dea copiilor lor o frumoasă educație religioasă și morală, să-i ducă la biserică, să-i spovedească și să-i împărtășească regulat;

- Să se roage mult, după putere, acasă, pe cale, la lucru, cu post și metanii, după sfatul duhovnicului și să nu-și piardă timpul la televizor, la beții, la distracții și cu alte lucruri pierzătoare de suflet;

- Să țină toate posturile și zilele rînduite de Biserică, înfrîndu-se de la mîncarea de dulce și de la trăirea conjugală;

- Să facă milostenie materială și duhovnicească, după putere, săracilor, bolnavilor și orfanilor;

- Să trăiască în pace cu toți oamenii și să nu se răzbune niciodată;

- Soții să nu se înșele unul pe altul prin desfrînare, nici să se certe, nici să cadă în beție, nici să divorțeze unul de altul pînă la moarte;

- În toate cazurile grele din viață să urmeze sfatul preotului duhovnic, sfatul părinților și al nașilor de cununie.

La urmă, preotul să binecuvînteze pe cei doi miri și să le dăruiască Sfînta Scriptură sau Noul Testament și o sfîntă cruce - care nu trebuie să lipsească din nici o casă de creștini - ca semn că fiecare trebuie să-și ducă crucea căsniciei cu credință și răbdare, pînă la sfîrșitul vieții lor.

Ce sfaturi creștinești trebuie să dea tatăl fiului său înainte de căsătorie?

- Să facă nunta creștinească, cu cununie religioasă, fără muzică și dans, fără ceartă și beție, cum se cuvine creștinilor ortodocși;

- Să nu greșească trupește cu mireasa pînă după cununie, nici să trăiască în concubinaj, adică fără cununie religioasă;
- Să nu facă nici un păcat de moarte, care îndepărtează pe Duhul Sfînt, adică: desfrînare, preadesfrînare, avort, pază de a nu avea copii, beții, bătăi, crime, petreceri păgînești, vrăjitorii, înjurături, fumat și alte păcate care ucid sufletul, smintesc pe oameni și distrug familia;
- Să nu-și bată soția, nici să trăiască cu ea în ceartă, în ură și în dușmănie; nici să o lase sau să o oblige să avorteze copii;
- Să trăiască în iubire creștină și în armonie cu părinții, cu rudele, cu socrii, cu nașii, cu preoții și cu toți oamenii;
- Să nu meargă niciodată la judecăți, la cîrciumi, la teatre, la filme pornografice și de groază, la adunări sectare, în case unde se fac avorturi, petreceri păgînești, beții, desfrîu etc.;
- Să nu se împrietenească niciodată cu oameni răi și bețivi, cu oameni certăreți, desfrînați, mincinoși, răzbunători și mai ales cu sectanți, ca să nu cadă în cursele lor;
- Să nu citească nici să aducă în casă cărți sectare, reviste și imagini pornografice, smintitoare de suflet;
- Să muncească cinstit, să-și crească copiii în frică de Dumnezeu, familia lui să fie model în societate, să nu lipsească de la biserică și să urmeze sfatul preotului, al părinților și al nașilor.

La urmă, tatăl să-și sărute fiul și să-i dăruiască o carte sfîntă - Ceașlovul sau Psaltirea - și o icoană mare cu Domnul nostru Iisus Hristos, ca să-i fie spre mîntuire.

Ce sfaturi creștinești trebuie să dea mama fiicei sale, înainte de căsătorie?

- Să-și păstreze fecioria cu orice preț pînă la Cununia religioasă;
- Să fie supusă bărbatului ei în toate cele bune și sfinte, cum se cuvine femeilor creștine;
- Să-i spună că familia a fost întemeiată de Dumnezeu în Rai, că viața de familie este grea, este o cruce pentru întreaga viață și poate fi dusă pînă la capăt numai cu credință tare în

Dumnezeu, cu rugăciune și răbdare;

- Să nu facă în viață nici un avort, adică ucidere de copii, afară de cazul în care viața îi este în primejdie, după sfatul duhovnicului;

- Să-și crească copiii cu mare grijă, în dreapta credință și în frică de Dumnezeu;

- Să facă multe rugăciuni în familie, mai ales noaptea, cu post și metanii, împreună cu soțul și copiii ei;

- Să nu accepte, nici să practice vreo metodă de pază conjugală, pentru a nu rămîne însărcinată și a nu avea mai mulți copii;

- Să nu asculte de soțul ei, dacă o silește la păcate trupești interzise sau o obligă să facă avort, și să nu îndemne nici pe alte femei sau rude la pază, la avort și la divorț;

- Să nu divorțeze niciodată de soțul ei adevărat, oricît de rău ar fi el, nici să fugă din casă, abandonîndu-și copiii; ci să rabde mucenicește toate necazurile, jertfindu-se pe altarul familiei și să urmeze în toate sfatul duhovnicului, al părinților și al nașilor;

- Să se ferească, întotdeauna, de păcatul desfrînării cu alți bărbați, căci acesta distruge astăzi majoritatea familiilor și aduce pedeapsa lui Dumnezeu peste lume;

- Dacă în viață va fi vreodată alungată din casă de soț, fie că va fi sau nu vinovată, soția să nu divorțeze niciodată de soțul ei, nici să păcătuiască cu alt bărbat, nici să se căsătorească cu altcineva, cum ne învață Sfînta Biserică; căci soția credincioasă salvează familia, chiar dacă soțul ei este rău, iar soția rea și fără răbdare o distruge, chiar dacă soțul ei este bun. Cînd este tulburare și ceartă în familie, femeia împreună cu copiii ei să se roage mai mult lui Dumnezeu și să urmeze sfatul duhovnicului și al nașilor și astfel va veni din nou pacea Duhului Sfînt peste casa lor;

- Să se ferească în tot timpul vieții de vrăjitorie, de înjurături, de fumat, de îmbrăcăminte luxoasă și indecentă, care smintește pe copii și pe bărbați. Apoi să se ferească de sulimenirea feței și a trupului, de clevetire, de ceartă cu

rudele, cu vecinii și cu soțul, de furt, de minciuni, de distracții, jocuri și petreceri lumești ucigătoare de suflet și de orice faptă rea, știind că pentru toate va trebui să dea socoteală înaintea lui Dumnezeu;

- Să nu țină televizor în camera copiilor, căci televizorul aduce desfrul în casă, smintindu-i și ucigându-le mintea și sufletul. Apoi să nu privească la filme și imagini pornografice, diavolești, nici să-și piardă timpul ascultând muzică, citind romane, făcând vizite și participând la distracții lumești, care duc la pierderea mîntuirii și golesc sufletul și casele creștinilor de rugăciune, de pocăință și de harul Duhului Sfînt;

- Să fie întru toate curate, pașnice, tăcute, harnice, smerite și să-și îmbrace copiii cuviincios, iar nu după moda lumii de azi. Apoi, casele să le împodobească creștinește cu icoane, candelă și lucruri modeste, iar nu cu obiecte și haine scumpe și imagini pornografice, păgînești;

- Ori de cîte ori va fi tulburată casa ei, din cauza păcatelor, să sfințească casa, făcînd aghiasmă, să se spovedească la preot, să facă mai multe rugăciuni și să urmeze sfatul duhovnicului și al preoților bătrîni.

La urmă, mama să-și sărute fiica și să se roage lui Dumnezeu cu lacrimi pentru ea, ca să poată duce cu înțelepciune crucea căsătoriei. Apoi să-i dăruiască fiicei o carte de rugăciuni, o cruculiță și o icoană mare cu Maica Domnului, ca să-i fie acoperămint și ajutor în viață.

Cum trebuie să răspundă mirii la sfaturile date în vederea căsătoriei, de către preot și părinții lor?

Mai întîi, făcînd semnul Sfintei Cruci, să promită lui Dumnezeu, preotului și părinților care i-au născut, că vor respecta întru totul sfaturile lor, că vor rămîne pînă la moarte fii credincioși ai Bisericii Ortodoxe și că se vor sili să împlinească cu credință datoriile sfinte creștinești față de Dumnezeu, față de Biserică, față de familie și față de părinții lor trupești și sufletești. Apoi să mulțumească din inimă părinților lor că i-au născut și crescut în frică de Dumnezeu și în drecapta

credință; că i-au botezat în numele Preasfintei Treimi și i-au deprins să meargă pe calea mântuirii, dîndu-i la școală să învețe carte și cele de nevoie vieții, ca să poată trăi pe pămînt.

La urmă, să-și ceară iertare în genunchi de la părinții lor pentru toate cîte le-au greșit în viață și să le sărute mîinile, iar părinții, la rîndul lor, să-și sărute copiii.

Ce trebuie să facă cei doi tineri care vor să se căsătorească, dacă părinții lor nu sînt de acord?

Să nu se căsătorească pînă cînd nu sînt de acord ambii părinți ai celor doi tineri. Să se roage mai mult lui Dumnezeu, citind Psaltirea și Paraclisul Maicii Domnului, cu zile de post, și să ceară sfatul preotului și al duhovnicului lor. Apoi, să se facă un consiliu de familie cu tinerii, cu părinții și rudele ambelor familii, la care să participe neapărat și preotul paroh. Ce se va hotărî în acest consiliu, aceea să facă tinerii! Căci, dacă se căsătoresc fără consimțămîntul ambilor părinți, nu le va merge bine în căsnicie și nu se vor putea împărtăși cu Sfintele Taine, pînă cînd nu vor fi iertați de părinți.

Ce trebuie să facă mirele sau mireasa, dacă unul sau amîndoi au greșit mai înainte cu altcineva?

Dacă tinerii se iubesc sincer în Hristos și dacă doresc să se căsătorească unul cu altul, chiar dacă mireasa a greșit cu altcineva, să se mărturisească amîndoi la același duhovnic și să se roage mai mult ca Dumnezeu să-i unească pe toată viața. Apoi mirele să ierte greșeala miresei și, urmînd sfatul preotului, să se căsătorească, nemaiamintînd niciodată miresei de acest păcat al tinereții. La fel să facă și mireasa, dacă știe că mirele ei ar fi greșit cu alte femei.

Dacă mirele nu acceptă căsătoria în această situație, să nu se căsătorească unul cu altul, căci o astfel de căsătorie fără iubire și iertare nu este de durată. Iar dacă amîndoi mirii au căzut în păcate trupești și vor sincer să se căsătorească unul cu altul, să fie dezlegați de preotul lor și să se cununc la biserică,

împlinind canonul ce li se va da de către duhovnic.

Ce trebuie să facă mirele care a greșit cu o tânără și a lăsat-o gravidă sau are și copii cu ea și vrea să se căsătorească cu altă femeie?

Canonic și creștinește mirele este obligat să se căsătorească cu femeia cu care a greșit mai înainte, mai ales dacă are și copii cu ea, iar noua lui logodnică trebuie să renunțe la el. Acest lucru trebuie să-l cerceteze la spovedanie preotul respectiv și să hotărască ce trebuie să facă cei doi tineri, dacă au și alte grave probleme canonice și morale.

În ce situație totuși un tânăr se poate căsători cu o tânără, deși a greșit un timp cu alta?

Un tânăr ce a greșit cu altă femeie, care are și copil cu ea, fără să aibă cununie civilă și religioasă, se poate căsători legal și canonic cu o altă tânără, numai în cazul în care femeia, cu care a trăit și a născut copilul, refuză căsătoria religioasă cu acel tânăr și dacă preotul paroh cercetează cazul și dă cuvenita dezlegare canonică.

Dacă femeia cu copil nu renunță la el, în mod canonic el nu se poate căsători și cununa cu altă femeie. În cazuri excepționale și dificile, se cere sfatul și binecuvîntarea episcopului respectiv din eparhie.

În ce condiții canonice un tânăr sau tânără, care n-au mai fost niciodată căsătoriți, se pot căsători legal și religios cu o persoană care a mai fost deja căsătorită și are și copii?

Un tânăr (tânără) necăsătorit se poate căsători cu o persoană care a mai fost căsătorită, numai în cazul în care acea persoană nu a fost cununată religios cu soțul dintîi, sau i-a murit soțul, ori soția (soțul) s-a lepădat de Biserica Ortodoxă și s-a făcut sectantă (sectant), sau au fost rude. În toate aceste cazuri, tinerii să ceară sfatul și aprobarea preotului și episcopului respectiv.

Ce trebuie să facă un tânăr sau o tânără ortodoxă care dorește să se căsătorească cu cineva de altă religie creștină (catolic, armean, lipovean, luteran, reformat, sectant etc.)?

Un tânăr sau o tânără ortodoxă se poate căsători cu cineva de altă religie creștină, numai dacă persoana respectivă primește Botezul și Mirungerea ortodoxă, adică dacă renunță la religia sa și declară public că primește religia ortodoxă.

Mai întâi trebuie să i se facă Botezul și Mirungerea ortodoxă, după ce i s-a făcut catehizarea, și abia după aceea, cununia religioasă în biserică.

Altfel, nu se poate săvârși o asemenea căsătorie, pentru că ar fi total necanonică.

Se poate căsători un tânăr sau o tânără ortodoxă cu cineva care este mahomedan, evreu, budist, teosof, yoghin sau ateu? În ce condiții poate avea loc o astfel de căsătorie?

O asemenea nuntă se poate face numai dacă tânărul (tânăra) care nu crede în Hristos, sau este teosof, yoghin etc., are Botezul ortodox, și acceptă să practice religia ortodoxă. Numai după îndeplinirea acestor condiții obligatorii, cei doi tineri se pot logodi și cununa în Biserică.

Fără aceste condiții, nu se pot căsători tineri ortodocși cu tineri păgâni, adică necreștini, cu ateii sau cu tineri de altă religie creștină. Cei ce se căsătoresc, totuși, cu tineri păgâni, ateii sau sectanți, care refuză Botezul ortodox, nu pot fi niciodată cununați și trăiesc în desfrinare și concubinaj, spre a lor osîndă. Aceștia nu pot da slujbe la biserică, nu pot fi nici spovediți, nici uniți cu Hristos, nici înmormîntați cu preot la cimitir, pînă nu primesc Botezul ortodox.

Ce păcat greu săvârșesc acele femei ortodoxe, care renunță la Biserica lui Hristos și se căsătoresc cu soți păgîni, pentru bani și desfrîu?

Acele femei ortodoxe care se lasă amăgite de bani, de daruri sau de plăceri trupești și se căsătoresc, spre a lor osîndă, cu bărbați păgîni care nu cred în Hristos – ba încă renunță și la credința ortodoxă, la părinți și la patrie și pleacă în țări străine pentru scopuri pămîntești – sînt considerate lepădate de Hristos, apostate, și nu pot fi pomenite niciodată la slujbele Bisericii, neavînd mîntuire. Dacă totuși trăiesc în concubinaj cu păgîni, dar de credința ortodoxă nu s-au lepădat, se osîndesc ca femei desfrîmate și nu pot fi pomenite la Biserică, pînă ce nu părăsesc bărbații necreștini cu care trăiesc sau îi conving să treacă la Ortodoxie și să se pocăiască de păcatele lor.

În toate cazurile de acest fel să se ceară sfatul preotului și al episcopului locului. Dacă asemenea căsătorii nu se pot desface și soțiile sînt încă ortodoxe, să-și boteze măcar copiii în religia ortodoxă și să le dea o educație creștină. Altfel, fără pocăință și fără Botezul ortodox, fără Spovedanie și căință pînă la moarte, nu pot avea mîntuire.

În ce condiții se pot căsători doi tineri care au mai fost căsătoriți o dată și dacă au sau nu copii din prima căsătorie?

Soții rămași singuri din prima căsătorie, se pot căsători a doua oară în următoarele condiții:

- Dacă soțiile sau soții din prima căsătorie au decedat;

- Dacă nu au avut copii din prima căsătorie;

- Dacă femeia văduva nu are mai mul de 40 de ani, iar bărbatul mai mult de 45 de ani, în speranța că vor avea copii din a doua căsătorie;

- Dacă au divorțat din motive canonice legale, aprobate de Biserică. Adică dacă cei doi soți sînt rude apropiate, dacă soțul sau soția au unele infirmități sau vreo boală ascunsă

și nu au putut conviețui sau naște copii; dacă soțul (soția) dinții este vrăjitor, ateu, păgîn, de altă lege, ori homosexual sau sodomit; și dacă unul sau amîndoi sînt infirmi, demenți, preadesfrînați vădit etc.;

- Dacă unul din soți a intrat în viața monahală, cu consimțămîntul celuilalt. Toate aceste cazuri trebuie să fie cercetate de preot și nimic să nu se facă fără dezlegarea lui și, la nevoie, a episcopului.

Ce trebuie să facă mirele sau mireasa, dacă nu se căsătoresc din dragoste, ci sînt siliți de părinții lor, pentru avere sau alte scopuri pămîntești?

Orice căsătorie făcută cu scopuri pămîntești și la îndemnul părinților, de obicei nu durează, fiind însoțită de certuri și necazuri. De aceea, tinerii trebuie, întii de toate, să se ia din iubire sinceră. Cei doi tineri nu trebuie să se căsătorească la porunca părinților, ci să amîne căsătoria și să se roage lui Dumnezeu, urmînd sfatul preotului, pînă cînd ei singuri se vor hotărî din inimă să se unească unul cu altul.

Ce trebuie să facă tinerii care vor să se căsătorească, fiind rude apropiate (veri, cumnați, nepoți)?

Aceștia să nu se căsătorească dacă sînt rude pînă la gradul al șaptelea, căci cei ce se căsătoresc cu rude săvîrșesc un greu păcat, făcînd amestecare de sînge, iar preotul care cunună asemenea rude cade sub pedeapsa Sfintelor Canoane.

Ce trebuie să facă mireasa (mirele) dacă viitorul ei soț (soție) nu vrea să aibă copii sau acceptă să nască doar unul sau doi copii?

În această situație mireasa să refuze căsătoria cu un soț care o va obliga să-și ucidă copiii dăruți de Dumnezeu. Fiindcă nu este păcat mai mare pentru cei căsătoriți decît uciderea de copii. La fel să procedeze și mirele, dacă viitoarea lui soție nu vrea să aibă copii. Un creștin adevărat nu are voie să se căsătorească cu o ucigașă de copii. Iar dacă unul din miri, sau

amîndoi, acceptă să nască numai un copil sau cel mult doi, să se căsătorească, cu condiția ca după nașterea celor doi copii să trăiască în deplină înfrînare conjugală, ca doi frați. Altfel, preotul nu poate să cunune pe tinerii care refuză nașterea firească de copii și nu promit să se înfrîneze trupește.

Care este vîrsta canonică pentru o căsătorie legală?

Femeia se poate căsători de la vîrsta de 16 ani pînă la cel mult 60 de ani, cu condiția să nu mai fi fost căsătorită în viață. Bărbatul se poate căsători legal de la vîrsta de 18 ani pînă la vîrsta de 70 de ani, dacă n-a mai fost căsătorit vreodată. În afara intervalului dintre aceste limite de vîrstă, atît bărbații, cît și femeile nu se mai pot căsători. În cazul în care cineva răpește o fată minoră și o ia de soție, înainte de vîrsta legală canonică admisă pentru căsătorie, acela este pedepsit aspru și de legile civile și de cele bisericești.

Cine nu se poate căsători niciodată în viață?

Potrivit canonului 21 Apostolic, nu se pot căsători cei ce sînt anormali la trup (fameni, castrați, infirmi din naștere), cei nebuni, cei reduși mintal din naștere și cei îndrăciți (epileptici în stare gravă). Doi tineri nu se pot cununa religios și căsători legal dacă amîndoi sau unul dintre ei se află în unul din următoarele cazuri:

- Este deja căsătorit(ă) cu alt soț (soție);
- Logodnica (mireasa) este deja însărcinată cu alt bărbat;
- Logodnicul este deja călugărit, hirotonit preot sau condamnat la închisoare pe o perioadă mai mare.

LOGODNA ȘI CĂSĂTORIA CIVILĂ

Ce este logodna canonică?

Este învoirea legitimă, o înțelegere de bună voie, între doi tineri ortodocși de a se căsători. Pentru ca logodna să fie canonică și după voia lui Dumnezeu, la aceasta trebuie să fie de acord atît părinții tinerilor, cît și rudele apropiate, și să aibă binecuvîntarea și garanția preotului din parohie că nu sînt rude apropiate, că sînt sănătoși, că au vîrsta canonică legală de căsătorie, că sînt ortodocși și nu au alte impedimente canonice și legale, care îi pot opri de la căsătorie; că doresc să se unească între ei pe viață, pentru naștere de copii; că vor răbda toate necazurile vieții de familie și că vor asculta în toate de Biserică și de duhovnicul lor.

Logodna, deși nu este o Taină a Bisericii, este canonică și trebuie respectată. Iar dacă unii din cei logodiți calcă înțelegerea, aceștia sînt canonisiți de Biserică cu oprire de la Sfînta Împărtășanie. Înțelegerea pentru logodnă se face de obicei în familia miresei, fiind de față și preotul respectiv, iar slujba logodnei se face în biserică.

Cînd se face slujba sau rînduiala logodirii în biserică?

În unele părți se face cu cîteva săptămîni înainte de cununia religioasă, dar, pentru ca nu cumva tinerii să greșească trupește după logodnă, nemaiașteptînd cununia religioasă, Biserica Ortodoxă a hotărît ca slujba de logodire să se facă împreună cu slujba cununii propriu-zise, pentru a se evita căderea tinerilor în păcatul desfrînării.

Ce simbolizează inelele pe care le primesc mirii la slujba logodnei?

Inelele, care stau pe Sfînta Evanghelie în timpul slujbei de logodire și apoi se pun de preot pe degetele mirilor, simbolizează legătura duhovnicească și firească între cei doi tineri, uniți în fața lui Hristos pe toată viața. Această unire din timpul logodnei se desăvîrșește prin punerea cununiilor pe capetele mirilor, în cadrul slujbei respective.

Ce este așa-numita *cununie civilă* și ce valoare canonică și religioasă are?

Cununia civilă este o învoire scrisă de căsătorie, un fel de contract social prin care se consemnează însoțirea de bunăvoie a doi tineri (sau maturi) pentru conviețuirea familială. Întrucît căsătoria civilă se face în fața primarului comunei sau a localității unde locuiește mirele, deci nu în fața Altarului și a slujitorilor Bisericii, acest contract sau *cununie civilă*, cum se mai numește, are numai valoare civilă, valabilă doar în fața legilor de stat, neavînd însă valoare canonică. De aceea, cei ce trăiesc conjugal după cununia civilă, unii dintre ei născînd și copii, în fața lui Dumnezeu se află în concubinaj și în desfrînare și nu se pot împărtăși pînă la 7 ani.

Numai Cînunia religioasă, în fața Altarului, unde cei doi tineri făgăduiesc că se unesc pe viață și pun mîinile pe Evanghelie și pe Sfînta Cruce și unde primesc inelele de logodnă și cununiile pe cap, aceasta este adevărata cununie legală și canonică în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, care dă

dreptul mirilor să conviețuiască pînă la moarte și să nască copii. Se știe că pînă la sfîrșitul secolului trecut nu exista în țările ortodoxe *cununie civilă*, la primării.

Tinerii se logodeau și se cununau numai la biserică, în fața preotului și a Sfîntului Altar, căci atunci lumea era mult mai credincioasă. De aceea, nunta creștină dura toată viața. Iar acum, de cînd sînt două feluri de cununii, prima civilă și a doua religioasă, mulți nu se mai cunună religios, ori se cunună după ani de trăire în desfrîu și concubinaj, iar divorțul și avortul se înmulțesc îngrijorător, ca semn că a slăbit mult credința în Dumnezeu și viața morală religioasă. Din aceste motive, familia creștină de astăzi și-a pierdut mult din caracterul ei sacru de odinioară.

Singura țară ortodoxă, care mai practică astăzi cununia civilă și cea religioasă numai în cadrul Bisericii, este Grecia. La greci sînt foarte rare divorțurile, ca și căsătoria a doua și a treia, căci la ei nu se poate face nimic fără aprobarea Bisericii și a preoților de parohie, care combat orice divorț și neînțelegere în familie.

Tinerii logodiți și căsătoriți civil la primărie, au voie să trăiască împreună?

Nu pot nicidecum să conviețuiască și să păcătuiască, pînă la cununia religioasă. Numai aceasta le dă dreptul și binecuvîntarea lui Dumnezeu să trăiască conjugal. Iar cei care greșesc înainte de cununia religioasă, pe motiv că sînt logodiți și cununați civil, aceia trăiesc în desfrîinare și nu au voie să se împărtășească cu Trupul și Sângele lui Hristos mai mulți ani, pentru că au călcat poruncile lui Dumnezeu. De aceea nu le merge bine în căsnicie, căci încep viața de familie prin păcat și se lipsesc de binecuvîntarea divină. Însă prin spovedanie și pocăință primesc iertare.

Ce trebuie să facă tinerii care săvîrșesc păcate trupești înainte de cununie, ca și cei ce trăiesc în concubinaj?

Toți acești tineri, ca și cei ce trăiesc necununați reli-

gios (în concubinaj), trebuie să facă următoarele:

- Să se spovedească din copilărie la un duhovnic iscusit și să facă un aspru canon;
- Să se cunune cât mai curînd posibil la biserică, de regulă cu persoanele cu care au greșit;
- Să se roage regulat seara și dimineața, să facă metanii, să țină toate posturile și să ia parte Duminica și în sărbători la slujbele din biserică;
- Să urmeze întru totul sfatul duhovnicului și astfel vor fi iertați de Dumnezeu.

Ce trebuie să facă părinții ai căror fete se duc după bărbați, înainte de cununie și trăiesc cu ei în concubinaj?

Părinții care pătinesc o asemenea rușine și durere trebuie să facă una din două. Ori acceptă să-și căsătorească fiica, prin cununie religioasă, cu tînărul la care a fugit și cu care a păcătuit, ori își aduc fiica acasă, o duc la un preot pentru spovedanie și așteaptă să o căsătorească, fie că este sau nu însărcinată. Cel mai bun lucru este ca tînăra, care a fugit de la părinți la mirele ei, să fie cununată cât mai repede posibil cu cel pe care și l-a ales și cu care a rămas gravidă, ca nu cumva să fie măritată cu altul împotriva voinței ei. Fiindcă orice căsătorie făcută cu sila, dacă tinerii nu se iubesc, nu este de durată.

Ce trebuie să facă părinții a căror fiică necăsătorită a rămas însărcinată și trăiește în desfrînare?

În acest caz, dureros pentru familie, se recomandă o singură soluție creștină: fata gravidă să fie protejată și încurajată să-și nască copilul, iar nu să-l avorteze. Astfel, întreaga familie va avea mare bucurie de la Domnul. Iar dacă se știe cu cine a greșit, la timpul rînduit poate fi căsătorită cu tatăl copilului, însă numai cu cununie religioasă, urmînd în toate sfatul duhovnicului. Iar dacă este desfrînată și a greșit cu mai mulți bărbați, să se întoarcă la Dumnezeu prin pocăință și spovedanie și va fi iertată, dacă nu mai păcătuiește și ascultă

de duhovnic.

Ce înțelegem prin căsătorie canonică sau religioasă?

Este unirea creștină, legiuită, între un bărbat și o femeie, la vârsta rînduită de Biserică, cu cununie religioasă în fața Sfîntului Altar, unde cei doi miri făgăduiesc, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, că vor conviețui pînă la sfîrșitul vieții. Apoi, că vor naște și crește copii în dreapta credință și vor suferi toate greutățile vieții cu răbdare, urmînd sfaturile duhovnicului lor și împlinind cu sfințenie cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, care zice: *Fugiți de desfrînare!* (I Corinteni 6, 18); iar în alt loc zice: *Cinstită este nunta întru toate și patul neîntinat; iar pe desfrînați și pe preadesfrînați îi va judeca Dumnezeu* (Evrei 13, 4).

Ce înțelegem prin căsătorie necanonică sau nelegiuită?

Înțelegem căsătoria fără cununie religioasă, care este oprită de Biserică și de Sfintele Canoane. Mai înțelegem căsătoria între doi tineri care sînt rude apropiate; adică veri primari, de gradul al doilea; căsătoria cu frați vitregi, cu fini sau nași etc. Căsătoria între rude apropiate de sînge se numește *amestecare de sînge* și este un păcat mai mare decît preadesfrînarea. O asemenea căsătorie nu se poate face niciodată și nici un preot nu poate binecuvînta și cununa doi tineri care sînt rude apropiate. Iar cei ce au căzut în acest păcat de moarte, trebuie să se spovedească, să dea divorț de soția nelegitimă și să stea cel puțin șapte ani neîmpărtășiți, cum prevede canonul 54 al Sinodului VI ecumenic.

Cei ce trăiesc necununăți, dacă nu sînt rude, sînt datori să se cunune religios cît mai curînd și să se spovedească. Apoi să facă un canon de cîțiva ani și vor fi iertați de Dumnezeu, dacă vor duce o viață creștinească.

Călugării din mănăstiri se pot întoarce din nou în lume pentru a se căsători?

Tinerii care se duc la mănăstire și stau cîțiva ani ca frați

începători, dacă nu pot duce jugul vieții monahale, se pot întoarce în lume să se căsătorească. Nunta lor este considerată ca a doua căsătorie. Iar dacă cer de bunăvoie tunderea în monahism, cu binecuvîntarea duhovnicului și a starețului respectiv, și se fac călugări, prin depunerea solemnă a unui jurămint sau făgăduințe în fața Sfîntului Altar, prilej cu care li se schimbă și numele, din clipa aceea sînt opriți definitiv de Canoanele Bisericii de a se reîntoarce în lume și a se mai căsători, căci au fost făgăduiți lui Dumnezeu.

Dacă totuși sînt cazuri cînd un călugăr se leapădă de jurămintul făcut și se căsătorește, el este considerat ca un lepădat de credință, ca un apostat, și nu are voie nici să fie cununat de preot, nici să dea slujbe la biserică, nici să fie împărtășit pînă la moarte, pînă cînd nu părăsește din nou lumea și se întoarce la pocăință în mănăstire, și nici copiii lui nu pot să fie preoți. Iar dacă moare în lume căsătorit, nu are mîntuire și se îngroapă deoparte, cu cei sinuciși, cu ateii și ereticii, căci s-a lepădat de bunăvoie de făgăduința și jurămintul dat lui Dumnezeu. La fel se pedepsește și călugărița care se întoarce în lume și se căsătorește. Nu are iertare pînă cînd nu vine din nou la pocăință.

Numai frații de mănăstire, chiar dacă au fost îmbrăcați în negru, dacă se întorc în lume și se căsătoresc, sînt opriți de Sfînta Împărtășanie doi sau trei ani, asemenea celor ce se căsătoresc a doua oară. Ei au iertare și pot fi cunați, căci încă n-au depus jurămintul călugăresc.

Dar preoții de mir, dacă rămîn văduvi sau nu se înțeleg cu soțiile lor, pot să dea divorț și să se căsătorească a doua oară?

Nu, niciodată! Preotul ortodox are dreptul la o singură căsătorie, care rămîne pe viață. În caz de divorț sau deces, preotul văduv sau rămas singur, ori slujește în văduvie curată la parohia sa, ori se face călugăr și slujește la mănăstire. El nu mai are voie să se recăsătorească pînă la moarte, și nici vreun episcop sau duhovnic nu-l poate dezlega pentru acest lucru.

Dacă totuși un preot se recăsătorește, va trebui să fie caterisit, adică scos din preoție, rămânând ca un simplu mirean.

Biserica îngăduie să se facă nunți creștine cu muzică și dans?

Nu, Biserica lui Hristos și Sfinții Părinți opresc participarea creștinilor la petreceri, la beții, la jocuri și la tot felul de distracții lumești, care strică morala creștină și duc pe oameni, mai ales pe cei tineri, la desfrînări, certuri, crime și divorțuri. Dansurile și jocurile sînt îngăduite doar copiilor mici, ca distracții copilărești, iar nu oamenilor maturi. Oare nu bețiile, dansurile și distracțiile, de zi și de noapte, au stricat morala, viața curată și cinstea tinerilor noștri, băieți și fete?

Deci, nunta cu muzică, cu lăutari, cu dans, cu tot felul de beții și certuri, distruge echilibrul moral-creștin al societății noastre, împinge pe tineri și chiar pe cei vîrstnici la desfrîu, aduce ură și răzbunare între creștini și între rude, iar peste cei vinovați aduce mînia lui Dumnezeu.

Nunta cu lăutari este cu atît mai vinovată, cu cît se săvîrșește Duminica, care este ziua Domnului, de odihnă și reculegere. Căci păcatele ce se fac Duminica sînt mai greu pedepsite de Dumnezeu decît cele făcute în alte zile. Iar muzica și dansul sînt primele ispite care duc pe tineri la desfrînare.

CUNUNIA RELIGIOASĂ

Ce este cununia religioasă?

Cununia religioasă este una din cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii, prin care un tânăr și o tânără, de aceeași credință, ortodoxă, se unesc de bunăvoie în fața Sfântului Altar, pentru a conviețui pînă la moarte, în vederea nașterii și creșterii de copii.

Cum trebuie să se pregătească mirii pentru ziua sfîntă a Cununii lor?

Să fie spovediți și împărtășiți cu Preacuratele Taine, cu cîteva zile mai înainte; să fie împăcați cu părinții și cu toate rudele; să se îmbrace cuviincios pentru taina Nunții, cum se cuvine creștinilor iubitori de Hristos și să vină în biserică, la slujba cununii, cu multă credință, cu evlavie și nemîncăți, pentru a primi ajutorul și binecuvîntarea lui Dumnezeu.

În ce zile de peste an nu se fac nunți și cununii religioase?

Biserica Ortodoxă, prin Sfinții Părinți, interzice cu desăvîrșire oficierea cununii religioase în cele patru posturi de peste an, miercurea și vinerea, precum și în zilele marilor

praznice creștine, cum sînt: Sfintele Paști și Săptămîna Luminată, de la Crăciun pînă după Botezul Domnului, Duminica Rusaliilor, Înălțarea Sfintei Cruci, Adormirea Maicii Domnului etc. Întrucît Biserica nu poate face excepții în aceste zile și în cele patru posturi, este obligatoriu pentru creștini să respecte instrucțiunile canonice din calendar, rețeritoare la zilele cînd nu se fac nunți. În cazuri foarte grave episcopul locului poate face unele excepții. Dar este mai bine să se respecte regulile canonice ortodoxe, întrucît marile sărbători și posturile sînt zile de bucurie duhovnicească, iar nu zile de veselie și ospete.

Care este ziua cea mai potrivită pentru săvîrșirea cununiei religioase?

Este Sfînta Duminică, potrivit rînduiei creștine ortodoxe. Pînă în ziua cununiei, mirii stau fiecare la părinții lor, iar în dimineața Duminicii stabilite pentru Cununia religioasă, mirii se pregătesc fiecare, ajutați de nașii lor. Apoi mirele, însoțit de rude, merge la casa miresei și de aici vine împreună cu părinții, cu nașii și cu toate rudele la biserică, în parohia marelui. Aici sînt așezați în față, la loc de cinste, și ascultă cu evlavie Sfînta Liturghie, iar preotul și credincioșii se roagă lui Dumnezeu în timpul slujbei pentru binecuvîntarea și ajutorul lor în căsătorie. După predică mirii se împărtășesc cu Trupul și Sângele lui Hristos, dacă au dezlegare de la preot și dacă nu s-au împărtășit mai înainte.

La sfîrșitul Liturghiei se scoate Sfînta Evanghelie, Sfînta Cruce, cununii și cele necesare, în mijlocul bisericii și începe slujba logodnei și a Cununii religioase, la care trebuie să participe tot satul, ca martori și rugători, înaintea lui Dumnezeu, pentru noua familie care se întemeiază acum. Cu cît vor participa mai mulți credincioși la cununie și cu cît se vor ruga mai mulți pentru cei doi miri, cu atît le va fi căsnicia mai liniștită și binecuvîntată.

După slujbă preotul binecuvîntează mirii și îi însoțește la masa de nuntă din casa marelui, împreună cu rudele. Iar după

binecuvîntarea mesei, ospătează cu toții și se veselesc, slăvind pe Dumnezeu, iar preotul ține cuvînt de învățătură; apoi se aduc daruri pentru cei doi miri.

Este bine să se facă slujba cununiei sîmbăta, așa cum se obișnuiește în unele locuri astăzi?

În nici un caz nu este canonic să se facă slujba cununiei sîmbăta, din următoarele motive:

- Sîmbăta este zi de rugăciune pentru cei morți și de pregătire pentru Sfînta Duminică;

- În această zi nu pot participa majoritatea enoriașilor din parohie la slujba Cununii, ca să se roage pentru cei ce se căsătoresc, deoarece sînt la lucru;

- Întrucît după cununie mirii, rudele și tinerii merg la petrecere și la masă, veselindu-se; unii dansează, alții se îmbată și se ceartă, iar alții vorbesc și fac alte fărâdelegi, este păcat să se facă toate acestea, mai ales sîmbătă seara spre Sfînta Duminică, căci supără pe Dumnezeu. Iar Duminică dimineața, în loc să se ducă credincioșii la biserică să asculte Sfînta Liturghie și să slăvească pe Dumnezeu, împreună cu îngerii, ei dorm și fac păcate trupești în ziua cea sfîntă a Domnului.

Iată pentru ce nu trebuie să se facă slujba Cununii sîmbăta și petreceri lumești cu beții și jocuri la nunți, în noaptea Sfintei Duminici! De aceea, celor ce fac asemenea păcate, le merge rău în familie.

Ce calități creștine trebuie să aibă nașii de cununie și cine nu poate cununa?

Nașii de cununie trebuie să fie ortodocși, să locuiască cît mai aproape de finii pe care îi cunună, ca să-i poată mai bine supraveghea duhovnicește, și să fie buni creștini. Adică să fie evlavioși, cu familie model în societate, cu copii bine crescuți, pașnici și iubitori de biserică. De obicei nașii se aleg cu binecuvîntarea preotului și cu învoirea ambilor miri și a rudelor apropiate. Nu pot fi nașii de cununie cei necununați,

cei divorțați, cei de altă religie, cei necredincioși și răi, cei beți și desfrânați și cei ce nu vin regulat la biserică în Duminici și sărbători.

Care sînt principalele datorii ale nașilor de cununie?

- Să dea sfaturi creștinești finilor lor, ori de cîte ori este nevoie, să-i viziteze regulat;
- Să-i îndrume permanent pe calea credinței, a bisericii și a bunei rînduiei creștinești;
- Să-i împace cînd se ivesc neînțelegeri;
- Să le dea cărți sfinte pentru citit;
- Să-i povățuiască întotdeauna cum trebuie să se comporte în casă, pe cale, în societate, la locul de muncă, față de părinți și, mai ales, să-i îndemne să nască copii și să aibă un bun duhovnic.

De ce se îmbracă mirele și, mai ales, mireasa în haine albe la cununie și de ce se încununează cu coroană precum împărații?

Hainele albe la miri sînt semn al nevinovăției și al fecioriei lor, iar coroanele pe cap sînt semn că cei doi tineri, asemenea împăraților, au biruit patimile tinereții, adică pofta desfrînării și au ajuns biruitori asupra trupului și asupra diavolului, în fața Sfîntului Altar.

Tinerii miri care greșesc înainte de cununie și nu mai sînt feciori, au dreptul să se îmbrace în haine albe la nuntă și să fie încununați la biserică?

După vechea rînduială a Bisericii, tinerii care au păcătuit pînă la nuntă, ca și cei ce au trăit în concubinaj, nu mai vin la cununie în haine albe, nu li se mai pun coroanele pe cap și nici nu li se face slujba cununiei în naos, în fața Sfîntului Altar, ci toți aceștia se cunună în pronaosul bisericii, cu slujbă de cununie specială, ca la cei ce se căsătoresc a doua și a treia oară. Așa ar trebui să facă și preoții ortodocși astăzi cu cei ce pacatuiesc înainte de cununie.

Cum se cunună cei ce se căsătoresc canonic a doua și a treia oară?

Cei ce primesc a doua și a treia cununie, se cunună numai în pronaosul bisericii, cu îmbrăcăminte simplă, cu slujbă redusă, fără nici un fast și nu primesc cununii pe cap, asemenea tinerilor care au păcătuit înainte de nuntă. Sfinții Părinți spun că prima nuntă este binecuvântare și lege; a doua nuntă este îngăduință și iertare; iar a treia nuntă este fărădelege.

De aceea, la a doua nuntă soții se opresc doi ani de Sfînta Împărtășanie, iar la a treia se opresc de la trei la cinci ani. La fel, se opresc un timp de cele sfînte mirii care sînt rude îndepărtate. Iar dacă sînt rude apropiate, nu pot fi cununați.

Cum se face cununia religioasă, dacă mireasa este deja gravidă?

Într-un astfel de caz cununia religioasă, în mod canonic, se face fără fast, așa cum se procedează la cununia a doua. Dacă preotul constată la spovedanie că mireasa este mai puțin vinovată, se poate face cununie religioasă normală. Dacă mireasa este aproape de naștere sau dacă a născut înainte de cununie, poate fi cununată religios, împreună cu soțul ei, după trecerea celor 40 de zile de la naștere, sau în aceeași zi cu Botezul pruncului.

Ce trebuie să facă soții care trăiesc în concubinaj, dacă unul dintre ei nu acceptă Cununia religioasă din motive personale?

Dacă unul dintre soți nu vrea să se cunune religios, indiferent din ce motiv, ei trebuie să se despartă definitiv prin divorț. Dar mai întîi preotul respectiv este dator să cerceteze cazul și să caute să-i convingă să accepte cununia religioasă. Aceasta cu atît mai mult cînd soții sînt bătrîni, ca să nu moară în acest greu păcat al desfrînării și să rămînă neiertăți.

Ce trebuie să facă soții necununăți, care sînt de religii diferite și au și copii?

Mai întîi, soțul ortodox să caute să convertească la ortodoxie pe cel ce este de altă credință și apoi să se cunune religios. Dacă nu reușește, să se despartă prin divorț, ca să înceteze păcatul. Dacă nici aceasta nu vor, măcar să înceteze trăirea conjugală dintre ei, în speranța că pînă la urmă se vor boteza și cununa la biserică.

În toate aceste cazuri să se țină cont de sfatul preotului și al episcopului respectiv.

Ce simbolizează florile, lumînările albe, podoabele și tinerele fecioare care însoțesc mireasa la biserică, precum și vinul și pîinea din care gustă mirii la cununie?

Cei doi miri, care au biruit patimile firii și s-au apropiat feciori la cununie în fața Sfîntului Altar, sînt asemenea cu doi împărați care vin să fie încununăți de Dumnezeu și de Biserică. De aceea se cunună în fața Altarului cu Evanghelia și Sfînta Cruce așezată înaintea lor. De aceea, atît îmbrăcămintea lor albă, neîntinată, cît și florile, lumînările albe, coroanele, cîntările și slujba în sine, dau un caracter de sărbătoare și bucurie la nunta neprihănită a celor doi tineri credincioși, curați și biruitori ai ispitelor tinereții. Pîinea dulce înmuiată în vin, din care gustă mirii, simbolizează viața de familie, care este totdeauna amestecată cu dulce și amar, cu bucurii și necazuri, iar bomboanele și, în unele părți, pîinea care se împarte la participanți, simbolizează solidaritatea tuturor credincioșilor cu tinerii căsătoriți, pe care sînt datori să-i ajute și de care să fie alături în toate necazurile și ispitele vieții de familie.

Iată, deci, ce semnificație duhovnicească deosebită are taina Nunții, cu toate simbolurile ei, la creștinii ortodocși!

Este canonic să aibă mirii mai mulți nași de cununie?

Este oprit de Sfintele Canoane să se facă Cununia reli-

gioasă cu mai mulți nași. ca nu cumva fiii nașilor, care devin rude spirituale între ei, să se căsătorească, neștiind că sînt opriți de Biserică.

În mod canonic, cei doi miri trebuie să aibă un singur rînd de nași, ca și la Botez, care devin părinți spirituali ai mirilor pentru toată viața și care vor da răspuns înaintea lui Hristos pentru finii lor.

În ce cazuri se poate face Cununia religioasă în familie?

Numai în cazul în care cei doi soți au trăit în concubinaj mulți ani și acum unul dintre ei este infirm sau bolnav la pat și nu poate veni la biserică.

Se poate săvîrși Cununia religioasă la mănăstiri?

În mod canonic este interzisă săvîrșirea Cununii religioase la mănăstiri, întrucît călugării și-au închinat viața lui Dumnezeu și au renunțat definitiv la nuntă.

„Ieromonahul, adică preotul călugăr, nuntă nu săvîrșește, adică nu binecuvîntează, căci aceasta este fărădelege. Pe unul ca acela îl canonisesc dumnezeieștii Părinți cu lipsa preoției lui“ (Pravila lui Matei Basarab, 121, 135)

Cînd nu poate preotul cununa pe cei doi miri, chiar dacă sînt ortodocși?

Preotul nu poate săvîrși Cununia religioasă în următoarele cazuri:

- Dacă mirii nu cunosc deloc religia ortodoxă și sînt îndoielnici în credință;

- Dacă nu știu cel puțin **Tatăl nostru**, **Crezul**, **Psalmul 50** și **Rugăciunile începătoare**, pe care sînt datori să le rostească în timpul cununii;

- Dacă nu s-au spovedit din copilărie, înainte de cununie;

- Dacă mirii și părinții lor sînt rude apropiate;

- Dacă părinții mirilor nu sînt de acord cu căsătoria fiilor lor;

- Dacă unul dintre miri este logodit și chiar cununat cu o

alta persoană;

- Dacă unul dintre ei este infirm mintal sau corporal și nu pot conviețui împreună, nici nu pot naște copii;

- Dacă unul din soți hulește în față pe Dumnezeu.

În toate aceste cazuri preotul este oprit de Biserică să săvârșească slujba cununiei celor doi tineri, pînă cînd constată că s-au înlăturat impedimentele canonice de mai sus.

Ce rol duhovnicesc are masa obștească, ce se pune în cinstea mirilor după Cununia religioasă?

Masa ce se pune în cinstea mirilor, după slujba cununiei, are același rol ca și masa de la nunta din Cana Galileei, la care au luat parte Însuși Fiul lui Dumnezeu, Maica Domnului și Sfinții Apostoli. Aceasta este o masă a bucuriei și a iubirii creștine, de cinstire și respect pentru noua familie care se întemeiază acum.

De ce se dau daruri la masa mirilor, după cununie?

Darurile ce se oferă de către rude și credincioși la nuntă, în cinstea mirilor, au caracterul unei milostenii creștine, de ajutor la întemeierea noii familii. Această tradiție creștinească trebuie respectată, căci ea unește și înfrățește pe credincioși, cu condiția să nu se transforme în lăcomie după avere și bani, fapt ce duce uneori la certuri în familie, la răzbunare și chiar la divorț.

Ce păcate se săvîrșesc astăzi, înainte, în timpul și după Cununia religioasă?

În zilele noastre Taina Nunții sau a Cununii este una din cele mai profanate Taine ale Bisericii Ortodoxe. Iată ce păcate se fac astăzi cu prilejul săvîrșirii Cununii religioase:

- Aproape toți tinerii de astăzi trăiesc de mici în grele păcate trupești și vin la Cununia religioasă cu totul nevrednici de harul lui Dumnezeu;

- Majoritatea mirilor se cunună nespovediți din copilărie la duhovnici sau se spovedesc formal, se împărtășesc de ochii

lumii și nu se căiesc de păcatele făcute, nici nu fac canon pentru ele;

- Cei mai mulți miri greșesc trupește cu miresele lor chiar cu puțin înainte de cununie, iar alții greșesc cu mai multe femei, atrăgând asupra lor pedeapsa lui Dumnezeu;

- Nu puțini tineri și tinere se căsătoresc între ei după ce fac avorturi, fără a le spovedi la duhovnic înainte de cununie;

- Cununia religioasă se face astăzi cu multă mândrie, cu mult fast lumesc și cu scopul de a plăcea mai mult oamenilor decât lui Dumnezeu. Astfel, mirii, mai ales miresele, se îmbracă luxos, se sulimenesc, se coafează necuviincios, după moda lumii, ca să atragă atenția tuturor, lucru care nu se cuvine creștinilor iubitori de Hristos;

- Tinerii miri vin la Cununie cu totul necatehizați religios, fără a ști pe de rost măcar Crezul, Psalmul 50 și alte rugăciuni, precum și învățăturile de bază ale credinței ortodoxe;

- Mirii sînt însoțiți la Cununie uneori de cîntece și instrumente muzicale pînă la ușa bisericii, în loc să vină aici rugîndu-se; iar în timpul slujbei se fac fotografii și se înregistrează imagini pe video, încît slujba propriu-zisă și sfintele rugăciuni sînt cu totul profanate și nu mai au un caracter sacru, supărînd astfel pe Dumnezeu;

- După Cununie, nunta se face la creștini cu multă tulburare, cu cîntece și jocuri lumești, cu beții, certuri și alte smințeli păgînești, urmărindu-se mai mult adunarea de bani și alte scopuri, care schimbă idealul sfînt, dumnezeiesc, al familiei creștine.

Din aceste pricini, familiile nou-întemeiate nu-și ating pe deplin scopul sfînt rînduit de Dumnezeu, adică armonia între soți și nașterea de copii. Iar urmarea directă a celor de mai sus sînt: certurile între soți, avortul, beția, necredința, nașterea de copii bolnavi și divorțul.

De toate acestea sînt direct răspunzatori atît părinții și fiii lor, cît și preoții de parohii, care nu-i învață pe miri de mici poruncile și voia lui Dumnezeu.

ÎNCEPUTUL VIEȚII DE FAMILIE

Cum trebuie pregătită locuința noilor căsătoriți?

Încă înainte de Cununia religioasă, preotul, însoțit de miji și părinții lor, trebuie să le sfințească noua locuință, făcând aghiasmă și stropind toate camerele, și punînd la răsărit Sfînta Cruce și icoane cu chipul Mîntuitorului, al Maicii Domnului și ale sfinților protectori ai noii familii. De asemenea, sub icoane trebuie să ardă o candelă, ca simbol al rugăciunii, al credinței ortodoxe și al iubirii creștine, cele trei virtuți principale care trebuie să stea la temelia familiei creștine.

Tot la răsărit se cuvine să se așeze, sub icoane, Sfînta Scriptură, Ceaslovul, Psaltirea și o carte de rugăciuni.

Ce trebuie să facă tinerii soți după nuntă?

Să fie conduși de preot, de părinți, de nași și de rude la noua lor locuință, dînd slavă lui Dumnezeu că s-au săvîrșit toate cu bine. Apoi, tinerii soți se cuvine să țină curățenie trupească cel puțin două-trei zile, în semn de evlavie pentru Sfînta Împărtășanie primită înainte de cununie și drept recunoștință față de Mîntuitorul și de Maica Domnului, care nevăzut au fost de față la însoțirea lor, precum au fost și la

nunta din Cana Galileii.

Ce sfaturi duhovnicești trebuie să dea preotul tinerilor căsătoriți, pentru a-și duce viața creștinește și a dobîndi mîntuirea sufletului?

- Să aibă amîndoi soții același duhovnic și să asculte de el ca de Hristos;

- Să se spovedească regulat amîndoi cel puțin de patru ori pe an, în cele patru posturi și ori de cîte ori simt nevoia;

- Să se împărtășească cu Preacuratele Taine cu mare pregătire duhovnicească și numai cînd le dă preotul dezlegare;

- Să se roage seara și dimineața împreună, în genunchi, cu candelă aprinsă, cel puțin cîte 30 de minute, citind din Ceaslov și Psaltire și să facă metanii fiecare după putere, de la 20 la 50 pe zi;

- Să citească zilnic, și mai ales în sărbători, un acatist, Paraclisul Maicii Domnului, cîțiva psalmi, un capitol din Sfînta Scriptură, mai ales din Noul Testament, și din Scrierile Sfinților Părinți;

- Să poarte grijă de cei răposați ai familiei și să dea milostenie și slujbe la biserică pentru sufletele lor;

- Să facă aghiasmă și Sfîntul Maslu în casă de două ori pe an, de obicei în Postul Mare și în Postul Nașterii Domnului, ca să fie familia și casa lor binecuvîntată și ferită de tot răul;

- Să postească regulat cele patru posturi de peste an, miercurea și vinerea și celelalte zile rînduite, mîncînd de sec;

- Soții să nu amîne nașterea de copii, din unele motive omenești, ca nu cumva să supere pe Dumnezeu și să rămîină fără copii;

- Dacă totuși soția sau ambii soți sînt bolnavi ori în doliu, sau au alte motive întemeiate, ei pot trăi un timp în înfrînare conjugală, cerînd ajutorul lui Dumnezeu și binecuvîntarea duhovnicului lor;

- Să trăiască conjugal, cu înfrînare creștinească, de două ori pe săptămîină, spre marți și spre joi. Iar spre miercuri și vineri, spre sîmbătă, ziua morților, și mai ales spre Duminică

și spre toate sfintele sărbători cu cruce roșie din calendar, ca și în toate cele patru posturi, soții sînt datori să se înfrîneze trupește de la trăirea conjugală;

- Este oprită trăirea conjugală în timpul necurăției lunare a femeii, în timpul slujbelor religioase din biserică, precum și în timpul sarcinii femeii, mai ales din luna a patra sau a cincea și pînă la 40 de zile de la naștere;

- Soții să păstreze curățenie trupească două zile înainte de a merge la sfînta biserică și o zi după aceea. Iar dacă urmează să se împărtăși, să țină amîndoi curățenie cel puțin șapte zile înainte și trei pînă la șapte zile după primirea dumnezeieștilor ținine;

- Soțul să nu-și păzească soția niciodată pentru a nu rămîne însărcinată, ci să se înfrîneze amîndoi conjugal, ca să nu-î năjgă pedeapsa lui Dumnezeu. Nici soția să nu folosească medicamente, injecții și alte metode diabolice de sterilizare și evitare a nașterii de copii, călcînd jurămîntul dat la cununie cu mîna pe Cruce și pe Evanghelie în fața lui Dumnezeu, ca să nu-și agonisească osîndă vremelnică și veșnică;

- Soția să nu-și avorteze niciodată copiii, nici soțul să n-o oblige sau s-o îndemne la această crimă din orice motiv, afară de cazul în care viața soției este în pericol;

- Soții să nu practice niciodată acte sexuale interzise de Dumnezeu, de Biserică, de Sfînta Scriptură și de conștiință, precum: păcatele trupești împotriva firii, numite sodomie; păcatele trupești strigătoare la cer, ca perversiuni sexuale (gomorie), isterie sexuală, abuz de viață conjugală, onanie (malahie), păcate trupești cu animale etc. Toate aceste grele păcate ale desfrînării distrug familia, îmbolnăvesc pe cei doi soți de boli fără leac, aduc în casă alte felurite boli, nașteri de copii handicapați, alungă pe Duhul Sfînt din familia creștină și duc la destrămarea ei prin divorț, deznădejde și, în cele din urmă, la osînda veșnică. Cei ce practică în familie aceste cumplite păcate nu se pot împărtăși decît la bătrînețe și în caz de moarte;

- Soții, mai ales bărbatul, să evite abuzul de vin și de alcool,

care duce la beție și la desfrâu, prin aceste păcate distrugându-se armonia creștină a familiei;

- Să nu lucreze niciodată Duminica și în zile de sărbători, afară de cazuri cu totul excepționale – cum sînt cei ce muncesc în fabrici sau spitale – însă și atunci numai cu dezlegarea preotului;

- Să nu aibă televizor în casă, prin care satana, mai ales acum, îi robește pe toți, îi duce la desfrâu, le fură timpul de rugăciune și odihnă, le strică copiii, le întinează mintea, îl alungă pe Dumnezeu din inimă și îi ucide prin imaginație și gânduri necurate;

- Să nu se deprindă cu filme și distracții păcătoase de orice fel, cu petreceri și chefuri în familie și în orice loc, și să refuze anturajele lumești, care ucid sufletul și dezbină familia;

- Soții creștini să nu practice sub nici o formă furtul, nici să aducă în casele lor bani, hrană și alte bunuri nemuncite de ei, pentru a avea permanent peste ei binecuvîntarea lui Dumnezeu;

- Să nu se împrietenească cu vecini și oameni răi, bețivi și pătimiși, ca să nu-și piardă liniștea și pacea duhovnicească a familiei sau să fie trași de ei la păcate;

- Să nu adune bani, averi, haine și orice alte lucruri de prisos în casa lor, ca să nu fie robiți de cele pămîntești și să uite de Dumnezeu;

- Să nu primească nici un fel de cărți sectare și ajutoare materiale de la cei de altă credință, ca să nu se smintească în credința ortodoxă și să cadă în îndoială;

- Din osteneala lor să facă milostenie materială, miluind pe săraci și orfani după putere, precum și milostenie sufletească, cercetînd pe cei bolnavi și întristați și dînd cărți sfinte pentru citit celor ce au nevoie. Prin aceasta vor împlini cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Feriți-vă cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

În orice nedumerire soții trebuie să urmeze sfatul duhovnicului și al nașilor.

De se vor sili să împlinească cele de mai sus cu sfințenie, cerînd ajutorul și harul lui Dumnezeu, cei doi soți vor duce o viață liniștită și binecuvîntată în familie, vor avea copii sănătoși și buni, vor ajunge cu pace la bătrînețe și vor dobîndi sfîrșit creștinesc și viață veșnică în Iisus Hristos, Mintuitorul lumii.

Care sînt datoriile soțului față de soție?

- Să trăiască în permanentă iubire creștină cu soția;
- Să n-o oblige niciodată la avort, la pază sau acte conjugale interzise de Biserică;
- Să nu-și bată niciodată soția, nici s-o certe, mai ales în public;
- Să nu-și silească soția la viață conjugală în sărbători, în posturi și în zile oprite și să respecte zilele ei de curățenie înecască;
- Să n-o oprească niciodată de la rugăciune și post, de la biserică, de la citirea cărților sfinte, de la milostenii și de la orice altă faptă bună;
- Să-și ajute soția la procurarea celor de nevoie pentru casă hrană și îmbrăcăminte; la pregătirea mîncării, cu bună înțelegere și armonie creștinească;
- Să aducă venitul personal în casă și să fie folosit în comun cu cel al soției;
- Să aibă încredere totală în cinstea și corectitudinea soției;
- Să nu-și lase soția să se îmbrace necuviincios, sau cu haine bărbătești, să fumeze și să consume băuturi, nici să se sulimească sau să-și tundă părul capului, după moda lumii;
- Să nu-și lase soția la filme și distracții lumești, nici să citească reviste și cărți rele, pornografice, să nu-și piardă timpul stînd la televizor și să nu aducă în casă cărți sectare, smintitoare de suflet, căci așa se cuvine creștinilor care iubesc pe Dumnezeu;
- Ca soț și cap al familiei, nu se cuvine creștinește bărbatului să sărute niciodată mîna soției și a oricărei alte femei, afară de mamă și bunică.

Care sînt datoriile soției față de soț?

- Să-și iubească soțul cu fireasca datorie conjugală, dar și cu duhovnicească datorie de creștină, pentru că unirea lor s-a făcut din iubire, pentru toată viața și împreună vor fi judecați de Hristos;

- Să se roage permanent lui Dumnezeu pentru înțeleptirea, ajutorul, întărirea credinței, liniștea și sănătatea soțului ei;

- Să dea regulat slujbe la biserică pentru soț, pentru copii, rude, prieteni și pentru liniștirea celor ce-i urăsc;

- Să asculte de soțul ei în cele creștinești, care nu sînt împotriva poruncilor lui Dumnezeu;

- Să nu-și refuze soțul de la trăirea conjugală în zilele rînduite și să nu-l oblige să o păzească pentru a evita nașterea de copii;

- Să nu accepte trăirea conjugală imorală și necuviincioasă a soțului, interzisă unui bun creștin;

- Să nu accepte să meargă cu soțul ei la filme și distracții lumești, la nunți cu dansuri și beții, la oștețe însoțite de păcate atît spre Duminică și sărbători, cît și în posturi, dacă vor ca Dumnezeu să le ajute în viață;

- Să-și îndemne soțul regulat la rugăciune, la post, la milostenii, la înfrînare trupească și la sfintele slujbe în sărbători și mai ales Duminică;

- Să-și îndemne soțul la spovedanie, cel puțin de patru ori pe an și să-și împlinească canonul dat de duhovnic;

- Să-și oprească soțul de a înjura de cele sfinte, de a merge la cîrciumi și distracții, la tribunale și la întîlniri cu oameni răi, precum și practicarea jocurilor de noroc, fapte care duc pe creștini la păcate și atrag asupra lor mînia lui Dumnezeu;

- Să nu-și lase soțul să citească reviste și cărți rele, pornografice, polițiste sau sectare, nici să le aducă în casa lor; ci să citească numai cărți ortodoxe și ziditoare de suflet;

- Să nu-și certe niciodată soțul, nici să-l acuze de păcate trupești sau sufletești, chiar dacă aude ceva rău despre el, ci

mai bine să se roage pentru el lui Dumnezeu, urmînd în toate sfatul duhovnicului, căci răbdarea și rugăciunea ei salvează casa și pacea familiei;

- Să mențină evlavia creștină în casă, să se roage noaptea lui Dumnezeu, să facă mîncare cu rînduială creștinească soțului, să mănînce și să se închine împreună cu soțul, să mențină casa în curătenie, să vorbească puțin, să evite orice ceartă și să-și viziteze regulat nașii, părinții și socrii.

De ce se practică înfrînarea trupei între soți, mai ales în posturi și sărbători?

Pentru că atunci se fac rugăciuni și slujbe mai multe în biserici, în mănăstiri și în casele creștinilor. De aceea este nevoie ca toți fiii Bisericii Ortodoxe să se roage mai mult, să postească după putere și să se înfrîneze de la trăirea conjugală, ca să-i audă mai degrabă Bunul Dumnezeu, să-i ajute și să le ierte păcatele, știind că fără rugăciune cu credință, cu post și înfrînare de la plăceri, cerințele creștinilor nu ajung la tronul Preasfintei Treimi.

Ce trebuie să facă soții dacă amîndoi sau unul dintre ei nu se poate înfrîna conjugal în posturi, în sărbători și în zilele rînduite pentru rugăciune și pocăință?

Să-și ceară iertare amîndoi de la Dumnezeu și unul altuia, să se roage mai mult, cu post și metanii, mărturisindu-și duhovnicului păcatul lor, iar Domnul, văzîndu-le smerenia inimii, le va da putere să se înfrîneze pe viitor.

Cînd nu trebuie să asculte soția de soțul ei?

Cînd este obligată sau silită de soț să calce poruncile lui Dumnezeu, sau să greșască trupește în posturi și în zilele slinte; cînd este păzită conjugal pentru a nu naște copii, cînd este trimisă să-și avorteze copiii, ca și atunci cînd este îndemnată sau silită de soț la desfrînare, la acte conjugale împotriva firii (sodomie, perversiuni sexuale etc.) la beție, la furt, la minciună, la adunări sectare și la alte grele păcate

împotriva lui Dumnezeu și a conștiinței ei.

În toate aceste cazuri femeia trebuie să se împotrivă păcatului și voinței bărbatului ei păcătos, să se roage mai lui Dumnezeu și să urmeze sfatul duhovnicului ei.

NAȘTEREA DE COPII

Care este datoria principală a tinerilor soți, după Cununia religioasă?

Principală datorie dumnezeiască a tinerilor căsătoriți este nașterea de copii. Soții care nu vor să nască copii, spre osîndă se căsătoresc, căci însoțirea lor se face numai pentru plăcere trupească, pentru adunare de averi și pentru păcate. Biserica nici nu trebuie să cunune astfel de soți, care nu vor să nască copii.

Cîți copii trebuie să nască cei doi soți creștini?

Să nască atîția cîți le dă Dumnezeu, fără a se opune în vreun fel sau altul nașterii de copii. Dacă soții totuși nu pot naște și crește mai mulți copii, ei trebuie să nască atîția cît pot crește în frică de Dumnezeu. Apoi trebuie să se înfrîneze de la viața conjugală, trăind restul vieții lor ca doi frați, în rugăciune și post și în totală abținere, educîndu-și creștinește fiii. Aceasta este singura cale binecuvîntată de Dumnezeu pentru cei ce se căsătoresc, excepție făcînd cei care trăiesc în taină în desăvîrșită curăție, ca și cei ce nu pot naște copii, deși îi doresc.

Este și o altă cale de conviețuire în familie, mai înaltă decât nașterea de copii?

O cale mai plăcută lui Dumnezeu decât nașterea de fii, pentru cei căsătoriți, este trăirea în desăvârșită feciorie și înfrînare trupească, chiar din ziua cununiei celor doi soți. Aceasta este însă o nevoință mult mai înaltă și mai grea decât nașterea de copii, pe care au practicat-o doar creștinii foarte sporiți duhovnicește, chemați și aleși de Duhul Sfânt la desăvârșire și sfințenie.

Însă nimeni nu poate birui legile firii rînduite de Dumnezeu, dacă nu este întărit de El și dacă nu se roagă și postește permanent, cu smerenie și lacrimi. Calea aceasta au urmat-o doar unii dintre cei aleși, care aveau darul rugăciunii inimii, cu învoirea tainică a ambilor soți și cu binecuvîntarea duhovnicului lor. Biserica însă recomandă nașterea de fii, sau viața monahală și celibatul, lăsînd fiecăruia libertatea să aleagă.

Ce trebuie să facă tinerii soți, pentru a naște copii buni și sănătoși?

Pentru a naște copii binecuvîntați de Dumnezeu și sănătoși, soții sînt datori să respecte următoarele lucruri:

- Să țină desăvârșită curățenie în sărbători, în Duminici și în posturi și să nu zămislească copii în aceste zile;

- Să nu zămislească copii cînd soțul sau amîndoi sînt în stare de beție, sau sînt bolnavi, tulburați, certați unul cu altul sau cînd au pe conștiință păcate grele nemărturisite;

- Să nu zămislească copii după avorturi făcute cu voie sau fără voie, pînă cînd nu se căiesc de păcatul făcut și se mărturisesc la duhovnic;

- Să nu zămislească copii înainte de Cununia religioasă, adică din concubinaj și desfrînare, ci să se înfrîneze în feciorie pînă la cununie și să respecte rînduiala Bisericii.

Cei ce nu vor să ducă viață conjugală cu rînduială și înfrînare, spun părinții bătrîni, nasc uneori copii bolnavi,

reduși mintal, copii nervoși și pătimiși, ca și părinții lor. Căci păcatele și slăbiciunile părinților se transmit copiilor, chiar din clipa zămislirii lor.

Ce trebuie să facă soțul, dacă soția nu vrea să nască copii în primii ani de căsătorie?

Dacă soția își calcă jurământul de la cununie, dat înaintea lui Dumnezeu, a nașilor și a soțului și nu vrea să rămână însărcinată îndată după căsătorie, obligînd soțul să o păzească pe motiv că este prea tinărară, că se teme de nașterea de copii, că este bolnavă, că încă nu și-a terminat studiile sau pentru că încă nu au casă, serviciu și sînt săraci, în acest caz soțul trebuie să ceară imediat sfatul duhovnicului și să se roage mai mult lui Dumnezeu pentru soție.

Dacă ea nu se învoiește să nască copii, soțul nu are voie să ducă viață conjugală cu dînsa, căci amîndoi cad sub osînda desfrînării și a uciderii. În această situație soții trebuie să urmeze porunca duhovnicului. Să nu strice însă căsătoria, căci cu rugăciune și sfătuire duhovnicească soția va accepta pînă la urmă să nască, spre lauda lui Dumnezeu și mîntuirea lor. Este un mare păcat ca soții să amîne nașterea de copii din motive materiale, pămîntești. În această situație soții sînt opriți de Sfînta Împărtășanie pînă cînd vor naște copii, pentru că se păzesc și fac avorturi, spre a lor grea osîndă.

Ce trebuie să facă soțul, dacă soția nu vrea să nască nici un copil, deși este sănătoasă?

În această situație, să meargă amîndoi la duhovnicul lor, să se mărturisească și să-i urmeze sfatul. Dacă soția poate naște și totuși nu vrea să aibă nici un copil, făcînd pază sau ucigîndu-și pruncii, și nu ascultă nici de duhovnic, nici de soț, nici de rude și nici de nași, atunci soțul are voie să dea divorț de ea și să ia altă soție, fiindcă este mai mare păcat să trăiască cu o femeie ucigașă și neascultătoare, decît să se recăsătorească. Însă, să urmeze sfatul preotului și al episcopului respectiv.

Ce trebuie să facă soția dacă soțul nu acceptă copii în primii ani de căsnicie, din motive materiale omenești?

Să ceară sfatul duhovnicului și să convingă pe soț că este păcat să avorteze sau să fie păzită ca să nu rămână însărcinată. Dacă soția este credincioasă și se roagă lui Dumnezeu și Maicii Domnului, cu lacrimi și post, ea va întoarce pe soț și va rămîne numaidecît însărcinată. Dacă soțul tot nu va vrea copii, Dumnezeu îl va judeca, iar soția să urmeze sfatul duhovnicului ei.

Ce să facă soția al cărei soț nu vrea să nască nici un copil?

În această grea situație, ea nu poate trăi cu un bărbat ucigaș de copii, care iubește numai plăcerea și urăște viața și familia lăsată de Dumnezeu. Să se mărturisească la duhovnic și să urmeze sfatul lui și al episcopului. La nevoie, femeia să dea divorț sau să intre în viața monahală.

Ce ne învață Sfînta Biserică pentru tinerii care se căsătorec, dar nu vor să nască nici un copil în viață?

Înainte de cununie preotul respectiv trebuie să-i spovedească, iar dacă mirii declară că nu vor copii, să nu-i cunune religios, ca să nu răspundă el de păcatele lor înaintea lui Dumnezeu. Însă dacă totuși acceptă copii, să-i cunune religios, dîndu-le sfaturi pentru viața de familie.

Ce trebuie să facă soția dacă soțul o silește la viața conjugală fără nici o rînduială creștinească, și nu acceptă copii?

Dacă soția nu poate ține curățenie în sărbători și în posturi, din cauză că soțul este necredincios sau bețiv, să urmeze sfatul duhovnicului ei, iar dacă rămîne gravidă, indiferent în ce zi, ea trebuie să nască copilul. Dacă totuși are vreo îndoială, atunci să ceară sfatul preotului respectiv și să se împărtășească cînd va hotărî el.

Ce trebuie să facă soțul a cărui soție este bolnavă și nu mai pot conviețui conjugal, ori se îmbolnăvește unul din ei imediat după căsătorie și nu pot naște copii?

Să ducă crucea căsătoriei înainte, oricât de grea ar fi, pînă la sfîrșitul vieții lor. Dacă soția este bolnavă, ori nu poate naște, fiind stearpă, soțul nu trebuie s-o asuprească, s-o certe sau s-o lase și să ia altă soție. La fel și soțul, căci astfel se calcă jurămîntul dat la Cununie și vor primi amîndoi pedeapsă de la Dumnezeu.

În toate aceste cazuri să urmeze cuvîntul duhovnicului lor.

Ce trebuie să facă tinerii soți care doresc copii, dacă unul din ei sau amîndoi sînt sterpi și nu au nici o speranță să nască copii? Dar cînd soția s-a îmbolnăvit după prima naștere?

În această grea situație, soții să nu divorțeze unul de altul, ci să facă slujbe la mai multe biserici și mănăstiri, să ceară binecuvîntarea și sfatul celor mai buni duhovnici din partea locului, să facă zile de post și rugăciuni cu lacrimi și să se roage, mai ales la miezul nopții, pentru a dobîndi de la Domnul darul nașterii de fii.

Apoi să se roage la sfintele moaște și la icoanele făcătoare de minuni din țară, să ceară rugăciuni preoților și duhovnicilor cu har din mănăstiri, să citească zilnic cu lacrimi și cu post Paraclisul și Acatistul Maicii Domnului, și Dumnezeu le va da măcar un copil, prin minune dumnezeiască.

Unde se face rugăciune multă cu credință și post, acolo se fac adevărate minuni. Iar dacă au născut numai un copil în viață, apoi soția s-a îmbolnăvit, să mulțumească lui Dumnezeu pentru acest mare dar și să-l crească în frica Domnului. Dacă se învoiesc, mai pot înfia un copil și vor avea mare plată în cer.

Ce trebuie să facă tinerii care din motive binecuvîntate – infirmitate corporală, boli ereditare, accidente – nu se pot căsători pentru a naște copii?

Acești tineri este mai bine să nu se căsătorească, ci să ducă în lume viață celibatară, în rugăciune, feciorie și iubire de Dumnezeu. Această rînduială se mai numește *călugărie albă* și cei ce pot s-o ducă vor avea mare plată la Dumnezeu.

Dacă au chemare, pot să intre în viața monahală, urmînd lui Hristos și sfinților Lui, ascultînd în toate de duhovnicul lor.

Ce să facă mamele care nu pot duce pînă la capăt sarcina și nasc copii morți sau infirmi? Dar cele care au sarcini anormale și malformații și li se sacrifică copiii pentru a-și salva viața?

Dacă după mai multe sarcini mamele nu pot naște nici un copil viu și sănătos, sau devin infirme din cauza sarcinilor extrauterine, să trăiască în curătenie cu soții lor, știind că la Dumnezeu are mai mare plată înfrînarea și sfințenia, decît nașterea de fii. Apoi să înfieze un copil sau doi. Însă în toate cazurile să urmeze sfatul duhovnicului lor.

Ce trebuie să facă soții tineri care suferă de boli ereditare, ce se transmit la copii prin naștere?

Dacă bolile ereditare nu sînt grave, să nască unul sau doi copii, cerînd stăruitor ajutorul lui Dumnezeu, apoi să se înfrîneze de la viața conjugală. Iar dacă bolile părinților sînt grave, atunci să trăiască în înfrînare conjugală și să înfieze copii, urmînd sfatul preotului lor și vor avea plată de la Dumnezeu.

Femeile bolnave și sterpe pot face tratament la medici pentru nașterea de fii?

Biserica nu oprește pe nimeni să meargă la medic cînd este bolnav, în speranța vindecării, fiindcă și aceștia sînt

lăsați de Dumnezeu pentru alinarea suferințelor trupești ale oamenilor. Însă este bine ca și medicii să fie buni creștini, iar femeile sterpe să urmeze tratamentul prescris, în vederea nașterii de copii. Totodată, să postească și să se roage și lui Dumnezeu cu credința că vor fi auzite și miluite.

Dacă soții fără copii s-au rugat lui Dumnezeu și totuși n-au dobândit darul nașterii de fii, ce trebuie să facă?

Dacă au trecut cel puțin zece ani de la căsătorie și nu au născut nici un copil, oricât de mult s-au rugat lui Dumnezeu și au făcut amîndoi și tratament, atunci să știe că ori au fost pedepsiți de dreptul Judecător pentru că au făcut vreun avort în tinerețe, sau pentru că au căzut în desfrînare înainte de căsătorie, ori au îndemnat pe cineva să facă ucidere de copii, ori au fost blestemați de mamele lor să nu aibă fii, ori așa a înduit Dumnezeu, ca o cruce de taină spre a lor mîntuire.

În toate aceste cazuri soții trebuie să nu cîrtească, nici să slăbească în credință și rugăciune, ci să se lase în voia lui Dumnezeu. Căci și Sfinții Ioachim și Ana, părinții Maicii Domnului, deși nu au avut copii decît la bătrînețe, pe Fecioara Maria, nu au cîrțit nici nu s-au deznădăjduit.

Care este cea mai bună cale de urmat pentru părinții care nu au deloc copii și au ajuns la jumătatea vieții lor?

Trei lucruri pot face soții care nu au copii.

- Să trăiască pînă la moarte în rugăciune, în post și curătenie, ca niște creștini adevărați, punîndu-și toată nădejdea numai în Dumnezeu;

- Să înfieze unul sau doi copii, cît pot ei crește, dîndu-le o bună educație religioasă și morală;

- Să se ducă amîndoi la mănăstire, cu binecuvîntarea duhovnicului. Aceasta este calea cea mai bună pentru cei ce nu au copii. Fericiți sînt acei creștini fără copii, care duc viață călugărească în lume, sau care intră de bunăvoie în mănăstire și slujesc toată viața lui Hristos în nevoie, ascultare și smerenie!

În ce condiții se pot înfia copii de către cei ce nu au urmași?

Prima condiție este ca ambii soți să fie de acord pentru înfierea unui copil. Apoi, să ceară sfatul și binecuvîntarea duhovnicului lor, să caute un copil creștin sănătos, botezat și să fie dorit de amîndoi soții, aceștia obligîndu-se în fața lui Dumnezeu și a oamenilor că îl vor iubi, că vor purta grijă de el și îl vor crește în frică de Dumnezeu, dîndu-i o bună educație și cele de nevoie pentru viață.

De obicei, se recomandă să se înfieze copii de oameni săraci, din case cu mulți copii, din familii fără părinți ori dezmembrate și copiii abandonati, de la casele de copii. Iar dacă copilul înfiat nu este botezat, părinții adoptivi trebuie să-l boteze imediat și să-l unească cu Hristos. Apoi să-l aducă în casa lor și să-l iubească, ca pe propriul lor copil. Cei care au posibilități materiale și multă dragoste pentru Hristos, pot înfia și cîte doi copii, în condițiile arătate mai sus.

Ce trebuie să facă părinții adoptivi dacă fiul înfiat după un timp vrea să se întoarcă în familia natală?

Dacă copilul înfiat, cînd devine major, nu-și mai recunoaște părinții adoptivi și dorește să se reîntoarcă la părinții săi adevărați, să se ceară sfatul preotului și apoi să fie lăsat după dorința lui, dacă are existența asigurată. Iar dacă acesta nu este major și, deci, nu are posibilități materiale pentru întreținere, părinții adoptivi sînt datori să-i asigure existența, să-l învețe o meserie, să-i creeze condiții de viață, eventual să-l căsătorească și să-l lase apoi liber, fără a-l pedepsi sau dezmoșteni, ca să nu-și piardă plata înaintea lui Dumnezeu. Înfierea este un act important de iubire creștină.

Ce trebuie să facă soția după ce rămîne însărcinată?

Primul lucru care se cuvine să-l facă este să mulțumească lui Dumnezeu că va fi și ea mamă și a primit darul nașterii de copii. Apoi să citească zilnic Paraclisul și Acatistul Maicii Domnului, ca să-i fie rugătoare și ajutătoare în viața de

luminie; apoi să se ducă la preot ca să o spovedească și să o binecuvânteze, iar în primul post să se pregătească pentru primirea Sfintei Împărtășanii, dacă nu este sub canon.

Cum trebuie să se comporte femeia creștină în timpul sarcinii?

Să fie întotdeauna mulțumită și bucuroasă, dând slavă lui Dumnezeu că este însărcinată, oricâți copii ar avea, știind că pentru aceasta s-a căsătorit și că prin naștere de copii își lucrează mîntuirea sufletului ei. Apoi să se roage mai mult, să nu lipsească de la biserică, să se împărtășească mai des, să evite certurile, adunările rele, vinul, fumatul, petrecerile lumești, umblatul pe drumuri, frigul și mai ales medicamentele. Toate acestea sînt necuviincioase unei mame creștine, împiedică dezvoltarea normală a copilului și contribuie mult la nașterea de copii handicapați, bolnavi de nervi, sau chiar la pierderea sarcinii.

De asemenea, să nu asculte pe femeile rele care o îndeamnă să-și avorteze copilul, să fie permanent în pace și liniște cu soțul și rudele, să mănînce mîncăruri potrivite, să doarmă la timp, să nu bea cafea și alcool deloc, iar începînd din luna a patra sau a cincea să trăiască cu soțul în totală curătenie și înfrînare conjugală.

Cum trebuie să se comporte soțul față de soția sa gravidă?

Să se comporte ca un frate cu sora sa. Adică, să fie în toate blînd, pașnic, iertător și înțelegător cu soția gravidă, ca sa nască un copil sănătos și binecuvîntat. Să n-o silească la mîpreunare în zile oprite și în posturi, să n-o certe sau să o lovească la mînie și beție, iar din luna a patra și chiar din clipa zămislirii copilului să o lase definitiv curată, pentru lauda lui Dumnezeu, pentru pruncul care se va naște și pentru cîntecul soției sale. Apoi, să nu oblige soția gravidă, din orice motiv ar fi, să avorteze copilul, amenințîndu-o cu bătaia, cu divorțul, cu răzbunarea, cu alungarea din casă etc.

Toate acestea sînt metode diabolice ce se practica astăzi de

unii bărbați răi și necredincioși, care silesc la crime pe soții, spre a lor veșnică osîndă.

Cum se cuvine să se comporte mamele și soacrele cu feciorii căsătoriți și cu nurorile și fiicele gravide?

Majoritatea avorturilor, certurilor și divorțurilor din familii au loc din cauza soacrelor și a mamelor, care se amesteca în viața intimă a fiilor căsătoriți. De aceea, mamele și soacrele care strică pacea și căsnicia copiilor lor și silesc în ascuns pe fiice și nurori să-și avorteze copiii, sînt slugi ale diavolului și guri ale iadului, fiindcă distrug familia pe care a întemeiat-o Dumnezeu. Pentru aceasta vor da greu răspuns la judecată.

Mamele și soacrele nu trebuie să se amestece în căsnicia și în viața intimă a copiilor lor, nici să-i pornească spre răutate și divorț, nici să-și sfătuiască fiicele și nurorile la avort sau să trăiască cu ele în ceartă și ură, ci să urmeze în toate sfatul duhovnicului și cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Feriți-vă făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema* (Matei 5, 9).

Cum trebuie să se pregătească femeile gravide pentru naștere?

Mai întîi să ceară ajutorul lui Dumnezeu pentru naștere ușoară și dobîndirea de copii sănătoși. Apoi viitoarea mamă este datoare să înceteze definitiv trăirea conjugală cu soțul, cu cel puțin cîteva luni înainte, iar la începutul lunii a noua să se spovedească la preot, să facă un mic canon de pregătire și să se împărtășească cu Preacuratele Taine, chiar dacă a făcut păcate mari în trecut și este sub canon.

Sfintele Canoane dezleagă pentru împărtășanie, în mod excepțional la naștere, pe toate femeile ortodoxe gravide, știind că orice naștere de copii este o jertfă pentru Dumnezeu și pentru viață, cu riscuri mari și pericol de moarte, atît pentru mamă cît și pentru copil. De aceea, Biserica pregătește pe toate mamele gravide ca pentru moarte, împăcîndu-le cu

Dumnezeu, prin spovedanie și Sfînta Împărtășanie. După ce trece cu bine nașterea, mamele își continuă canonul vechi din tîmpul de duhovnic. În toate cazurile însă să urmeze sfatul preotului.

Ce păcat săvîrșesc femeile care merg la maternitate nespovedite și neîmpărtășite?

Mamele gravide, care merg să nască nespovedite, neîmpăcate și neîmpărtășite, săvîrșesc un mare păcat, căci se lipsesc de Trupul și Sîngele lui Hristos, tocmai acum cînd sînt între viață și moarte și cînd pot primi Sfintele Taine cel mai ușor. Preoții sînt primii datori, împreună cu nașele, mamele și soacrele, să sfătuiască pe soțiile tinere cum să se pregătească pentru naștere, după rînduiala Bisericii Ortodoxe. Fiecare preot trebuie să țină o evidență duhovnicească în parohia sa referitoare la cîte familii are, cîți dintre cei căsătoriți sînt sau nu cununați religios, ce mame anume sînt însărcinate, cînd trebuie să nască și dacă sînt sau nu pregătite pentru împărtășanie înainte de naștere.

Care este prima grijă a femeilor gravide care merg la maternitate sau nasc în familie?

Prima lor grijă, după împărtășanie, este să pregătească pe asistentele medicale care le ajută la naștere și pe moașe – unde este cazul – ca nu cumva să moară copilul nou-născut nebotezat, dacă este slab și nu poate fi salvat cu viață. Asistentele trebuie, de fapt, să fie învățate de preotul spitalului cum să boteze la nevoie pe orice copil, care este amenințat să moară la maternitate. Adică să-i pună un nume și să-l stropească cu aghiasmă dinainte pregătită sau cu apă curată, de trei ori în chipul crucii, rostind cuvintele: *Se botează robul lui Dumnezeu (numele) în numele Tatălui, Amin; și al Fiului, Amin; și al Sfîntului Duh, Amin.*

Asistentele și rudele mamei lăuze vor răspunde înaintea lui Hristos, dacă moare vreun copil nebotezat la spital sau acasă. În cazul în care copilul scapă cu viață, preotul comple-

tează Botezul și îi face Mirungerea, fără a-l mai cufunda în cristelniță.

Ce trebuie să facă fetele tinere care rămân gravide din desfrînare?

Să rabde cu bărbăție rușinea și ocara de la părinți și rude, ca un canon pentru păcatul făcut. Apoi să se spovedească la un preot, să îplinească tot canonul dat, iar înainte de naștere să primească Sfînta Împărtășanie și să aibă credință în Dumnezeu că vor naște un copil sănătos și că li se va ierta păcatul săvîrșit.

Cine ajută o tînră gravidă și fără bărbat și o încurajează creștinește să nu se deznădăjduiască, nici să-și ucidă copilul, acela face o mare faptă bună și i se iartă multe păcate, căci salvează de la moarte și osîndă două suflete – și al mamei și al copilului. Iar cine îndeamnă astfel de tinere la avort, acela este ucigaș de oameni și este oprit de cele Sfînte pînă la zece ani.

Ce să facă femeia căsătorită care rămîne gravidă din desfrînare cu bărbat străin?

Cel mai important lucru este să nu-și ucidă copilul, prin avort sau pe altă cale, oricine ar fi tatăl copilului. Apoi, cu mare căință și lacrimi să se mărturisească la duhovnic, să primească cu smerenie canonul dat și să nască copilul, după rînduială, fără a descoperi în public păcatul ei. După naștere, să rămîna neîmpărtășită de cele Sfînte șapte ani de zile sau cît va hotărî duhovnicul ei.

Dar femeia văduvă sau divorțată, care rămîne gravidă din păcat, ce trebuie să facă?

La fel să procedeze și ea. Să-și mărturisească păcatul la duhovnic cu lacrimi și căință, ca înaintea lui Dumnezeu. Apoi să ceară canon aspru, să nască copilul și să-l crească creștinește. Osteneala și jertfa pe care o va face cu nașterea și creșterea copilului, în văduvie și în durere, pînă cînd acesta

va ajunge mare, îi va fi canon de iertare și de mîntuire pentru păcatul făcut.

Nașterea și creșterea copiilor fără tată, aduce iertare și bucurie mamelor care i-au zămislit din păcat, fie înainte de casatorie, fie în văduvie, căci Dumnezeu este milostiv și îndu-
tat față de cei ce își mărturisesc și își plîng păcatele.

Cel mai bine este, însă, ca fetele să fie cinstite pînă la casatorie, iar cele văduve sau divorțate, să se ferească de cumplitul păcat al desfrînării.

Ce trebuie să facă femeia care își pierde sarcina fără voia ei sau îi moare copilul înainte de naștere?

Femeia care își pierde copilul fără voia ei, înainte de naștere, din cauza fricii, a emoției sau a vreunei infecții, nu are nici un păcat; dar este oprită totuși de la Sfînta Împăr-
tășanie un an de zile. Despre aceasta zice Sfîntul Ioan Pos-
titorul: *Femeia care fără de voie a pierdut pruncul, primește canon de un an* (Canonul 34). Iar dacă își pierde sarcina din neatenție, sau luînd unele medicamente tari, sau făcînd efort fizic prea mare, sau din cauza frigului, sau din alte motive, atunci duhovnicul trebuie să cerceteze vina și s-o oprească un timp de la cele Sfinte.

Ce trebuie să facă femeia căreia îi moare copilul în timpul nașterii?

Dacă îi moare copilul în timpul nașterii, din motive străine de voința ei, femeia este oprită de duhovnic un an de zile de la Sfînta Împărțășanie. De asemenea, dacă femeia nu poate naște normal, nici prin operație, sau este în pericol de moarte și ea și pruncul, atunci se sacrifică copilul pentru a se salva viața femeii. În acest caz femeia este oprită tot un an de la cele Sfinte.

Ce vină are femeia care rămîne gravidă cu soțul ei în zile de sărbători mari, sau în zile de post?

În acest caz femeia, fiind supusă bărbatului și obligată de

acesta la trăire conjugală, nu are nici un păcat. Dar trebuie să-și mărturisească greșeala la duhovnic, să facă un canon și să se roage lui Dumnezeu pentru iertare și pentru nașterea unui copil sănătos.

Femeia care moare în durerile nașterii este mântuită?

Femeia creștină care moare în chinurile nașterii, acasă sau la spital, este o mamă martiră, căci își jertfește viața pe altarul familiei și se mântuiește cu siguranță, prin mila lui Dumnezeu.

Se poate limita numărul nașterilor de copii în țările creștine, din lipsa spațiului vital și a condițiilor de viață?

Nu! Dacă credem cu tărie în Dumnezeu că El are grijă de toți și că, odată cu nașterea oamenilor pe pământ, le asigură și existența, nici o țară creștină nu are dreptul să limiteze nașterile de copii, oricât de grele ar fi condițiile de viață pe pământ. Numai țările care nu cred în Hristos, Mântuitorul lumii, își pot limita sau interzice nașterile pe pământ.

Ce păcat cumplit săvârșesc părinții și rudele care își înfiază copiii pentru bani la străini de altă credință, pe motiv că nu au cu ce-i crește și cu speranța că acolo vor trăi mai bine?

Părinții care își vînd proprii copii, ca și cei ce intervin și ajută la vînzarea de copii peste hotare, sînt considerați de Biserică de două ori ucigași de copii, pentru că le vînd și sufletul și trupul. Cei ce își vînd copiii fac două păcate grave: se leapădă de proprii lor copii pe care i-au primit de la Dumnezeu, vînzîndu-i la oameni de altă lege și credință și despărțindu-i pentru totdeauna atît de dragostea părinților lor, cît și de Biserica Ortodoxă unde au fost botezați.

Apoi, acești părinți vînd suflete și sînge de copii nevino-vați, pentru care vor da greu răspuns lui Dumnezeu, știind că străinii care îi adoptă ori sînt ateii, ori sectanți, ori păgîni și îi vor crește în legea lor, lipsindu-i de mîntuire. Ba, unii din acești copii sînt revînduți ca sclavi la alți negustori de copii,

pentru bani, iar alții sînt sacrificați și omorîți pentru a li se luate unele organe din corp ce vor fi folosite pentru unii bolnavi din spitale.

Iată pentru ce vînzarea și traficul de copii creștini în țară și peste hotare este total interzis de Dumnezeu și de Biserică, fiind un act barbar, împotriva vieții și a Evangheliei lui Hristos! Cei vinovați sînt opriți de la Sfînta Împărtășanie mulți ani, unii chiar pînă la moarte.

Ce trebuie să facă preoții și rudele cu cei ce vor să-și vîndă copiii, prin înfiere la străini de altă credință?

Preoții din sate și orașe, ca și însăși conducerea Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu rudele celor ce vor să-și luateze copiii, sînt datori să oprească săvîrșirea acestui act necreștin, de înfiere, pe bani și daruri, a copiilor ortodocși din familiile sărace. La nevoie, preoții pot colecta ajutoare bănești și materiale pentru sprijinirea celor săraci care au mulți copii. Însă se știe că nu părinții cu mulți copii, care sînt credincioși și ascultă de Biserică, îi vînd la străini, ci numai cei slabi în credință, care nu vin niciodată la sfintele slujbe și care iubesc mai mult banii, averea și viața aceasta decît pe Dumnezeu. De astfel de oameni se cuvine să ne ferim, dacă nu vor să se pocăiască.

Ce măsuri trebuie să ia Biserica împotriva acestui grav păcat al vînzării de copii?

Ar putea, pe de o parte, să se intervină oficial la guvernul țării, ca acesta să interzică prin legi speciale acest genocid și trafic inuman de copii mici. Pe de altă parte, ar putea să oblige preoții din parohii să combată și să se opună acestui păcat strigător la cer, pînă nu va fi prea tîrziu. Căci dacă credincioșii noștri vor fi corupți total prin iubirea de bani, vor ajunge să-și vîndă nu numai copiii, ci chiar și sufletul și credința apostolică ortodoxă, numai în schimbul unor bani, daruri, hrană, haine și alte avantaje pămîntești, care îi vor despărți de Biserică și de Hristos. Se cuvine să știm că vînzarea de copii,

prin înfiere, alături de altele, este un semn apocaliptic vremurilor din urmă.

Ce păcat săvârșesc femeile, căsătorite sau necăsători care nasc copii și apoi îi părăsesc, dându-i la cas (leagănele) de copii; sau îi vînd pe bani și îi abandonează pe ascuns?

Aceste mame sînt femei fără Dumnezeu și fără milă, mult rele decît cele păgîne, care, deși nu cred în Hristos, totuși f voia Lui. Iar dacă cunoaștem asemenea femei, să le ajutăm să le îndemnăm să nu facă un astfel de păcat. Apoi să îndrumăm la biserici și la preoți iscușiți, ca să le sfătuiască să le ajute pentru a nu-și lepăda proprii copii. Cel ce contribui la îndreptarea lor, va avea mare plată de la Dumnezeu.

BOTEZUL COPIILOR

Cine săvârșește Botezul, cînd se săvârșește și în ce loc anume?

Botezul copiilor nou-născuți, ca și al celor maturi, se săvârșește în orice zi, dar mai ales Duminică, numai de preot și de episcop, în intervalul de la 8 la 40 de zile de la naștere, dacă pruncul este sănătos, precum însuși Mîntuitorul a fost botezat cu botezul Legii vechi la opt zile de la naștere, punîndu-I-Se numele de Iisus (Luca 2, 21). Slujba botezului se face canonic la biserică, în pridvor, în pronaos sau într-o încăpere anume rînduită din curtea bisericii. Dacă pruncul este bolnav, ca să nu moară nebotezat, poate fi botezat imediat după naștere la biserică, acasă sau la spital, știind că fără Botez în numele Preasfintei Treimi nimeni nu poate fi mîntuit (Matei 28, 19).

Cine pune nume copilului și cînd anume se consfințește?

Numele pruncului nou-născut se pune de părinții pruncului împreună cu preotul din parohie. Este și o rugăciune specială de punere a numelui, pe care o citește preotul deasupra pruncului, în ziua a opta, înainte de Botez. După ce

preotul însemnează pe prunc la frunte, la gură și la pie și îl binecuvîntează, zică această rugăciune de punere a numelui: *Doamne, Dumnezeuul nostru, Ție ne rugăm și pe Ti Te chemăm, să se însemneze lumina feței Tale peste robul Tău acesta* (aici i se pune numele) *și să se însemneze Crucă Unuia-Născut Fiului Tău în inima și cugetul lui, ca să fugă deșertăciunea lumii și de toată vicleana uneltire a vrăjmașu și să urmeze poruncile Tale* (din Molitfelnic). Numele pruncilor se consfințește în clipa întreprinderii scufundării în cristelniță, Botez.

Nimeni nu trebuie să pună nume copilului fără preot fără această rugăciune citită pe creștetul lui, nici nașii, n rudele și nici părinții copilului. Copiii care primesc nume creștine, cu binecuvîntarea preotului, sînt întotdeauna n frumoși, mai buni, mai înțelepți și le merge bine în via pentru că sfinții cărora le poartă numele se roagă pentru e

Ce nume se pun copiilor ortodocși?

Copiilor nou-născuți trebuie să li se pună nume de sfinți din calendarul nostru ortodox, de obicei numele sfinților din ziua nașterii pruncului, sau din zilele dinainte sau de după ziua nașterii, cum doresc părinții, rudele și preotul de paroh care este și duhovnicul familiei. Se mai poate pune nume de sfinților al cărui hram îl are biserica de care aparține copilul sau nume de sfinți români, ierarhi, mucenici și cuvioși. Este mai obișnuiește a se pune primilor copii și numele părinților care i-au născut sau i-au botezat.

În nici un caz nu se pun nume de sfinți catolici, nume protestanți, de sectanți, de artiști sau nume păgîne luate de popoarele nebotezate, care nu cred în Hristos. Nu se pun nume de animale, de păsări, de eroi necreștini și nume de zei precum Diana, Afrodita, Venera etc. Este păcat să dai copiilor nume străine de Hristos, în loc să le punem nume de sfinți, care și-au dat viața pentru credință și se roagă neîncet în ceruri înaintea Preasfintei Treimi pentru cei care le poartă numele.

Numele copilului dat în clipa scufundării întrece în apa Botezului nu mai poate fi schimbat, decât la tunderea în rîlogărie, care se mai numește și al doilea botez.

Cîte nume se pun copiilor ortodocși la Botez?

La Botez fiecare copil primește un singur nume, căci și omul are o singură naștere și un singur suflet. Numele de botez reprezintă sufletul omului unit cu Dumnezeu prin Botez, prin credință dreaptă și fapte bune.

Este oprit a se pune copiilor două și chiar trei nume la Botez, după moda de astăzi a lumii. Numele unui sfînt, care se dă copilului la Botez, îl face pe noul botezat ucenicul acelui sfînt al cărui nume îl poartă. Prin aceasta sfîntul devine rugător, ajutător și protector al copilului creștin înaintea lui Dumnezeu, atît în această viață cît și după moarte și la înfricoșătoarea Judecată de apoi. Un creștin fără nume de sfînt în viață rămîne fără protector și mijlocitor permanent la Dumnezeu. Și ce este mai rău decît aceasta?

Numele cele mai potrivite pentru fete sînt numele Maicii Domnului, al Sfintei Ana și ale sfintelor mucenice și cuvioase din calendar. Iar la băieți, numele cele mai frumoase sînt cel al Sfîntului Ioan Botezătorul și ale Sfînților Apostoli, urmate de numele sfînților ierarhi, mucenici și cuvioși, dintre care unii s-au nevoit pe pămîntul țării noastre și se roagă pentru noi toți.

Copiii avortați cu voia, ca și copiii pierduți fără voie sau morți nebotezați, pot fi botezați în Biserica Ortodoxă?

În nici un caz copiii avortați, uciși de mame sau morți nebotezați din neglijența părinților, nu mai pot fi botezați, căci nici o Taină a Bisericii nu se face pentru cei morți, ci numai pentru cei aflați în viață, care o cer și o primesc cu credință. Copiii avortați de părinți, cu voie sau fără voie, din cauza unor boli grele, sau morți înainte de botez, rămîn la judecata lui Dumnezeu și pe sufletul și conștiința celor care i-au ucis - mame, părinți, medici, asistente și femei crimi-

nale, care au contribuit la avort – rude și prieteni, care au îndemnat la acest lucru și care nu s-au opus cît au putut avortului copiilor.

Încă și preoții de parohie au mare răspundere, dacă nu învață pe oameni, mai ales pe mame, să nu avorteze, afară de situația în care le este pusă viața în pericol. Preoții care obișnuiesc, împotriva Canoanelor și practicii Bisericii, să boteze la Bobotează și în ziua Sfîntului Ioan Botezătorul (7 ianuarie) copii avortați, trebuie să se spovedească la episcop și să facă un aspru canon, căci săvîrșesc un botez mincinos, fals, lipsit de harul mîntuirii. Prin aceasta ei amăgesc naivitatea credincioșilor și încurajează uciderea de copii. De aceea, preotul care practică, necanonic, botezul copiilor avortați și al celor morți nebotezați, trebuie să fie caterisit, pierzînd harul preoției.

Copiii botezați o dată mai pot fi botezați a doua oară?

În nici un caz Botezul ortodox nu se mai poate repeta în viață vreodată. Iar credinciosul care cere să fie botezat a doua oară, el sau copilul său, să fie aspru canonisit de episcop. La fel și preotul care botează a doua oară să fie caterisit de episcopul locului, căci zice Sfîntul Apostol Pavel: *Este un Domn, o credință, un Botez* (Efeseni 4, 5). Botezul simbolizează moartea și învierea lui Hristos. Deci, dacă Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, a murit și a înviat o dată, tot așa și creștinii trebuie să se boteze o singură dată în viață, în numele Preasfintei Treimi.

Cînd trebuie să se repete, totuși, Botezul ortodox?

Cînd cineva nu a fost botezat în numele Preasfintei Treimi, cum sînt unele secte; cînd botezul a fost făcut de preoți caterisiți sau de preoți schismatici, nehirotoniți canonic; cînd cineva vine la Ortodoxie de la păgîni, adică de la evrei, mahomedani, budiști etc., și cînd cineva s-a născut ateu sau a avut părinți atei și nu știe dacă a fost botezat sau nu în Biserică. În toate aceste cazuri cel ce vine la Ortodoxie și

dovedește că nu a fost botezat deloc, sau a fost botezat necanonic, trebuie să fie botezat din nou, ca și cum s-ar fi născut atunci. Să urmeze însă, în toate cazurile, sfatul preotului paroh și al episcopului.

Dacă mama este ortodoxă și tatăl este catolic, sectant sau ateu, cum trebuie botezat copilul?

Copilul mamei ortodoxe trebuie botezat ortodox, chiar dacă tatăl copilului ar fi de altă religie sau ateu și s-ar opune ca fiul său să fie creștin ortodox. La fel trebuie să facă și soțul, dacă el este ortodox iar soția este de altă religie. În ambele cazuri părinții copilului trebuie să convină între ei asupra credinței fiilor lor și să apeleze la preotul ortodox din parohia respectivă, ca martor și mediator.

Dacă părinții copilului sînt atei sau au devenit sectanți, cum poate fi botezat ortodox pruncul nou-născut?

În acest caz grav, copilul trebuie luat în grijă de către bunicii lui și de nașii de cununie ai părinților, dacă sînt ortodocși. Ei trebuie să vorbească cu preotul de parohie și să boteze copilul în Biserica Ortodoxă. Apoi sînt datori să-l crească și să-l învețe dreapta credință și frica de Dumnezeu.

Se poate face unui copil botez dublu, și ortodox și catolic, dacă părinții sînt de religie mixtă?

Nu se pot face aceluiași copil două botezuri, așa cum nu se pot face nici două cununii. Copilul trebuie botezat în religia mamei sau a tatălui, după cum convin părinții, iar cînd copilul devine major, el singur poate alege de care religie să aparțină. Dacă dorește să treacă de la catolicism la ortodoxie, nu i se mai repetă Botezul, ci i se face numai rînduiala convertirii și Mirungerea cu Sfîntul și Marele Mir în biserică. Biserica greacă, însă, obișnuiește să boteze din nou pe toți cei convertiți la ortodoxie dintre catolici, protestanți, sectanți etc., fiind mai rigoristă.

Copiii botezați în bisericile stiliste trebuie botezați din nou? Sau este valabil botezul lor?

Copiii botezați în parohiile stiliste, cu calendarul neîndreptat, nu mai trebuie botezați a doua oară, dacă vin la parohii cu calendarul îndreptat, căci calendarul nu are nici o valoare dogmatică sau canonică. Cel mult li se face Mirungerea, dacă preotul din parohie consideră că este necesară. În schimb, preoții de stil vechi botează a doua oară pe toți creștinii ortodocși convertiți la vechiul calendar, căci ei urăsc pe ortodocși și îi consideră schismatici, adică uniți cu catolicii. Acest botez este însă necanonic și condamnat de Biserică. În asemenea cazuri trebuie să urmeze porunca episcopului respectiv.

Ce datorii au părinții față de fiul lor nou-născut?

- Sînt datori să dea laudă lui Dumnezeu că le-a dat un copil sănătos și să aibă grijă ca nu cumva să moară pruncul fără veste, nebotezat;

- Să nu amîne mult botezul pruncului, din motive omenești;

- Să aleagă nași credincioși și iubitori de Dumnezeu pentru copil;

- Să facă slujba Botezului cu multă evlavie, iar nu cu mîndrie, și să-i pună un nume ortodox din calendar;

- După botez să pregătească masă în familie, în cinstea pruncului, la care trebuie să ia parte preotul care a făcut Botezul, nașii și rudele apropiate;

- Este cu desăvîrșire interzis la Botez să se facă petreceri cu beții, cu dansuri și muzică, cu scopul de a aduna daruri și bani, smintind pe cei din jur, așa cum se obișnuiește în unele părți, mai ales la orașe.

Ce datorii are preotul față de copilul adus la Botez și față de familia care l-a născut?

- Să cunoască bine familia în care s-a născut pruncul;

- Să facă toate rînduielile canonice după naștere: aghiasmă

la mama lăuză, aghiasmă la opt zile, să pună nume pruncului și să aleagă nașii de Botez;

- Să nu lase pe părinți și pe nași să pună pruncului nume păgînești, străine de ortodoxie, ci să-i pună un singur nume creștinesc, din calendarul ortodox;

- Să ia aminte ca nu cumva să moară pruncul nebotezat;

- Să fixeze ziua și momentul potrivit pentru Taina Sfîntului Botez;

- Să săvîrșească slujba Botezului cu evlavie, adică întreagă și fără grabă și să citească *exorcismele* sau lepădările cu mare atenție și credință;

- Să nu accepte nași răi, bețivi și hulitori, care nu vin la biserică;

- Să nu accepte a se face în nici o familie masă cu dans, cu beție, cu adunare de daruri și bani, după săvîrșirea Botezului;

- Să supravegheze regulat pe părinți și pe nași, pentru a vedea cum își cresc și educă pruncul botezat;

- Să îndemne pe soț să nu vină beat acasă, să nu fumeze și să nu-și certe soția, care se sacrifică pentru copii, știind că toate acestea contribuie la îmbolnăvirea pruncului;

- Să împărtășească pruncul botezat și pe mama lui cît mai regulat posibil, căci pruncul este cea mai nevinovată ființă omenească de pe pămînt, iar Sfintele Taine îl ajută mult la creșterea lui firească și duhovnicească;

- Să învețe pe părinții copilului că sînt datori să-și iubească pruncul nou-născut, să-l ducă regulat la biserică, să-l împărtășească lunar cu Sfintele Taine, să-l crească de mic în frică de Dumnezeu, știind că, fără o educație creștină profundă, nimeni nu se poate forma duhovnicește și nu poate urma lui Hristos.

De ce se face îmbisericirea pruncului și a mamei după 40 de zile de la naștere?

Prin îmbisericire pruncul nou-născut este dăruit lui Dumnezeu, Care i-a dat viață, în semn de mulțumire, iar mama primește curățire firească și binecuvîntare pentru a naște și

alți copii.

Această rînduială pentru curățirea femeii după naștere o avem din Legea veche. Căci așa a venit și Maica Domnului cu pruncul Iisus în brațe, împreună cu dreptul Iosif la templul din Ierusalim, după 40 de zile, cînd dreptul Simeon a luat Pruncul în brațe și a zis: *Acum slobozește pe robul Tău, Stăpîne, după cuvîntul Tău în pace...* (Luca 2, 22-32). Femeia după naștere nu poate intra în biserică pînă la 40 de zile, fiind necurată. Iar la 40 de zile mama își ia pruncul în brațe și stă în pridvorul bisericii, pînă cînd preotul îi citește rugăciunea de curățire și o altă rugăciune de binecuvîntare pe capul pruncului. Apoi preotul ia pruncul în brațe, asemenea dreptului Simeon, și intră cu el în biserică, rostind la intrare și la toate icoanele mari această rugăciune: *Se îmbisericește robul lui Dumnezeu (numele) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!*

Mama, mergînd după preot, se închină și ea la toate icoanele, mulțumind lui Dumnezeu că i s-a dat har și putere să nască un prunc pe lume. Dacă copilul este de parte bărbătească, preotul îl închină și în Sfîntul Altar, atingîndu-i creștetul de cele patru colțuri ale Sfintei Mese. Apoi îl închină și la icoana Maicii Domnului și îl duce înaintea sfintelor uși, de unde îl ia mama lui. Dacă este parte femeiască, nu se duce în Sfîntul Altar, ci se dă în brațele mamei sale în fața icoanei Maicii Domnului. Din această zi femeia are voie să vină regulat la biserică.

Femeile care își avortează copiii în mod voit sau își pierd sarcina fără voie, trebuie să li se citească molitfa de îmbisericare la 40 de zile de la pierderea copilului?

Toate femeile care avortează copiii cu voia lor, sau pierd sarcina fără voie, ca și cele care nasc normal, sînt obligate să vină la biserică după 40 de zile și să ceară preotului să le citească molitfa de curățire rînduită de Biserică. Însă, în timp ce mamele care au născut își aduc la biserică copilul pe care

il dăruiesc lui Dumnezeu în fața Sfântului Altar, cele ce și-au ucis copilul vin să se căiască și să ceară lui Dumnezeu iertare pentru această cumplită crimă.

De aceea, femeile care au pierdut sarcina, și mai ales cele ce au avortat copilul, trebuie mai întâi să se mărturisească la preot de păcatul făcut, să promită că vor naște alt copil în locul celui ucis și să primească un aspru canon pentru acest păcat. Numai astfel preotul poate să le facă rînduiala de curățire, ca să poată intra în biserică. Femeilor vinovate de crimă, prin avort și îndemnare la avort, dacă nu se căiesc și nu-și mărturisesc păcatul, preotul nu are voie să le facă rînduiala de curățire, nici nu le poate împărtăși, cel puțin șapte ani de la săvîrșirea avortului.

Ce trebuie să facă mamele care au născut și cele care au pierdut sarcina sau au făcut avort, dacă au neglijat să li se citească rînduiala curățirii la 40 de zile?

Să ceară preotului să le citească rugăciunea de curățire și mai târziu, ca să intre în rînduiala canonică a Bisericii. Însă trebuie mai întâi să se mărturisească, să promită lui Dumnezeu că vor naște alt copil în locul celui avortat și apoi să li se facă slujba de curățire.

EDUCAȚIA RELIGIOASĂ A COPIILOR

De cînd începe educația religioasă a copiilor?

Educația copiilor, în sens creștin, începe odată cu zămislirea lor, pentru că la formarea copilului are un rol deosebit și educația religioasă a părinților lui. Dacă tata și mama sînt buni creștini, dacă se mărturisesc și se unesc cu Hristos regulat, prin rugăciune și fapte bune, prin participarea la slujbele Bisericii și Sfînta Împărtășanie, atunci și copiii pe care îi vor naște vor fi blînzi, ascultători, iubitori de Dumnezeu și de cele sfinte.

Contează mult dacă părinții se roagă în familie, dacă postesc sfintele posturi, dacă se înfrînează de la viața conjugală în sărbători și posturi și dacă duc o viață creștinească echilibrată în toate. Căci, într-un fel va fi un copil zămislit la beție, în zile de post sau în sărbători și nedorit de părinți și altfel va arăta un copil zămislit ca rod al rugăciunii, în zile rînduite și dorit de părinții săi. Copilul care se zămislește la întîmplare, fără rînduială creștină, din păcat, după abort și pază și nedorit de părinți va fi, de cele mai multe ori, un copil neascultător, agitat, îndărătnic, leneș la rugăciune și învățătură și stăpînit din fragedă vîrstă de păcate trupești. Un aseme-

nea copil va iubi mai mult cele pămîntești decît pe cele sufletești, va fugi de biserică și va aduce multe necazuri părinților.

De cîte ori pe an trebuie să se împărtășească copiii mici?

După tradiția Bisericii, pruncii se împărtășesc cel mai rar la 40 de zile. Mai des se împărtășesc la 20-30 de zile, pentru că ei sînt fără păcate. Preotul trebuie să împărtășească pruncii de curînd botezați și copiii pînă la șapte ani de cîte ori cer părinții acestora, adică măcar de douăsprezece ori pe an. Dacă sînt bolnavi, copiii să fie împărtășiți mai des, după caz. De dorit ar fi ca preotul să organizeze zile speciale pentru împărtășirea copiilor mici din parohia sa. Învățarea și rostirea zilnică de rugăciuni scurte, spovedania, Sfînta Împărtășanie și ducerea cît mai regulată a pruncilor la slujbele Bisericii, formează prima carte nescrisă de religie a copiilor mici.

Care sînt primele cunoștințe religioase pe care trebuie să le predea părinții copiilor mici?

Îndată ce pruncii încep să vorbească și să înțeleagă, adică de la vîrsta fragedă de 2-3 ani, părinții, mai ales mama și bunica, trebuie să deprindă pe copii a face semnul Sfintei Cruci. De la Sfînta Cruce să se înceapă educarea și catehizarea copiilor. Căci cu Crucea ne începem și ne săvîrșim viața toți creștinii, fiind fii ai Crucii și ai Învierii. Copilul, ca și orice creștin, trebuie să se însemneze cu Sfînta Cruce și cînd se scoală, și cînd se așează la masă, și cînd se culcă, și cînd merge cu mama la biserică. Că de va iubi copilul Crucea, va iubi în viață și Biserica, va iubi și dreapta credință și va fi în toate ascultător. Apoi mama să-i învețe pe copii prima rugăciune: *În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Amin!*

Să-i deprindă apoi, de mici, să facă metanii seara și dimineața și să sărute sfintele icoane. Iar de la vîrsta de 3-4 ani copiii trebuie să învețe de la părinți rugăciunea cea mai scumpă a creștinilor, adică să memoreze **Tatăl nostru**, pe care se cuvine să-l rostească de mai multe ori pe zi, mai ales

dimineata, la masă și seara la culcare. Este foarte bine ca mama să rostească în genunchi, împreună cu copiii, rugăciunile începătoare, **Tatăl nostru**, **Crezul** și să facă cu ei câteva închinăciuni și metanii. Rugăciunea părinților făcută odată cu copiii este cea mai puternică lecție de religie din viața lor. De la vârsta de 4-5 ani copiii trebuie să memoreze și alte rugăciuni, cum sînt: **Înger, îngerășul meu...**, **Doamne, Doamne , ceresc Tată...** și chiar **Crezul**. Sînt copii care știu Crezul de la 4-5 ani, iar unii îl rostesc și în biserică.

Care sînt datoriile părinților față de copiii mici?

- Să nască copii din dorință, din datorie și din iubire creștină, iar nu din întîmplare, din îndemnul altora și de frica pedepsei divine;

- Să-și boteze copiii la timpul cuvenit și să poarte grijă de ei ca de cel mai mare dar primit de la Dumnezeu;

- Să se roage pentru copiii lor și să ceară de la Dumnezeu sănătate, înțelepciune, credință tare, viață curată și mîntuire pentru ei;

- Să le dea de mici o bună educație religioasă, să-i ducă regulat la biserică, mai ales la Sfînta Liturghie, și să-i învețe rugăciuni scurte pe de rost;

- Să-i împărtășească la 30-40 de zile cu Preacuratele Taine și să-i ducă la preoți pentru rugăciune și binecuvîntare;

- Să-și ferească fiii atît în casă, cît și afară, de tot felul de sminteli, de copii răi, de vorbe urîte, de filme cu bătăi sau de desfrîu etc.;

- Să facă rugăciunile împreună cu copiii lor, pentru a-i învăța de mici să se roage lui Dumnezeu cu dragoste;

- Să nu-și lase copiii în casele vecinilor, mai ales la televizor, ca să nu se smintească sufletește;

- De la vârsta de 4-5 ani să-și culce copiii separat de părinți și fetițele separat de băieți;

- Să rînduiască copiilor educatoare și îngrijitoare bune și credincioase, ca să-i ducă la biserică și să le vorbească de Hristos.

Dacă părinții vor face așa, copiii lor vor crește în frică de Dumnezeu și vor fi izbăviți de tot răul în viață.

Este bine să se dea copiii de mici la creșă?

Ideal ar fi să nu se dea copiii spre creștere și educație în mâinile altora, afară de mare nevoie. Oricât de bune și evlavioase ar fi educatoarele și supraveghetoarele de la creșe, copiii se educă cel mai bine numai lângă mamele lor. Căci mama, pe lângă cinstea ei de mamă, are un dar divin primit de la Dumnezeu, care se transmite copilului, chiar fără știrea ei, și lucrează în inima lui prin puterea Duhului Sfânt. De aceea, mama nu poate fi niciodată înlocuită de educatoare sau de alte persoane. Creșele de copii mici sînt și ele bune, numai dacă educatoarele sînt femei creștine ortodoxe și dacă lucrează cu credință și grijă la educarea copiilor. Un rol important au avea în creșe prezența unui preot misionar. Educatoarele trebuie să fie dotate cu obiecte și cărți religioase și să-i învețe pe copii rugăciuni și cîntări creștine, să-i ducă pentru închinare pe la biserici și mănăstiri și să facă religie cu ei. Altfel, creșele de copii au numai un caracter social, iar nu unul moral-creștin.

Este bine să se aducă în casă femei îngrijitoare, pentru copii?

Acest lucru este admis numai dacă sînt copii mulți în familie și dacă mama este bolnavă și nu reușește să-i îngrijească singură. Altfel, este păcat și riscant ca mamele să lase grija și educarea copiilor în seama femeilor străine, care nu au întotdeauna milă față de ei. De asemenea, este păcat să se încredințeze copiii, cea mai mare bogăție a familiei, în grija altora, iar mamele să meargă la distracții, în concediu etc. Căci nimic nu este mai de preț pentru cei căsătoriți decît dreapta credință în Dumnezeu și copiii. Copiii, ori mîntuiesc, ori osîndesc pe părinții care i-au născut.

De aceea, nu se încredințează copiii, mai ales cînd sînt mici, în seama străinilor, cu atît mai mult cu cît femeile îngrijitoare

sînt femei rele, necredincioase, care nu se roagă, nu se spovedesc și nu vor să meargă la biserică. În cazul în care soția este suferindă și are copii mulți, poate fi ajutată la creșterea și îngrijirea lor de mama ei, de rude, de femei bătrîne și credincioase, sau de fete cuminți, făcîndu-se toate cu binecuvîntarea preotului.

În ce condiții își pot da părinții fiii la căminele de copii sau la grădinițe?

Părinții își pot încredința copiii la căminele de copii sau la grădinițe numai în cazul cînd nu au o îngrijitoare creștină sau o rudă apropiată să le crească copiii acasă, în frică de Dumnezeu, cum pot fi: o fiică mai mare, bunica copiilor sau o creștină evlavioasă.

Dacă sînt nevoiți să-și dea copiii la cămin, să-i ducă unde sînt educatoare creștine cunoscute, recomandate de preot și unde se face educație religioasă ortodoxă. Adică, să fie icoane în camerele copiilor, să se predea religia de către preoți anume rînduiți, copiii să fie spovediți și împărtășiți regulat la biserică, iar din timp în timp să fie duși spre închinare, binecuvîntare și recreere la biserici și mănăstiri deosebite, din partea locului.

Apoi, la cămine și grădinițe de copii este necesar să existe albume religioase colorate, potrivite cu vîrsta lor, să se facă serbări adecvate, iar copiii să memoreze rugăciuni, cîntece și versuri creștine.

Toate acestea contribuie foarte mult la educarea și formarea duhovnicească a copiilor mici.

De ce este necesară educația religioasă a copiilor în școlile primare?

Trei sînt instituțiile de bază care contribuie la creșterea și educația religioasă și duhovnicească a copiilor pînă la vîrsta de 14-16 ani. Prima este familia, unde se nasc trupește și sînt educați copiii de către părinți, în iubire de Hristos, pînă la vîrsta de 7 ani. A doua este școala primară și gimnazială,

unde copiii primesc primele cunoștințe despre Dumnezeu și despre morala creștină, de la învățători și preoți. Iar a treia, și cea mai înaltă școală de educație creștinească, este Biserica, maica de obște a tuturor, în care copiii și noi toți ne naștem duhovnicește din apă și din duh, prin Sfântul Botez, în numele Preasfintei Treimi și unde fiecare își mărturisește păcatele, primește Sfânta Împărtășanie și se unește tainic, prin rugăciune și învățătură, cu Iisus Hristos, Mântuitorul lumii. De aceea, educația religioasă în școlile primare și în gimnazii nu numai că este obligatorie, dar este și hotărîtoare pentru creșterea copiilor, din cea mai fragedă vîrstă, în credința adevărată în Dumnezeu, prin formarea și pregătirea lor pentru viață.

Școlile, fără educație religioasă, nu pot crește copiii în spirit creștin, nici nu le pot imprima o morală evanghelică ortodoxă, așa cum s-a întîmplat în școlile noastre în ultimii 40 de ani, în care se constată un procent ridicat de copii răi, handicapați spiritual, indiferenți religios, neascultători de părinți, amăgiți și dependenți, în bună parte, de televizor și de ispitele lumii moderne.

Salvarea creștin-morală a copiilor noștri depinde, pe viitor, numai de educația lor religioasă în aceste trei instituții amintite mai sus.

De ce se îmbolnăvesc uneori copiii mici, dacă nu au păcate?

Copiii mici se îmbolnăvesc trupește, în general, din cauza păcatelor părinților lor, care nu s-au mărturisit la timp la preot, nici n-au făcut canon pentru ele. Aceasta este cauza principală a suferințelor din familie. Alte cauze sînt și acestea:

- Dacă părinții au greșit trupește înainte de Cununia religioasă;
- Dacă soții s-au păzit conjugal un timp, ca să nu aibă copii;
- Dacă părinții au făcut avorturi înainte și după naștere;
- Dacă părinții amîndoi, sau unul din ei, au făcut grele păcate trupești și au căzut în desfrînare;

- Dacă soții nu merg regulat la biserică și nu au grijă de sufletul lor și al copiilor;
- Dacă soții nu cred cu tărie în Dumnezeu, nici nu se roagă mai mult cu post și metanii;
- Dacă părinții sînt stăpîniți de patima mîndriei, pentru care Dumnezeu îi smerește prin necazuri, sărăcie și boli;
- Dacă părinții nu-și duc copiii regulat la Spovedanie și la Sfînta Împărtășanie și nu îi cresc în iubire de Hristos și în căldura Duhului Sfînt.

Acestea sînt principalele pricini pentru care Dumnezeu pedepsește pe copii cu boli, pentru păcatele părinților.

Ce trebuie să facă părinții care au copii bolnavi?

- Să se spovedească imediat amîndoi părinții, împreună cu toată familia;
- Să-și împărtășească mai des copiii bolnavi;
- Să facă aghiasmă și Sfîntul Maslu în casă;
- Să promită lui Dumnezeu și duhovnicului că nu vor mai avorta copii și că în locul celor avortați vor naște alți copii (cînd este cazul);
- Să citească zilnic două-trei catisme din Psaltire și Paraclisul Maicii Domnului, cu credință, cu post și metanii;
- Să facă milostenie la săraci și la cei cu copii mulți;
- Să meargă regulat la biserică în sărbători și Duminică;
- Să urmeze întru toate sfatul preotului.

Dacă copilul bolnav nu se face sănătos, este semn că unul din părinți, sau amîndoi, încă nu s-au spovedit la preot și n-au părăsit păcatele de moarte.

Care sînt ispitele care-i încearcă pe copii și ce trebuie să facă părinții și povățuitorii lor?

Copiii între 7 și 10 ani sînt ispitiți îndeosebi de gîndul de a lua bani din casă, fără știrea părinților; de a se împrieteni cu copii răi, de a pleca de acasă pe ascuns, de a încerca să fumeze, de a imita pe părinți în cele rele, de a sta la televizor, privind imagini necurate, pierzînd timpul de rugă-

ciune și de odihnă, iar în unele cazuri, sînt biruiți de instinctele trupești.

Copiii între 10 și 14 ani sînt ispitiți, mai ales, de curiozitatea instinctelor trupești, de patima tutunului, a înjurăturilor și de televizor, care le răpește aproape tot timpul liber și le întinează mintea și trupul.

Pentru înlăturarea ispitelor care bîntuie în rîndul copiilor la această fragedă vîrstă, părinții, educatorii și învățătorii sînt datori să-i supravegheze îndeaproape, să-i culce, acasă și la cămine, în camere separate de băieți și de fete, să-i lerească de tot felul de imagini și filme pornografice și de televizor, care îi robește de mici.

Preoții care predau religia în școli și duhovnicii copiilor sînt datori să facă aghiasmă regulat în școli și cămine, să pună icoane în toate sălile de clasă și dormitoare, să dea gratuit copiilor cărți de rugăciuni și de educație religioasă și morală, precum și cruciulițe și iconițe. Apoi preotul să facă rugăciuni împreună cu copiii, să-i cheme Duminica și în sărbători la Sfînta Liturghie și să combată toate ispitele care îi lovesc, printr-o mai deasă spovedanie și împărtășanie, știind că și preoții și părinții vor da seamă pentru sufletele lor în fața lui Dumnezeu.

De felul cum vor fi crescuți, educați, supravegheați și catehizați religioși copiii, pînă la vîrsta de 14-15 ani, depinde în cea mai mare măsură realizarea lor în viață și mîntuirea sufletelor lor.

EDUCAȚIA RELIGIOASĂ A TINERILOR

Ce datorii creștinești au părinții față de copiii mai mari?

Au aceleași datorii ca și față de copiii mici. Numai că de la 14-15 ani rolul principal în educația religioasă a copiilor îl au preoții duhovnici, pe când la cei mici rolul de bază îl au părinții și, în special, mamele. Aceasta deoarece copiii mici sînt mai emotivi, mai ascultători de părinți și imită fidel tot ceea ce văd la ei, bun sau rău. În schimb, copiii mai mari încep să cugete și să-și pună întrebări. Ei trec de la vizual și emoțional la rațional și, odată cu dezvoltarea personalității, copiii devin mai curioși și mai îndoielnici, fiind stăpîniți de gîndul mîndriei și de instinctul sexual.

Acum, mai mult ca oricînd, copiii au nevoie, pe lîngă părinți trupești, de un părinte sufletesc, de un educator întărit cu harul Duhului Sfînt, ca împreună să conlucreze la educarea și formarea lor religioasă și morală.

Deci, marea datorie a părinților acum este să-și încredințeze copiii unui preot duhovnic bun și iscusit în povățuirea sufletelor către Hristos, Mîntuitorul lumii. A doua datorie a părinților este să-și ducă copiii regulat la biserică, mai ales la Sfînta Liturghie; la Spovedanie, la Sfînta

Împărtășanie și la discuții cu preoți duhovnicești, cât mai des posibil. Apoi, să-i ducă în pelerinaj la mănăstiri, la sfintele moaște, la părinți bătrâni, care le pot descoperi frumusețile vieții în Hristos și bucuria harică a rugăciunii, a smereniei, a milei creștine față de aproapele și a iubirii dumnezeiești pentru întreaga zidire.

În ce constă rolul major al preotului duhovnic la educarea religioasă a copiilor?

Preotul este singurul om și vas al Duhului Sfânt pe pământ, care lucrează și cu rațiunea și cu harul, cât și prin exemplul personal. În timp ce părinții trupești îi influențează numai emoțional și firesc pe copii, preotul îi influențează mai ales haric, divin. Cuvîntul lui este cuvîntul lui Hristos, rugăciunea lui coboară Duhul Sfânt peste oameni, binecuvîntarea lui luminează mintea și inima, dezlegarea făcută de el eliberează sufletul de păcate și de diavoli și îl unește cu Hristos.

De aceea, este absolut necesar să se facă religia în școlile primare, în gimnazii și în licee, așa cum a fost în trecut, măcar pînă la vîrsta de 18 ani, căci aceasta este vîrsta cea mai critică a tinerilor, pentru a fi salvați de furtuna ispitelor trupești și de mulțimea curselor rele, care pot influența negativ formarea duhovnicească a fiecărui tînr.

Care sînt preocupările principale ale tinerilor între 16 și 18 ani?

Preocupările care frămîntă pe tineri la vîrsta adolescenței, cea mai critică vîrstă din viață, sînt în general trei:

- setea de cunoaștere, care se manifestă prin studiu și prin dorința de a vedea lucruri noi;
- descoperirea vocației pentru viitor;
- dorința întemeierii unei familii.

Care sînt persoanele care pot ajuta și influența cel mai mult pe tineri la formarea personalității lor și la realizarea idealurilor de viață ale acestora?

Primii care pot ajuta sau împiedica cel mai mult pe tineri sînt părinții după trup, îndeosebi mamele. Apoi sînt preoții duhovnici, care au un rol major în viața tinerilor, mai ales la cei evlavioși. În sfîrșit, profesorii, rudele și prietenii de familie.

Dacă aceste trei categorii de persoane vor colabura între ele, la formarea vocației și personalității tinerilor în duh profund creștin, îndreptîndu-le inima și pașii spre Biserică, spre sfințenie, spre Dumnezeu – idealuri înalte și nemuritoare – acești tineri, fie elevi de liceu sau de școli profesionale, fie studenți, vor fi cu adevărat fericiți. Iar dacă părinții lor sînt dezbinați, bețivi ori divorțați, rudele lor sînt indifferente iar preoții nu se ocupă personal de ei în mod duhovnicesc, ajutîndu-i cu rugăciunea, cu cuvîntul și cu harul, după voia lui Dumnezeu, tinerii pot fi ratați spiritual și social pentru toată viața.

Cum îi pot ajuta mai bine părinții pe proprii lor fii la vîrsta adolescenței?

Dacă tata și mama sînt buni creștini și se roagă mult lui Dumnezeu, dacă trăiesc în pace între ei și colaborează cu preoții, în mod sigur copiii lor vor fi îndreptați pe drumul cel bun, devenind fii credincioși ai Bisericii și oameni de nădejde ai societății.

Conlucrarea dintre părinții trupești și cei duhovnicești contribuie cel mai mult la călăuzirea tinerilor pe calea unei vieți sociale cinstite și binecuvîntate de Dumnezeu. Iar dacă și părinții trupești sînt străini de Biserică, dezbinați, imorali și divorțați, și nici preoții nu se ocupă suficient de educarea religioasă a tinerilor, ei vor deveni cei mai nefericiți oameni de pe pămînt.

Care este contribuția Bisericii la formarea tinerilor adolescenți pentru viață?

Toți creștinii botezați sînt membri ai Bisericii lui Hristos și ai lui Dumnezeu după har. Deci, Biserică este mama lor duhovnicească, care le oferă toate darurile mîntuirii: Botez, Spovedanie, Sfînta Împărtășanie, Sfînta Liturghie, preoți, cărți sfinte etc. Prin acestea Biserica își împărtășește harurile ei tuturor creștinilor și tinerilor care se pregătesc pentru viață.

Rolul principal în viața creștină îl au preoții duhovnici, ca vase ale Duhului Sfînt. Ei sînt datori, fiind direct răspunzători în fața lui Hristos, să ajute la formarea tinerilor, să-i întărească în dreapta credință, să răspundă la nevoile lor sufletești, să le pună la dispoziție cărți ortodoxe, să-i spovedească, să-i împărtășească, să le vorbească de Hristos și de greutatea vieții pămîntești, să-i învețe a se ruga, a se smeri și a ierta și să le arate cum se pot izbăvi de ispitele seducătoare ale tinereții.

Se poate spune că preoții și duhovnicii buni transformă familia, școala și societatea în sine, călăuzindu-le spre o trăire profundă în Hristos, vie, curată și mîntuitoare.

Care sînt ispitele principale ale tinerilor între 16 și 18 ani?

Ispitele predominante la adolescenți sînt:

- Orgoliul de a ieși de sub tutela părinților lor;
- Îndoiala în credință și instabilitatea religioasă;
- Lupta tot mai puternică cu gîndurile, cu imaginațiile și cu păcatele trupesti.

Cum pot fi ajutați tinerii adolescenți împotriva acestor puternice încercări?

Primii care trebuie să-i ajute pe tineri, sfatuindu-i, supraveghindu-i și rugîndu-se pentru ei, sînt părinții și membrii familiei. Ei trebuie să se intereseze de viața, de comportarea și de preocupările fiilor lor de zi cu zi. Iar dacă observă unele abateri, să ia măsuri. Adică să-i îndrume la Biserică și la

duhovnici și să se roage lui Dumnezeu pentru întărirea lor în credință și pentru scăparea lor de furtuna păcatelor trupești, întreținute, mai ales, de lipsa educației religioase, de prietenii rele, de distracții, de tot felul de practici necreștine, care îi obsedează pe tineri, la care se adaugă și cumplita propagandă pornografică răspândită prin televizor, filme și cărți de imoralitate. Interzicerea acestor mijloace diabolice de ucidere morală și religioasă a tinerilor creștini este singura cale de salvare a lor.

După părinți, sînt datori să-i ajute pe tineri preoții și duhovnicii. Ei sînt singurii care le îndreaptă pașii spre Hristos, care pătrund prin har în inimile tuturor și pot pune pe rănile lor fragede leacurile duhovnicești cele mai potrivite, cum sînt: rugăciunea, postul, deasa spovedanie, Sfînta Împărtaşanie, citirea cărților sfinte și multa sfătuire individuală.

La fel și profesorii, care îi educă în școli, trebuie să le fie exemple de moralitate, prin credință, comportament, îmbrăcăminte și prin seriozitate. Iar în licee se impune obligatoriu separarea băieților de fete, pentru păstrarea moralității lor, așa cum era în trecut la noi și în toate țările ortodoxe.

Cum trebuie să se procedeze cu copiii care cad de mici victimă păcatelor trupești?

Trebuie să se procedeze cu multă discreție și înțelepciune, pentru a-i scăpa de acest greu păcat și a-i izbăvi pe cei vinovați de deznădejde și chiar de sinucidere. Dacă părinții trupești cunosc păcatele copiilor, nu trebuie să-i bată și să-i pedepsească fără milă, ca să nu-i piardă cu totul, ci să-i ducă mai dintîi la spovedanie la duhovnici iscusiți, iar acasă și la biserici să se facă multe rugăciuni pentru ei pînă se liniștesc sufletește.

Dacă sînt fete minore care rămîn însărcinate, atenția părinților trebuie să fie și mai mare, ca să nu se sinucidă, dărînici să le silească să-și avorteze copii; ci să le îndemne să-i nască, lăsîndu-le în voia lui Dumnezeu și urmînd în toate cazurile sfatul duhovnicilor lor.

Cum pot fi ajutați copiii și tinerii handicapați, bolnavi, orfani și săraci, ca și cei decăzuți moral din lipsă de educație religioasă?

Aceasta este o mare datorie creștină și umană a societății de azi și o datorie evanghelică a Bisericii și a tuturor creștinilor față de copiii din suferință, indiferent din ce motive se află în această stare și de ce religie aparțin. Biserica Ortodoxă, ca instituție divino-umană, trebuie să colaboreze cu toate instituțiile de binefacere de stat și private și împreună să facă mai mult pentru alinarea, educarea și sprijinirea materială și creștină a copiilor din suferință.

Preoții rânduți pentru spitale și școli de copii orfani și handicapați trebuie să fie zilnic prezenți între ei. Să se roage lui Dumnezeu pentru ei, să le facă regulat Sfântul Maslu, să facă rugăciuni seara și dimineața împreună cu ei, să le împartă gratuit cărți de rugăciuni, cruciulițe și iconițe și să-i mângâie duhovnicește. Apoi, să-i împăce-cu Hristos prin Spovedanie, să le țină lecții de religie, să-i ferească de păcat și să-i împărtășească cu Sfintele Taine.

De asemenea, și credincioșii sînt datori să ajute după putere familiile cu copii bolnavi și infirmi, să meargă mai des pe la spitale, pe la cămine de copii și orfeline și să le aline suferințele cu cele necesare vieții, cu cărți sfinte și cu iubirea lor. Astfel, vor împlini cuvîntul Domnului, Care zice: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

Care sînt marile probleme care îi preocupă pe tineri și, în special, pe studenți, după vîrsta de 18 ani?

La această vîrstă tinerii sînt preocupați, în general, de următoarele probleme majore:

- Terminarea cu bine a studiilor sau a școlilor de calificare preferate;

- Întemeierea unui cămin prin căsătorie;

- Obținerea unui serviciu bun. Cu părere de rău se constată că foarte puțin îi preocupă pe tineri, mai ales pe studenți,

acumularea cunoștințelor religioase și trăirea vie în Hristos. Ca urmare, puțini studenți și tineri apelează la ajutorul Bisericii, la sfatul preoților, la spovedanie și la sfânta rugăciune. Și aceasta nu din necredință în Dumnezeu, ci mai ales din lipsă de educație religioasă și de sfătuire din partea părinților și a preoților, fapt care îi menține în stare de indiferență.

Ce trebuie să facă Biserica și slujitorii ei pentru atragerea din nou a tineretului în brațele lui Hristos?

Biserica trebuie să manifeste un mai mare interes pentru atragerea din nou a tinerilor la credință. Iar ierarhii, preoții și monahii sînt chemați astăzi de Hristos să adune din toate părțile pe fiii Bisericii Sale și să le redescopere frumusețile Ortodoxiei, ale trăirii creștine adevărate în duhul Sfintei Evanghelii, punîndu-i în contact direct cu cei mai buni duhovnici. Apoi să se roage pentru ei și împreună cu ei, pînă cînd li se vor curăți inimile și Duhul Sfînt se va atinge de sufletele lor.

Din clipa aceea tinerii nu vor mai putea fi indiferenți de cele sfînte și vor fi din nou prezenți în viața Bisericii. Dar unde sînt acești preoți și duhovnici providențiali, care ar putea redeștepta lumea și tineretul la o nouă și profundă trăire în Hristos?

Care sînt principalele păcate care robesc tineretul de azi?

Păcatele care stăpînesc astăzi pe tinerii de la sate și orașe, mai ales pe elevii de liceu și pe studenți, sînt puține, dar cu efecte negative foarte mari.

Primul este desfrîul, sub toate formele lui, alimentat în ultimul timp de filmele pornografice, de revistele și publicațiile cu tot felul de imagini imorale și de îmbrăcăminte indecentă, necuviincioasă, a femeilor de azi. La acestea se adaugă televizorul, discotecile, petrecerile de noapte, distracțiile de tot felul etc. Toate aceste mijloace diabolice de distrugere a moralei creștine, anume dirijate în acest scop,

împing la desfrâu și la pierzare pe majoritatea tinerilor și credincioșilor noștri, ucid multe suflete, întinează inimile și mintea celor slabi și alungă pe Hristos din casele creștinilor.

Al doilea mare păcat este avortul în rîndul fetelor tinere, ca urmare a campaniei organizate de distrugere a tinerețului prin pornografie, prin prostituție, prin înstrăinare de Biserică și prin lipsa totală de catehizare în școli, licee și facultăți.

Al treilea mare păcat al tinerilor, elevi și studenți, îl formează practicile oculte de proveniență asiatică, cum sînt: yoga, artele marțiale, zen, spiritism, magie etc, care au invadat orașele, școlile, facultățile și în special mediul studențesc, rupîndu-i total de Biserică și de tradiția patristică ortodoxă, avînd ca scop crearea unui haos spiritual și împingerea lor, în cele din urmă, în prăpastia necredinței și a indiferentismului religios.

Trebuie amintit de asemenea prozelitismul sectar intensiv ce corupe, în bună parte, tineretul ortodox necatehizat și superficial, îndeosebi prin noile secte: *Bahai* și *New Age* (Noua Eră). Acestea sînt unele din cele mai amenințătoare mișcări pentru creștinism, ce sînt puternic influențate de ideile *Societății Teosofice*, întemeiată în 1875 la New York, avînd ca prim plan construirea unei „noi ordini a lumii” ce, de fapt, urmărește atingerea scopului ei final – controlul asupra lumii.

Alt mare păcat, care a îmbolnăvit tineretul de astăzi, este indiferentismul religios, un fel de semiateism ce predomină, mai ales, în rîndul intelectualilor și al studenților. Cei loviți de acest păcat refuză slujbele Bisericii, cărțile sfinte, Spovedania, Sfînta Împărtășanie, sfatul duhovnicesc și viața curată în Hristos.

Trebuie amintit aici și alt păcat mare al familiilor creștine – mîndria vestimentară, adică îmbrăcăminte indecentă a fetelor și femeilor tinere, prin care se ucid multe suflete slabe și se întinează mintea bărbatilor.

Ce trebuie să facă Biserica și slujitorii ei pentru combaterea acestor păcate și atragerea tineretului înapoi la Hristos?

- Să se facă rugăciuni speciale prin mănăstiri și familii, pentru întoarcerea tinerilor la dreapta credință și la unirea lor cu Hristos;

- Să fie rînduiți preoți misionari și duhovnici buni în școli, licee și facultăți, căci aceștia pot întoarce pe mulți la pocăință prin harul Sfintului Duh, prin Spovedanie și Sfînta Împărtășanie;

- Să se organizeze cît mai des întîlniri creștine cu tinerii și cu studenții, precum și discuții libere cu teologi, profesori și preoți duhovnicești renumiți;

- Să se difuzeze gratuit sau cu preț redus, cărți ortodoxe dintre cele mai căutate, care pot călăuzi, lumina și dobîndi multe suflete tulburate, amăgite și decăzute moral-religios;

- Să se organizeze cu tinerii excursii cu caracter religios pe la mănăstiri și să se folosească și alte căi de întoarcere și apropiere a tineretului de Hristos.

**Cum trebuie să ne purtăm cu copiii ca să nu-i smintim?
Ce ne învață Fiul lui Dumnezeu despre aceasta?**

Atît părinții trupești și rudele, cît și părinții sufletești, adică preoții și nașii de botez, ca de altfel toți creștinii, sînt datori să se poarte cu copiii mici și cu elevii de școli ca și cu niște îngeri și copii ai lui Dumnezeu, îndemnîndu-i la rugăciune, la biserică și la fapte bune, ca nu cumva să-i smintească cu ceva, pentru că vor da greu răspuns la judecată. Căci zice Mîntuitorul: *Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu* (Marcu 10, 14). În alt loc zice: *De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția cerurilor. Cine se va smeri pe sine ca pruncul, acela este cel mai mare în Împărăția cerurilor* (Matei 18, 3-4). Iar despre cei care smintesc și ucid sufletește pe copii prin faptele lor – părinți, rude, femei

îmbrăcate necuviincios etc – zice Domnul: *Cine va sminti pe unul dintr-aceștia mai mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui să i se atîrne de gît o piatră de moară și să fie afundat în adîncul mării* (Matei 18, 6).

Iată cît de mare este păcatul smintelii, față de copii! Ei sînt măsura iubirii, a credinței, a smereniei și a mîntuirii noastre. Vai de părinții care-și ucid sufletește proprii copii! Vai de femeile rele și desfrîmate, care smintesc pe tineri și pe copii, cu îmbrăcămintea lor necuviincioasă, trăgîndu-i la desfrîmare, căci vor fi aruncate în *adîncul mării*, adică în adîncul iadului, unde nu mai este iertare!

VIAȚA RELIGIOASĂ ÎN FAMILIE

Care este cea mai importantă faptă bună care întărește, sfințește și unește familia cu Hristos?

Este sfânta rugăciune, făcută cu multă râvnă și credință în Dumnezeu. Rugăciunea este viața și sufletul familiei, a Bisericii, a fiecărui creștin și a întregii lumi. Rugăciunea însoțită de post este numită de Sfinții Părinți *mama tuturor faptelor bune*. Rugăciunea făcută cu evlavie și lacrimi sporește credința, smerește inima, aduce căință pentru păcate, alungă diavolii din inimi și din casă, împacă pe soți și copii, stinge vrăjitoria și ura și aduce în familiile creștine harul Duhului Sfânt.

În familia unde soții și fiii lor se roagă mai mult lui Dumnezeu, nu este ceartă, tulburare și dezbinare, ci numai pace, bucurie și unire în Hristos. Iar în casa unde creștinii nu se roagă deloc sau unul se roagă și ceilalți stau la televizor, la beții și distracții, acolo stăpânește cearta, desfrîul, sărăcia și divorțul, care destramă familia.

Care sînt însușirile principale ale rugăciunii în familie?

Rugăciunea trebuie să se facă în taină, ca să nu știe vecinii

și rudele cum și cît se roagă și postește fiecare în casă. Căci așa ne învață Mîntuitorul: *Cînd te rogi, intră în cămara ta și, închizînd ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție* (Matei 6, 6). A intra în cămară înseamnă a te ruga din inimă, a te ruga în taină.

Rugăciunea să se facă în comun, cu toți membrii familiei - părinți, fii și nepoți - mai ales cînd copiii sînt mici, căci zice Domnul: *Unde sînt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlocul lor* (Matei 18, 20). Rugăciunea în comun are mai mare putere decît rugăciunea individuală. Însă unde nu sînt copii mici, creștinii se pot ruga singuri.

Rugăciunea să se facă din inimă, cu credință, cu post și metanii după putere, cu statornicie și cu multă smerenie, cum zice proorocul David: *Dintru adîncuri am strigat către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu* (Psalmul 129, 1). Iar în alt loc zice: *Inimă înfrîntă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi* (Psalmul 50, 18). Apoi zice: *Smeritu-m-am și m-am mîntuit* (Psalmul 114, 6). Este mare păcat să se laude cineva cu rugăciunea și cu faptele sale bune, căci pierde toată plata și este părăsit de Dumnezeu.

Rugăciunea să se facă neîncetat de către credincioși, adică în tot timpul și locul, atît din carte cît și liber, din memorie, repetînd mereu pe cale și la lucru rugăciuni scurte, cum ne învață Sfîntul Apostol Pavel: *Rugați-vă neîncetat!* (I Tesaloniceni 5, 17).

Ce rugăciuni trebuie să se facă în casele creștinilor?

Cele dintîi rugăciuni pe care trebuie să le citească credincioșii, cînd se scoală din somn, sînt rugăciunile dimineții, din Ceaslov sau din Cartea de rugăciuni. La acestea se mai adaugă, după rîvna și timpul fiecăruia, un acatist și una sau două catisme din Psaltire și cel puțin zece metanii. Iar seara, înainte de culcare, să citească întîi rugăciunile spre somn și Paraclisul Maicii Domnului. Apoi să citească o catismă din Psaltire și să facă cel puțin zece metanii și, astfel, cerîndu-și iertare cei mai mici de la cei mai mari, adică copiii de la

părinți, și însemnându-și patul cu semnul Sfintei Cruci, să sărute icoana Mântuitorului și a Maicii Domnului și să se culce fiecare în patul său, dînd laudă lui Dîmnezeu pentru ziua care a trecut.

Acestea sînt rugăciunile zilnice minime, obligatorii fiecărui creștin ortodox. Iar cine dorește să se roage mai mult, să urmeze sfatul preotului.

Care sînt rugăciunile zilnice obligatorii copiilor, bătrînilor și celor bolnavi?

Creștinii infirmi, bolnavi și bătrîni, ca și copiii mici pînă la 8-10 ani, sînt datori să știe pe de rost și să spună în fiecare seară și dimineață măcar rugăciunile începătoare, adică **Împărate ceresc, Preasfîntă Treime și Tatăl nostru**, apoi **Crezul, Psalmul 50, și Cuvine-se cu adevărat** și să facă cîteva metanii sau închinăciuni, după putere.

Acestea sînt cele mai scurte rugăciuni zilnice pe care trebuie să le spună copiii, bătrîni și bolnavii. Iar cei foarte bolnavi, ca și copiii sub 6 ani, sînt datori să facă Sfînta Cruce și să rostească măcar **Tatăl nostru**, de cîteva ori pe zi, sau să le citească cineva regulat rugăciuni din Ceaslov, lîngă patul de suferință.

Cum trebuie să se roage cei ce călătoresc, cei ce lucrează în fabrici, pe cîmp, în spitale, cei grav bolnavi, cei operați, infirmi, orbi, neștiutori de carte și mamele care nasc?

Să se roage în taină, cu mintea și cu inima curată, rostind mereu **Tatăl nostru** și să-și facă semnul Sfintei Cruci. Apoi să repete în gînd **Rugăciunea lui Iisus**, zicînd: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul (sau păcătoasa)*. Dacă nici atît nu pot, din cauza durerii, să zică de mai multe ori: *Doamne, miluiește-mă!; Doamne, ajută-mi!; Doamne, iartă-mă!; Doamne, ai milă de mine!*

Dacă cei bolnavi și infirmi sînt inconștienți sau muribunzi, să se roage rudele apropiate pentru ei, citindu-le cîteva rugăciuni scurte din carte sau pe de rost și să atingă de fruntea

lor Crucea și icoana Mântuitorului. Apoi să cheme preotul să le citească rugăciuni speciale de iertare și ușurare, să facă Sfântul Maslu pentru ei, să-i spovedească și să-i împărtășească cu Trupul și Sângele lui Hristos.

Care este cea mai importantă rugăciune a creștinilor?

Cea mai importantă rugăciune a tuturor creștinilor este rugăciunea **Tatăl nostru**, pentru că ne-a fost dată de însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care ne-a poruncit, zicînd: *Așa să vă rugați: Tatăl nostru Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău...* (Matei 6, 9-13). De aceea, toți creștinii – copii, tineri și bătrîni – sînt datori să o știe pe de rost și să o repete mereu, ziua și noaptea, în casă, pe cale, la lucru și la masă, oriunde și oricînd, pînă la sfîrșitul vieții. Iar cine nu știe pe de rost **Tatăl nostru** și nu-l zice regulat cu evlavie și credință, acela nu are voie să se împărtășească cu Sfintele Taine.

Care este cea mai înaltă rugăciune din viața creștinilor și a monahilor?

Este rugăciunea lui Iisus sau rugăciunea minții și a inimii. Adică să rostim neîncetat, cu atenție și smerenie, din adîncul inimii aceste cuvinte: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!* Această sfîntă rugăciune trebuie să o repete mereu călugării și mirenii, ziua și noaptea, indiferent unde s-ar afla, pînă cînd aceasta se fixează în inimă și se lucrează singură prin harul Duhului Sfînt.

Puterea acestei rugăciuni este dumnezeiască pentru că numele Domnului nostru Iisus Hristos, repetat mereu cu căință și smerenie, taie ca o sabie toate patimile și gîndurile rele din inimile noastre, izgonește pe diavoli și unește mintea cu inima, prin darul lui Dumnezeu. Fericiți sînt călugării și credincioșii care cheamă numele Domnului în ajutor toată viața, că nu este alt nume mai scump în cer și pe pămînt decît numele lui Iisus Hristos!

Care este cea mai puternică rugăciune a creștinilor în vreme de ispite, pagube, judecăți, primejdii, vrăjitorie și tot felul de necazuri?

Este citirea psalmilor, cu post și cu lacrimi, mai ales la miezul nopții. Psaltirea, ajutată de post, are mare putere asupra diavolilor și asupra vrăjmașilor văzuți și nevăzuți. De aceea, ori de câte ori credincioșii sînt loviți de vrăjitorii și au necazuri mari, judecăți, boli grele, operații etc., sînt datori să facă rugăciuni cu post, ziua și la miezul nopții, sau cînd poate fiecare, citind cîteva catisme la Psaltire și Paraclisul Maicii Domnului. Apoi să facă metanii după putere și numaidecît vor simți harul și ajutorul Sfîntului Duh și se vor izbăvi de toată primejdia.

Care este timpul cel mai potrivit pentru rugăciune?

Tot timpul este potrivit pentru a lăuda pe Dumnezeu, căci și îngerii Îl laudă neîncetat. Dar timpul cel mai de preț pentru sfînta rugăciune este la miezul nopții, cum spune psalmistul: *În miezul nopții m-am sculat să mă mărturisesc Ție, pentru judecățile dreptății Tale* (Psalmul 118, 62). Și aceasta, pentru că noaptea mintea și inima sînt eliberate de grijile trecătoare, iar creștinii se pot ruga mai în liniște. Sfinții Părinți numesc rugăciunea de noapte, rugăciune de aur; cea de dimineață, rugăciune de argint și cea din timpul zilei, rugăciune de lut, fiind amestecată cu multe gînduri și griji.

Cine stabilește canonul de rugăciuni și metanii și toată rînduiala de viață duhovnicească în casele creștinilor?

Toată rînduiala creștinească din familie, adică rugăciunea zilnică, postul, spovedania, Sfînta Împărtășanie, canonul pentru păcate, educarea copiilor, citirea cărților sfînte, sfințirea caselor, menținerea dragostei și păcii între soți și între părinți, copii și rude - toate cele duhovnicești - trebuie cunoscute de preotul de parohie, care este și duhovnicul

familiei respective. Nimic din cele de mai sus nu trebuie să fie rezolvate fără preot, ci numai cu sfatul și porunca lui. Iar cei care nu vor să întrebe, nici nu ascultă de cuvântul preotului lor, nu au liniște în casă, nici pace în suflet și nu le merge bine în viață.

De aceea, creștinii trebuie să facă toate cu rugăciune și credință în Dumnezeu și cu sfatul și binecuvântarea duhovnicului.

Ce alte fapte bune deosebite cere Dumnezeu de la credincioși?

Pe lângă sfânta rugăciune, credincioșii trebuie să împlinească și alte fapte bune, strict necesare pentru mântuirea și binecuvântarea familiei creștine, dintre care amintim:

Participarea regulată la slujbele Bisericii, mai ales la Sfânta Liturghie, în Duminici și sărbători, a tuturor membrilor familiei – bunici, părinți, fii și nepoți. Numai cei grav bolnavi, cei ce nu pot merge la biserică din motive canonice și cei ce sînt la serviciu, sînt scutiți de biserică. Iar cei care pot merge și nu participă două duminici consecutive la sfintele slujbe, *sînt opriți doi ani de la Sfînta Împărtășanie*, după Canoanele Bisericii.

Respectarea Sfintelor Posturi. În fiecare familie credincioșii sînt datori să postească cu sfințenie cele patru posturi de peste an, precum și miercurea și vinerea, iar luna să postească facultativ, după rîvnă și putere. În casele unde se fac multe rugăciuni și se țin toate posturile, acolo se simte permanent binecuvântarea lui Dumnezeu, iar membrii familiei sînt liniștiți și trăiesc în iubire și bucurie duhovnicească și toate se termină cu bine. Iar în casele lipsite de rugăciune și de post, cum se vede în zilele noastre, domnește cearta, sărăcia și păcatul și toate sînt lipsite de bucurie și de pacea Duhului Sfînt. Însă și postul și rugăciunea să se țină cu multă credință și cît mai tainic posibil, ca Domnul să plătească dincolo fiecăruia, la arătare.

Spovedania. Toți membrii familiei, părinți și copii, sînt

datori să se spovedească de cel puțin patru ori pe an, în cele patru posturi și la același duhovnic, știind că prin mărturisire cu căință se iartă toate păcatele făcute după Botez. Mare păcat fac părinții care nu se spovedesc regulat, nici nu merg la biserică, nici nu-și duc copiii la spovedanie, sau merge la biserică numai unul din ei, iar celălalt nu, amănând pocăința la bătrânețe. De aceea, multe familii se dezbină, soții se ceartă, copiii rămân singuri, iar nu puțini mor nepocăiți și se lipsesc de mântuire.

Sfânta Împărtășanie. Credincioșii trebuie să se împărtășească cu Trupul și Sângele lui Hristos de cel puțin șase-opt ori pe an; iar copiii, bătrînii și bolnavii, de douăsprezece ori pe an, cum recomandă Sfîntul Ioan Gură de Aur și Canoanele Bisericii. Cei opriți de cele Sfinte, pentru păcate grele, să ia numai aghiasmă mare și să urmeze sfatul duhovnicului lor. Femeile gravide trebuie să se împărtășească obligatoriu în luna a noua, iar cei bătrîni, bolnavii și cei ce merg la operație, trebuie să se împărtășească mai des, ca nu cumva să moară nespovediți și neuniți cu Hristos, Mîntuitorul lumii, Care zice: *Cel ce mănîncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi* (Ioan 6, 54).

Milostenia, după putere, la cei săraci, orfani și bolnavi este, de asemenea, o mare virtute a creștinilor, prin care ne împărtășim de mila lui Hristos, precum Însuși zice: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7). Mare păcat fac creștinii care adună averi străine, cu care își zidesc case mari și își cumpără mașini și haine scumpe, în timp ce alții nu au ce mânca. Milostenia scoate multe suflete din iad și acoperă mulțime de păcate.

Grija pentru cei morți este și ea o datorie sfîntă și un act de milostenie pentru cei răposați nepregătiți, care nu se mai pot ajuta singuri. Iar cine nu poartă grijă de rudele răposate săvîrșește un greu păcat. Milostenia la săraci pentru cei adormiți, pomenirea lor la Sfînta Liturghie și la parastase cu dezlegări, scot multe suflete din osînda iadului.

Citirea cărților sfinte. Cărțile sfinte se împart în două

categorii: *cărți de cult și de rugăciune* și *cărți de învățătură ortodoxă*. Creștinii trebuie să aibă în casele lor atât cărți de rugăciune, cât și cărți de învățătură duhovnicească.

Dintre cărțile de rugăciune, cele mai importante sînt: Ceaslovul, Psaltirea, Acatistierul și Cartea de rugăciuni. Din Ceaslov credincioșii trebuie să citească zilnic în fiecare familie, după rîvnă și putere, rugăciunile de dimineață și de seară, Canonul de pocăință, Paraclisul Maicii Domnului, cele șapte Laude și rugăciunile pentru Sfînta Împărtășanie, cînd sînt pregătiți a se uni cu Hristos. Din Acatistier să se citească zilnic un acatist sau două, la alegere, de obicei Acatistul Mîntuitorului și al Maicii Domnului, iar din Psaltire o catismă sau două, după sfatul duhovnicului. Iar cînd sînt pe cale sau la lucru, fiecare să se roage din cartea mică de rugăciuni.

Dacă sînt foarte ocupați cu cele pămîntești, creștinii trebuie să se roage mai ales noaptea, renunțînd definitiv la televizor, la radio, la filme, la petreceri, la discuții deșarte și la somn mult și să citească măcar rugăciunile de dimineață și de seară, un acatist, un paraclis, o catismă din Psaltire și să facă 10-20 de metanii. Cînd lucrează sau călătoresc, să repete în taină **Tatăl nostru** și **Rugăciunea lui Iisus**. Dacă soții nu pot să se roage nici atît, sau sînt bolnavi, să pună pe copii să se roage în locul lor și să facă metanii. Dintre cărțile sfinte de învățătură ortodoxă, cele mai necesare pentru mîntuire sînt: Sfînta Scriptură (Vechiul și Noul Testament), Viețile Sfinților, Filocalia, Patericul, Scrierile Sfinților Părinți, Proloagele, scrierile de teologie ortodoxă și altele. Din toate aceste cărți, începînd cu Biblia, creștinii sînt datori să citească zilnic cîteva pagini, cu sfatul și binecuvîntarea duhovnicului, spre mîntuirea și folosul lor sufletesc.

Pelerinaje la locurile sfinte. Creștinii ortodocși au datoria să meargă în pelerinaj pentru închinare la toate locurile sfinte din apropiere, cum sînt mănăstirile, sfintele moaște, icoanele făcătoare de minuni, precum și la duhovnicii mai iscusiți. Toate aceste locuri de închinare și de zidire sufle-

tească formează Ierusalimul nostru românesc și contribuie mult la întărirea credinței și creșterea evlaviei bunilor creștini, iubitori de Hristos. O dată în viață, creștinii care au posibilitate este bine să se închine și la Mormîntul Domnului din Țara Sfîntă.

Viața morală și îmbrăcămintea cuviincioasă sînt și ele virtuți obligatorii pentru credincioșii noștri ortodocși. În fiecare familie părinții trebuie să dea o bună educație religioasă copiilor lor, crescîndu-i în totală frică de Dumnezeu și iubire pentru aproapele. Vorbirea cuviincioasă, cu blîndețe și smerenie, și îmbrăcămintea creștinească sînt absolut necesare fiilor Bisericii lui Hristos. Creștinii, atît acasă, cît și în societate, trebuie să fie blînzi, smeriți, răbdători, milostivi și iertători față de toți. Apoi sînt datori să vorbească liniștit și creștinește cu toți oamenii; să nu jignească pe nimeni cu cuvîntul și să se îmbrace cuviincios, iar nu ca păgînii și desfrînații.

Îmbrăcămintea și vorbirea cuviincioasă formează oglinda văzută a fiecărui creștin și exprimă nivelul său duhovnicesc interior. De aceea, sînt oprite cu desăvîrșire, la creștini, vorbirea lumească, pornografică, glumele, înjurăturile, beția, petrecerile, dansurile, filmele, cărțile și imaginile care duc la desfrînare, sulimenirea și îmbrăcămintea scurtă la femei, fumatul și orice păcat care smintește pe cei din jur și ucide sufletele slabe sau robite de patimi. La aceasta ne îndeamnă și Sfîntul Apostol Pavel, prin cuvintele: *Vorbiți între voi în psalmi și în laude și în cîntări duhovnicești, lăudînd și cîntînd Domnului în inimile voastre* (Efeseni 5, 19). Iar Iisus Hristos spune că *pentru orice cuvînt deșert pe care îl vor rosti oamenii, vor da socoteală în ziua judecării* (Matei 12, 36).

Care sînt marile bucurii duhovnicești ale familiei creștine?

Cea dintîi și cea mai mare bucurie a creștinilor este aceea că s-au născut creștini, că trăiesc în Hristos prin Botez și prin rugăciune, că sînt fii ai Bisericii Ortodoxe, care păstrează cu

sfințenie dreapta credință în Dumnezeu de două mii de ani. A doua, este bucuria mântuirii, care izvorăște din dreapta credință, din lucrarea faptelor bune și din harul Duhului Sfânt, revărsat peste noi prin cele șapte Sfinte Taine.

A treia mare bucurie a familiei creștine o formează copiii născuți și crescuți în credință și în iubire de Dumnezeu, care aduc bucurie părinților pe pământ și mântuire în cer.

Alte bucurii ale familiei creștine sînt: armonia și iubirea sfîntă dintre părinți și copii, bucuria sfintei rugăciuni, bucuria Sfintei Liturghii, care este unică pe pământ, bucuria trăirii în fecorie și a unei vieți curate în Hristos; bucuria milosteniei în numele Domnului, bucuria unirii cu Hristos prin rugăciune, pocăință și Sfînta Împărtășanie, bucuria citirii cărților sfinte, bucuria unui sfîrșit bun creștinesc și nădejdea dobîndirii vieții veșnice.

Care sînt principalele ispite care lovesc familia creștină?

Dintre ispitele sufletești cu care se confruntă familia creștină de azi, cele mai mari sînt: ispita necredinței în Dumnezeu și a îndoielii în credință, ispita gîndurilor de hulire a celor sfinte (a sfinților, a icoanelor, a preoților etc.), ispita lepădării de Ortodoxie, la îndemnul sectanților de tot felul, care corup pe fiii Bisericii lui Hristos prin răstălmăcirea Bibliei, prin minciuni și prin daruri materiale; ispita deznădejdiei de mântuire și ispita sinuciderii, care lovește pe cei slabi în credință și robiți de păcate grele.

Toate aceste ispite pot fi biruite prin multă rugăciune și post, prin mergerea regulată la biserică, prin Sfînta Spovedanie, prin citirea cărților sfinte ortodoxe și prin urmarea sfatului dat de duhovnic.

Iar dintre ispitele firești amintim pe cele mai grele, care sînt: ispita desfrînării, cea mai cumplită din viața omului, care robește și ucide pe cei mai mulți; ispita mîndriei și a slavei deșarte, prin tot ce are creștinul – avere, casă, copii, haine luxoase etc. Apoi ispita lăcomiei de avere, bani, haine, mîncare etc., care duce la certuri, ură și judecăți; ispita beției –

mama desfrînării – care biruiește mai ales pe bărbați și duce la moarte și la destrămarea familiei; ispita uciderii de copii, prin abort și pază, care biruiește pe cei mai mulți creștini de azi și-i face ucigași de oameni; ispita mîniei și a certurilor și a răzbunării între creștini, care stăpînește numeroase familii, precum și ispita cleyetirii aproapelui, a amînării pocăinței, a vrăjitoriei și a uitării de ceasul morții.

BOLILE SUFLETEȘTI ALE FAMILIEI CREȘTINE DE ASTĂZI

Familia, fiind cea mai veche instituție divino-umană, întemeiată de Dumnezeu încă din Rai, care stă la temelia vieții și a societății omenesti, a fost ispitită și lovită de satana, dușmanul de moarte al omenirii, chiar de când a fost creată. Căci nu poate răbda vicleanul frumusețea zidirii lui Dumnezeu. De aceea, după facerea primilor oameni, diavolul a ispitit și a amăgit pe Adam și Eva, prin cele mai grele păcate, cum sînt: mîndria, neascultarea, lăcomia, nerecunoașterea păcatelor și desfrînarea, căci îndată ce au călcat porunca lui Dumnezeu *au cunoscut că erau goi* (Facerea 3,7). Adică s-a depărtat harul lui Dumnezeu de la ei și au căzut în păcat, care este moarte a sufletului și trupului.

Cu aceleași ispite și păcate cu care diavolul a ispitit și a biruit pe membrii primei familii în Rai, atacă și lovește și astăzi familia creștină. Mai mult, acum diavolul folosește și alte ispite, reușind să destrame tot mai mult familia, atît de bolnavă, de la sfîrșitul mileniului nostru.

Care sînt principalele păcate care stăpînesc astăzi lumea creștină și desființează scopul sacru al familiei întemeiate de Dumnezeu?

Păcatele care au îndepărtat cel mai mult lumea de Dumnezeu și au îmbolnăvit fără vindecare familia și societatea creștină de astăzi, sînt următoarele:

- necredința în Dumnezeu și îndoiala în credință;
- indiferentismul religios;
- lipsa totală de educație religioasă a tinerilor, a soților și a copiilor;
- înstrăinarea aproape totală de Biserică, de rugăciune, de pocăință și de Sfintele Taine;
- sectarismul și lepădarea de dreapta credință;
- ura și răzburarea dintre părinți, copii și rude;
- lăcomia și iubirea de averi;
- desfrînarea sub toate formele ei, concubinajul (căsătoria fără cununie religioasă), adulterul (înșelarea soțului sau a soției), sodomia (păcate trupești peste fire), malahia sau onania (păcate trupești individuale) etc.;
- păzirea conjugală de orice fel, pentru a nu avea copii;
- avortul sau uciderea de copii, sub toate formele;
- vînzarea și abandonarea de copii;
- alcoolismul (beția), cu toate urmările lui;
- televizorul, radioul, video etc;
- pornografia în familie, prin filme, discoteci, cărți, reviste și imagini obscene de tot felul;
- divorțul, cu toate urmările lui - căsătoria a doua, a treia, sinuciderea;
- uitarea de Dumnezeu;
- hulirea de Dumnezeu;
- vrăjitoria;
- osîndirea și clevetirea;
- nemulțumirea pentru darurile primite;
- moartea fără pocăință.

Acestea sînt cele mai grele păcate și boli sufletești, aproape

fără leac, care destramă zi de zi familia creștină de astăzi.

De ce unele familii nu cred în Dumnezeu?

Familii care nu au crezut deloc în Dumnezeu, din generație în generație, sînt foarte puține, însă familii creștine care au crezut, dar s-au lepădat de Dumnezeu, adică au apostaziat din diferite convingeri și motive, personale sau sociale, sînt multe. Iată motivele principale pentru care unele familii, sau o parte din membrii lor, devin atei, adică apostazi și fără Dumnezeu:

- din mîndrie și neascultare;
- din lipsă totală de educație religioasă în familii și în școli;
- din cauză că au citit cărți de filozofie și literatură ateistă;
- din cauză că s-au smîntit de viața unor slujitori ai

Bisericii;

- din interese politice și materiale;
- din cauza unor boli psihice incurabile, căci de regulă atei sînt bolnavi psihic, cum zice Duhul Sfînt prin gura lui David:
Zis-a cel nebun întru inima sa: Nu este Dumnezeu (Psalm 13,1).

Cîte feluri de atei sînt?

Sînt atei activi, fanatici, care se silesc să convertească și pe alții la necredință și lepădare de Dumnezeu, mai ales pe membrii familiilor lor, cum sînt atei comuniști, care au distrus biserici și au ucis milioane de creștini. Sînt și atei pasivi, indiferenți, care își ascund necredința și nu obligă pe cei din jur să le urmeze. Aceștia sînt cei mai numeroși.

Care sînt categoriile sociale cele mai lovite de ateism și îndoială religioasă?

Ateismul și îndoiala religioasă lovesc, în special, familiile oamenilor intelectuali, bolnavi de mîndrie, cum sînt: conducătorii politici și militari, medicii, profesorii, filozofii, scriitorii etc., și mai puțin oameni de rînd, care de obicei sînt modești și mai credincioși.

Cum se comportă ateii în familie și în societate?

- Ateii nu merg niciodată la biserică, nici chiar de Sfintele Paști sau merg numai cînd sînt invitați;
- Nu citesc deloc cărți religioase și urăsc cele sfinte și pe slujitorii Bisericii;
- Sînt permanent tulburați la inimă și la chip, se tem de moarte, au gânduri de sinucidere și răspîndesc în jur tristețe și frică;
- Sînt necomunicativi, evită orice discuții religioase, critică aspru Biserica, cred că știu totul, sînt bolnavi de mîndrie, nasc copii handicapați și de obicei mor cu moarte cumplită sau se sinucid.

Cum poate salva Biserica familiile stăpînite de diavolul necredinței și al îndoielii?

Cele mai bune mijloace de convertire a ateilor la credința în Dumnezeu sînt cele cunoscute și practicate de la început de Biserică și de Sfinții Părinți. Adică, să ne rugăm lui Dumnezeu pentru luminarea și întoarcerea lor la credință; să le dăm să citească Sfînta Scriptură și cărți de învățatură ortodoxă; să-i invităm la discuții duhovnicești cu preoți și duhovnici, dintre cei mai iscusiți, și să-i ajutăm cu tot ce au nevoie, în speranța reîntoarcerii lor la Ortodoxie. Iar dacă refuză orice discuție despre credință și despre Dumnezeu, să-i lăsăm la judecata Lui, știind că asemenea oameni sînt bolnavi sufletește și stăpîniți de demonul necredinței și al mîndriei.

De ce majoritatea creștinilor noștri sînt indiferenți față de Biserică și nu vor să trăiască o viață creștină adevărată?

Pentru că nu au avut în parohiile lor preoți duhovnicești deosebiți, ca să le poată cîștiga inima și să-i atragă la Dumnezeu prin rugăciune, prin cuvînt de învățatură și prin exemplu personal. Apoi pentru că nu vor să se roage în casele lor, nici nu citesc cărți sfinte, ci pierd timpul, alergînd după averi sau petrecînd în ospete, în beții și la televizor, amînînd pocăința

și uitînd de moarte și de judecata viitoare.

Cum pot fi atrași la Biserică și la trăirea vie în Hristos creștinii indiferenți de mîntuirea lor?

Dacă într-o parohie vine un preot misionar bun, cu viață duhovnicească deosebită și cu har în cuvînt și faptă, în doi-trei ani el poate atrage și reînvia pe toți credincioșii. Cei care încă nu vor să se pocăiască și să se împace cu Hristos, pot fi întorși la Dumnezeu prin necazuri și suferințe rînduite de pronia divină.

Cum se poate stinge ura și răzbunarea dintre soți, dintre părinți și copii și dintre familiile creștine?

Numai prin rugăciune și post îndelungat, căci cu acestea se fac adevărate minuni. Iar dacă cearta și ura se aprind mai tare în casele creștinilor, să se roage la miezul nopții cel puțin o oră, citind trei-patru catisme la psaltire și făcînd 50-100 de metanii. Apoi să se spovedească cu căință, să-și ceară iertare unii de la alții și să urmeze sfatul preotului.

Cum se pot împăca familiile și rudele care se ceartă de la moștenire și de la avere?

În toate cazurile de ceartă și neînțelegere în familii, din motive materiale sau sufletești, creștinii trebuie să asculte de preot ca de Hristos și să urmeze sfatul lui și al bătrînilor din familie. Căci dacă și-ar aduce aminte creștinii de moarte, niciodată nu s-ar certa pentru cele pămîntești.

Ce păcat fac creștinii care adună averi în familie mai mult decît le trebuie?

Creștinii robiți de lăcomie și de iubirea de argint, care se îmbogățesc din furt, din averi străine și din minciună, și adună bani, îmbrăcăminte și hrană mai mult decît au nevoie, cum-părîndu-și case și mașini luxoase, aceia nu mai cred în Dumnezeu, căci se închină materiei. Ei nu merg nici la biserică, că nu au timp; nu fac nici milostenie, că sînt zgîrciți; nu nasc nici

copii mulți, nu ajută pe cei din nevoi, fiindcă sînt răi și nemilostivi. Unii ca aceștia nu se pot mîntui, căci nu iubesc nici pe Dumnezeu, nici pe aproapele. Mîntuirea lor este pocăința și milostenia.

Cum se pot mîntui lacomii, zgîrciții și bogații iubitori de averi?

Aceștia se pot mîntui numai prin milostenie și prin căință. Adică prin împărțirea averilor de prisos la săraci, prin spovedanie cu lacrimi și prin întoarcerea lor spre Hristos.

Care sînt urmările lăcomiei, zgîrceniei și iubirii de averi?

„Lăcomia strică omenia“, spune poporul. În casa unde stăpînește demonul lăcomiei, al zgîrceniei și al iubirii de averi, acolo nu este darul lui Dumnezeu, căci săracul și orfanul sînt izgoșiți de la ei. De aceea, în casele lacomilor este permanent ceartă, neînțelegere, ură, răzbunare și uitare de Dumnezeu, păcate care duc sufletele la pierzare. Însă dacă cei robiți de aceste patimi se întorc la pocăință, sînt primiți și iertați, căci Dumnezeu *nu voiește moartea păcătoșului, ci să se întoarcă și să fie viu.*

Dacă cineva moare nepocăit și cu multe averi, are nădejde de mîntuire?

Nu, căci nu a avut grijă de sufletul său, închinîndu-se averilor, iar nu lui Dumnezeu. Cel ce moare într-o stare ca aceasta este asemenea celui ce se sinucide și numai Biserica și mila lui Dumnezeu îl mai pot ușura.

Ce păcat fac părinții care nu-și cresc copiii în frica Domnului?

Părinții care îșiucid copiii, prin lipsa totală de educație religioasă, lăsîndu-i robiți de patimile acestei lumi, vor da greu răspuns în fața dreptului Judecător, căci nu și-au făcut datoria de tată și de mamă pe deplin, pierzînd atît mîntuirea lor, cît și a copiilor lor.

Numai pocăința din toată inima, a părinților și a copiilor, îi poate salva de veșnica osîndă.

Cum trebuie să-și educe părinții pe copiii lor?

Să le vorbească de mici despre Hristos, să fie modele vii pentru copii, să nu-i smintească prin viața lor, să-i ducă regulat la biserică. Apoi să-i deprindă cu spovedania, cu smerenia, cu cititul cărților sfinte, cu Sfînta Împărtășanie și cu toată fapta bună, iar la școală să-i supravegheze și să-i crească în permanentă frică de Dumnezeu.

Cine răspunde direct de educația religioasă în familie?

Preotul paroh răspunde cel dintîi de educația religioasă în familie. Apoi răspund părinții și bătrînii din casă, căci tatăl, mama și bunicii sînt primii dascăli de religie în fiecare familie. Dacă ei sînt credincioși și iubitori de Dumnezeu, vor învăța și pe copiii lor dreapta credință și toate faptele bune. Iar dacă bătrînii și părinții sînt indiferenți și robiți de păcate – beție, înjurături, fumat și desfrîu – la fel vor fi și urmașii lor. O asemenea familie este vrednică de piîns și străină de Hristos, căci nu va putea gusta din bucuria Sfîntei Liturghii și din dulceața învățăturii ortodoxe. Și, vai, cîte familii trăiesc în acest greu calvar! Căci majoritatea părinților dezbinați și a copiilor decăzuți moral se trag din familii divorțate, lovite de alcoolism și necredință, nespovediți din copilărie și fără nici o educație religioasă.

Din ce cauză multe familii nu participă la sfintele slujbe și la viața Bisericii?

Din cauza păcatelor care robesc astăzi familia creștină și a lipsei de educație religioasă, majoritatea credincioșilor noștri s-au îndepărtat de Biserică, de Sfintele Taine și de rugăciune, iubind mai mult plăcerile, banii, luxul etc. La această ruptură dintre Biserică și masa credincioșilor contribuie mult și unii preoți fără vocație, care smintesc poporul lui Dumnezeu. De aceea, numai un preot foarte

bun poate reuși să atragă la biserică credincioșii smintiți și indiferenți, prin exemplul personal, prin harul Duhului Sfânt, prin rugăciune, prin spovedanie regulată și prin predică vie.

Ce păcat fac creștinii care cred în Dumnezeu, dar nu merg la biserică regulat și nu păzesc poruncile Domnului?

Creștinii care nu merg regulat la biserică, în Duminici și sărbători, și nu împlinesc poruncile Mântuitorului, săvârșesc multe păcate cu voie și fără voie și își pierd mântuirea sufletului.

Iată câteva din marile păcate și primejdii în care cad cei ce nu participă regulat la slujbele Bisericii, nici nu citesc cărți sfinte și se roagă foarte puțin:

- Au credință slabă în Dumnezeu, plină de îndoieli și întrebări;

- Nu cunosc profund credința ortodoxă și o confundă cu alte religii;

- Nu pot gusta din dulceața rugăciunii curate și din bucuria mântuirii;

- Nu pot gusta frumusețea dumnezeiească a Sfintei Liturghii;

- Nu pot cunoaște și pătrunde tainele Ortodoxiei și trăiesc în afara ei;

- Nu știu puterea mântuitoare a Sfintelor Taine și nu se spovedesc din copilărie, până ajung bătrâni și bolnavi;

- Nu doresc Sfânta Împărtășanie și nu se silesc să se facă vrednici de Trupul și Sângele lui Hristos;

- Sînt permanent nemulțumiți sufletește și robiți de griji și de patimi omenești, iar casa lor este mereu tulburată;

- Nu au milă de cei săraci, îi judecă și sînt zgîrciți și lacomi;

- Nu vor să aibă copii și îiucid fără nici o căință;

- Își cresc rău copiii și nu îi învață poruncile lui Dumnezeu;

- Se tem de sărăcie, de tîlhari și mai ales de moarte;

- Se judecă cu cei din jur pentru orice lucru și au gînduri de hulă și deznădejde;

- Se ceartă cu părinții de la avere și vorbesc de rău pe slujitorii Bisericii;
- Nu vor să asculte de preoți și amână pocăința.

Ce trebuie să facă creștinii slabi în credință, ca să-și mîntuiască sufletul și să-și împace familia cu Dumnezeu?

Să-și mărturisească din copilărie păcatele la un duhovnic iscusit, să facă un canon aspru, cu post, metanii și rugăciuni; să meargă regulat la biserică, să dea milostenie, să părăsească păcatele de moarte, să se împace cu toți, apoi să primească Trupul și Sângele lui Hristos cu lacrimi și să aibă nădejdea mîntuirii.

De ce renunță unele familii ortodoxe la dreapta credință și se duc la sectele neo-protestante?

Renunță la Biserica Ortodoxă numai cei care nu cunosc deloc sau foarte puțin Ortodoxia, care nu participă regulat la sfintele slujbe, care urmăresc avantaje materiale și care sînt neascultători și bolnavi de mîndrie, dorind să fie predicatori și povățuitori de suflete. Iar cei smeriți și ascultători, care se roagă și postesc, care sînt mereu prezenți la biserică, care se spovedesc și se împărtășesc regulat și cunosc bine frumusețea și adîncimea credinței ortodoxe, aceia niciodată nu se leapădă de Crucea lui Hristos, nici nu părăsesc Biserica apostolică, nici nu caută daruri, cinste și avantaje materiale, nici nu se smintesc de Maica Domnului și de sfintele icoane. Toți aceștia rămîn statornici în Biserică și sînt gata să-și dea și viața pentru dreapta credință în Hristos.

Fericiți sînt creștinii ortodocși care nu ascultă de slujitorii lui Antihrist din acest veac și rămîn statornici în Biserică, lîngă icoana și Crucea lui Hristos, lăudînd cu credință și smerenie pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh!

Ce trebuie să facă soțul (soția) a cărui soție și o parte din copii s-au dus la secte?

Familia dezbinată de secte este la un pas de destrămare,

mai ales dacă soția părăsește Biserica Ortodoxă, căci copiii, de obicei, urmează credința mamei. În asemenea situație, soțul rămas ortodox trebuie să se ducă cu soția și copiii la un duhovnic bun, să-i ceară sfat și rugăciune de întoarcere și de întărire în Ortodoxie. Însă, să facă aceasta cât mai curînd posibil, pînă cînd cei amăgiți din casă nu se leapădă cu totul de Botezul ortodox și pînă nu intră în ei duhul cel rău al mîndriei și neascultării, căci atunci cu greu mai pot fi întorși la Biserica lui Hristos.

Despre aceasta trebuie să știe preotul paroh, încă din prima zi, cînd ortodocșii au avut primele discuții cu sectanții vînători de suflete. Orice zi de întîrziere poate fi spre pierzarea veșnică a sufletui căzut în cursa diavolului.

Ce se mai poate face pentru cei amăgiți de sectanți, dacă nu vor să revină la Biserica Ortodoxă?

Singurul lucru care-i mai poate salva pe cei corupți de sectanți este să se facă rugăciuni pentru ei, cu lacrimi și post, atît în familie, cît și pe la biserici și mănăstiri, ca să-i întoarcă Dumnezeu din nou la Ortodoxie, prin minune. Apoi să fie duși la cei mai vestiți duhovnici, ca prin cuvintele, prin harul și rugăciunea lor să revină la dreapta credință. Prin stăruința, rugăciunile și credința rudelor și a preoților, Dumnezeu va face adevărate minuni cu cei amăgiți și îi va întoarce din nou în staulul Bisericii lui Hristos.

În ce caz soțul ortodox poate da divorț de soția convertită la una din secte?

Soțul ortodox poate da divorț de soția eretică, sau soția ortodoxă de soțul eretic, numai în cazul cînd ea sau el refuză categoric să revină la Ortodoxie, oricîte eforturi s-ar fi făcut pentru întoarcere. De asemenea, dacă soția sau soțul căzut încearcă să tragă la sectă atît pe copii, cît și pe celelalte rude ortodoxe. În acest caz grav soțul ortodox trebuie să dea divorț de soția eretică, cu dezlegarea preotului paroh și a Canoanelor Bisericii.

Ce înțelegem prin desfrînare?

Prin desfrînare înțelegem, în sens larg, orice act de nestăpînire și neînfrînare a simțurilor trupești și sufletești ale omului creat de Dumnezeu, după chipul și asemănarea Sa. În sens restrîns, prin desfrînare înțelegem orice păcat trupeș pe care îl face omul în viață, cu voie sau fără voie, singur sau cu alte persoane, o dată sau de mai multe ori, în taină sau la arătare. Numai trăirea în viață de familie, cu rînduială și cununie religioasă, transformă păcatul desfrînării în binecuvîntare, cu scopul nașterii de copii. Prin aceasta soții împlinesc cea mai veche poruncă dată de Dumnezeu în Rai și colaborează cu Creatorul la înnoirea lumii.

Ce trebuie să știe creștinii despre păcatul desfrînării?

Desfrînarea este unul din cele șapte păcate de moarte și este cel mai urît păcat înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, pentru că prin el se întinează trupul omului, care este *lăcaș al Duhului Sfînt*, devenind lăcaș al păcatului, și prin care se pierde cele mai multe suflete ale creștinilor din zilele noastre.

Păcatul desfrînării este de mai multe feluri: desfrînare cu gîndul, cu imaginația, cu ochiul, cu auzul și cu limba – prin vorbire necuviincioasă. Apoi desfrînare cu mintea, cu inima, cu învoirea, cu pipăirea și cu trupul, prin îmbrăcăminte necuviincioasă, urîță, cum obișnuiesc femeile de astăzi și prin tot felul de păcate trupești. Astfel, unii sînt biruiți de desfrînarea limbii, vorbind multe cuvinte rele, smintitoare; alții sînt biruiți de desfrînarea minții, prin imaginații și cărți pornografice; alții sînt robiți de desfrînarea inimii, prin îndulcirea cu poftele trupești; iar alții sînt stăpîniți de desfrînarea trupului, cea mai grea patimă a omului slab și neînfrînat.

În anii de pe urmă, spun Sfinții Părinți, trei păcate mari vor stăpîni și pustii tot pămîntul: necredința în Dumnezeu, mîndria – izvorul sectelor – și desfrînarea, cu toate fiicele ei,

simbolizate alegoric în Apocalipsă prin cei trei de șase – 666 (cap. 13, 18). Aceste zile, prevestite de Sfânta Scriptură și de Sfinții Părinți, cu mulți ani în urmă, le trăim acum.

De ce cad oamenii așa de ușor în desfrînare?

Creștinii cad ușor în desfrînare, mai ales din lipsă de educație religioasă. Apoi, cad din curiozitate trupească, întreținută, în primul rînd, de televizor și de literatura pornografică, precum și din cauza lipsei de credință în Dumnezeu, din lipsă de rugăciune, de post și deasă spovedanie. Să nu uităm că acest păcat este legat cel mai mult de firea omului, de instinctul sexual al procreației, pe care nici un om normal, sănătos, nu-l poate stăpîni decît parțial și cu mari jertfe, de-a lungul întregii vieți, prin rugăciune, post, lacrimi și spovedanie. De aceea, Sfîntul Apostol Pavel ne învață: *Fugiți de desfrînare!* (I Corinteni 6, 18). În Tablele Legii, la porunca a șaptea, scrie: *Să nu fii desfrînat* (Ieșirea 20, 14); iar proorocul David spune: *Pierdut-ai de la Tine pe tot cel ce desfrînează* (Psalm 72, 26).

Cu adevărat, păcatul desfrînării, cu toate fiicele lui, stăpînește și aruncă în iad astăzi sufletele multor creștini! Singura cale de stăvilire a acestui cumplit război este căsătoria creștină cu cununie religioasă și înfrînarea trupească, prin post, rugăciune, feciorie, călugărie, văduvie curată, cu ajutorul harului dumnezeiesc.

Care sînt păcatele trupești cele mai obișnuite în familia creștină de astăzi?

Pînă la vîrsta de 12-13 ani se întîlnesc păcate copilărești instinctuale, mai puțin vinovate, care lovesc pe copiii nesupravegheați de părinți. De la 14-15 ani predomină, mai ales la băieți, păcatul trupesc individual al masturbației, numit și onanie sau malahie, foarte răspîndit în rîndul tinerilor și destul de greu de vindecat, avînd grave urmări în viață. De la 18-20 de ani predomină, din ce în ce mai mult, păcatul propriu-zis al desfrînării, între tineri, înainte și după căsătorie, cu toate urmările lui grave: avort, căsătorie nereușită,

copii bolnavi, divorț, certuri, ură, sinucideri etc.

După căsătorie predomină mult între soți actul conjugal nenormal, însoțit de pază, cu toate urmările lui nefaste, avînd ca scop evitarea nașterilor de copii. Apoi, actul conjugal normal între soți, urmat de abort, care face anual peste un milion de victime în rîndul copiilor și care atrage mînia lui Dumnezeu peste lume. Trebuie amintite și păcatele trupești nefirești, sau împotriva firii, numite în Sfînta Scriptură sodomie și gomorie, iar în termeni moderni, perversiuni sexuale, care sînt deosebit de grave și se practică, mai ales în tinerețe, în multe familii creștine.

Un alt mare păcat trupesc este adulterul sau preadesfrînarea, care se săvîrșește de soți cununați religios, cu persoane străine, uneori chiar rude. Adulterul se canonisește greu, cu oprire de la Sfînta Împărtășanie pînă la 15 ani, ducînd de obicei la crimă, certuri, bătăi, divorț și sinucidere. Trebuie amintite și păcatele trupești între soții necununați religios care trăiesc în concubinaj și au și copii, ca și păcatele trupest' ale văduvelor și celor vîrstnici.

Ce trebuie să facă părinții pentru izbăvirea fiilor lor de cîmplitul păcat al desfrînării?

- Să-i deprindă de mici cu rugăciunea zilnică și spovedania regulată, mai ales în posturi;
- Să-i împărtășească regulat cu Trupul și Sîngele lui Hristos;
- Să-i supravegheze ziua și noaptea și să-i ferească de smînteli trupești și de ispitele tinereții;
- Să culce fetele cu mama în cameră separată și băieții cu tata;
- Să nu-și lase copiii, mici sau mari, să vadă filme și imagini pornografice sau să citească reviste și romane erotice, smîntitoare, care duc la desfrînare pe mulți copii, tineri și vîrstnici;
- Să nu-și lase niciodată copiii la discotecă, la filme, la video, la teatru, la operă, la cîrciumi, la nunți cu dans și beție și la orice fel de petreceri lumești, care ucid multe suflete, aruncînd pe creștini în prăpastia desfrînării;

- Să nu-și lase fiii, mai ales fetele, la lucru sau la școli departe de casă, în anturaj cu copii răi, cu ateii, cu sectanți și desfrânați, căci nu vor rezista în fața ispitelor trupești și vor aduce multă rușine familiei, pierzându-și sufletul.

Ce trebuie să facă părinții dacă fiii lor trăiesc în concubinaj, adică fără cununie religioasă și își avortează copiii?

O asemenea familie de tineri este vrednică de plins, pentru că Duhul Sfânt nu poate locui în inima și în casa lor. În acest caz, părinții trebuie să-și ducă fiii la spovedanie la un preot iscusit, apoi să-i cunune religios, să-i îndemne să-și nască copiii și să-i întoarcă la pocăință. Dacă fiii își vor asculta părinții, Dumnezeu îi va ierta; iar dacă nu, mânia și pedeapsa lui Dumnezeu va veni peste familia care trăiește în desfrânare și în ucidere de copii.

Ce trebuie să facă soții care trăiesc în concubinaj, adică fără cununie și au și copii?

Să se cunune imediat la biserică, să-și spovedească din copilărie toate păcatele, să postească și să stea neîmpărtașiți câțiva ani. Apoi, urmînd sfatul duhovnicului, să trăiască în pocăință pînă la moarte, purtînd grijă de sufletele lor și ale copiilor. Iar dacă nu vor asculta de Dumnezeu, le va merge rău în casă, nu vor putea fi pomeniți la biserică, iar boala și necazul se vor abate mereu asupra lor.

Pentru ce desfrînarea și adulterul (preadesfrînarea), care predomină astăzi în multe case, distrug cel mai mult familia creștină?

Pentru că prin săvîrșirea de păcate trupești cu persoane străine, soții calcă jurămîntul dat la cununie cu mîna pe Cruce și pe Sfînta Evanghelie. Apoi, fiindcă prin acest păcat se îndepărtează Duhul Sfînt și pacea lui Hristos din familia vinovată, precum și îngerii lor păzitori, iar în locul Lui vine duhul rău al urii, al răzbunării și al neîncrederii între soți. Apoi, pentru că, prin desfrînare cu persoane străine, se

taie legătura dragostei firești și sufletești dintre cei doi soți, ce s-au unit din iubire. Desfrînarea distruge astăzi multe familii creștine și aruncă în iad cele mai multe suflete.

Care sînt urmările cumplite ale desfrînării, preadesfrînării și avortului – cele trei mari păcate care au îmbolnăvit de moarte familia creștină?

Urmările acestor mari păcate, care se întîlnesc astăzi aproape în fiecare casă creștină, sînt grele, atît în viață cît și dincolo de mormînt. Aceste păcate cumplite distrug familia și armonia dintre părinți și copii, aduc ură de moarte între rude și soți, duc pe cei mai mulți la divorț și avort, ucid sufletește și lasă orfani numeroși copii, risipesc casele și averile, împing pe cei slabi la răzbunare și sinucidere, îmbolnăvesc psihic pe oameni și sînt cauza a numeroase crime. Iar dacă cei ce fac astfel de păcate nu se pocăiesc și nu se întorc la Dumnezeu nici la bătrînețe, îi așteaptă osînda veșnică dincolo de mormînt. Iată ce grele urmări au aceste trei boli în familie și societate!

În ce case anume pătrund aceste mari păcate, care aduc peste lume mînia lui Dumnezeu?

Aceste grele păcate se întîlnesc numai în casele unde nu se respectă voia și poruhcile lui Dumnezeu. Adică, acolo unde este credință puțină și multă mîndrie, unde soții și copiii nu se roagă mai mult, nu se spovedesc regulat de patru ori pe an, nu merg Duminica și în sărbători la biserică, nu țin sfintele posturi, nu fac milostenie, nu citesc cărți sfinte, nu au duhovnici buni și nu ascultă de ei ca de însuși Hristos. Ci iubesc, mai ales, beția, distracțiile și desfrîul.

Iar în casele creștine unde toate se fac cu rugăciune, cu sfătuire și cu binecuvîntare, acolo locuiește Duhul lui Dumnezeu. Acolo soții se înfrînează și se roagă împreună cu copiii, soția ascultă de bărbat, copiii ascultă de părinți și toți ascultă de duhovnic și respectă cu sfințenie poruncile Sfintei Evanghelii.

· În asemenea case niciodată nu va fi ceartă, desfrîu, pază sau avort, căci sfinții lui Dumnezeu se roagă în cer pentru sufletele lor.

În ce cazuri grave Biserica Ortodoxă aprobă divorțul?

Biserica Ortodoxă aprobă divorțul în următoarele cazuri:

- Dacă unul din soți a căzut în desfrînare cu alte persoane și dacă preotul nu reușește să-i împace;
- Dacă unul din soți părăsește Biserica și se duce la sectă, și nu mai vrea să revină înapoi;
- Dacă soțul (soția) practică păcatul sodomiei sau este homosexual și nu vrea să se pocăiască;
- Dacă soțul își bate copiii și atentează la viața soției, refuzînd să se împace cu ea;
- Dacă unul din soți devine ateu și este hulitor de Dumnezeu;
- Dacă unul din soți este infirm și nu poate naște copii, sau poate naște dar nu vrea să dea viață niciunui copil;
- Dacă unul din soți abandonează fără motiv familia și pleacă definitiv în altă localitate sau țară;
- Dacă unul din soți devine foarte violent și periculos pentru viața de familie. Cel mai bine este, însă, ca soțul sănătos să nu divorțeze, ci să se sacrifice pînă la moarte pe altarul familiei, îngrijind de soțul bolnav.

În toate aceste cazuri, trebuie mai întîi să se ceară sfatul preotului și al episcopului locului, să se facă rugăciuni multe la Dumnezeu și abia după aceea, dacă nu se mai poate face nimic, să se recurgă la divorț. Dar în toate cazurile de divorț, cel mai bine este ca soțul credincios și nevinovat să nu se mai recăsătorească, ci să asculte de duhovnic și să se sacrifice pentru copii, ca să aibă nădejde de mîntuire. În oricare alte situații, să se ceară sfatul Bisericii, ca să nu-și piardă nimeni sufletul.

Care sînt urmările grele ale beției în viața de familie?

Beția este mama desfrînării, a necredinței, a certurilor, a

crimei și a divorțului în familia creștină. Iar toate acestea, împreună, distrug cel mai mult casele creștinilor, sînt cauze ale nașterii de copii bolnavi, ucid și aruncă în iad multe suflete și dau îndrăzneală sectelor împotriva ortodocșilor.

Cumplite sînt urmările beției, căci răpește mintea oamenilor, face din creștini ucigași, alungă Duhul Sfînt din casă și aduce în familie duhul diavolului, care împinge pe creștini la cele mai grele păcate.

Cum pot scăpa creștinii de patima beției?

Sfîntul Apostol Pavel ne învață: *Nu vă îmbătați de vin, întru care este desfrîinare, ci vă umpleți de Duhul* (Efeseni 5, 18). Prima grijă a creștinilor este să nu se lase biruiți de beție și nici de vreo altă patimă. Iar dacă au au fost biruiți, să părăsească imediat acest păcat, pînă cînd nu devine patimă, cerînd ajutorul lui Dumnezeu, prin spovedanie curată, prin post și rugăciune cu lacrimi. Creștinii smeriți, care merg regulat la biserică și ascultă de duhovnic, care se tem de Dumnezeu și fac voia Lui, niciodată nu vor fi stăpîniți de beție și de orice alt păcat. Beția, ca oricare alt păcat, este o boală a sufletului întreținută de diavolul, prin deprindere și ispite, care aduce osîndă celor ce nu se pocăiesc.

Ce trebuie să facă soția al cărei bărbat este bețiv?

Să se roage lui Dumnezeu cu toată casa ei, cu zile de post și căință, citind la psaltire, mai ales noaptea. Apoi să se spovedească întreaga familie la un duhovnic iscusit și cu ajutorul Bisericii și al Maicii Domnului soțul bețiv se va izbăvi de patimă.

În ce situație gravă femeia creștină, împreună cu copiii, se poate separa de bărbatul bețiv?

Femeia se poate separa de soțul ei bețiv numai dacă acesta este un alcoolic incurabil, dacă este foarte violent și atentează la viața ei și a copiilor, dacă este desfrînat și aduce femei rele în casă, dacă hulește pe Dumnezeu și cele sfinte

și dacă încearcă să-și violeze propriile fiice.

În aceste cazuri grave femeia se poate separa, împreună cu copiii, de soțul ei total decăzut moral, pentru a-și crește copiii creștinește și în văduvie curată. Iar dacă soțul se căiește, soția să-l ierte și să revină în familie. Însă, în toate situațiile femeia să urmeze sfatul duhovnicului.

În ce cazuri femeia nu are voie să-și părăsească soțul bețiv, bolnav, necredincios și decăzut moral?

Femeia nu are voie să-și abandoneze soțul bețiv, bolnav și decăzut moral în următoarele cazuri:

- Dacă nu este violent și nu hulește pe Dumnezeu;
- Dacă nu greșește cu alte femei și nu-și persecută soția și copiii;
- Dacă este grav bolnav fizic sau psihic și chiar zace la pat;
- Dacă își amenință femeia cu sinuciderea în caz de abandonare;
- Dacă soțul bolnav nu are cu ce trăi și unde locui;
- Dacă își recunoaște greșelile și își cere iertare de la soție;
- Dacă face promisiuni de pocăință și de întoarcere la Dumnezeu.

În toate aceste cazuri femeia este obligată să se sacrifice pe altarul familiei și să nu se despartă de soțul ei bolnav sufletește și trupește. Prin răbdare și rugăciuni cu lacrimi, din partea soției și copiilor, familia poate fi salvată, iar soțul se va mîntui pînă la urmă, căci Dumnezeu îi iartă pe toți cei care se întorc la pocăință.

În ce condiții canonice poate soția să se despartă de soțul ei rău și vinovat?

Canonic, numai bărbatul, care este capul familiei, poate să dea divorț de soția sa, în cazurile arătate mai sus. În schimb, femeia nu are voie niciodată să dea divorț de bărbatul ei, chiar dacă el greșește cu alte femei, ci trebuie să rabde toate, cu credința că Dumnezeu îl va întoarce pe soț la pocăință.

Dacă viața ei și a copiilor este în pericol, cum s-a spus, se poate despărți temporar de soț, cu condiția să nu se mai căsătorească pînă la moarte cu alt bărbat, nici să cadă în desfrîu, știind că prima cununie religioasă este pe viață și nu o poate nimeni dezlega, decît numai Dumnezeu prin moartea unuia din soți. Dacă soțul legitim se împacă cu soția, ea trebuie să se întoarcă în familie. Iar dacă nu, soția trebuie să trăiască în curățenie pînă la moartea soțului. În caz că nu are peste 40-45 de ani, se poate recăsători, cu dezlegarea preotului ei, făcînd canonul rînduit, așa cum învață și Sfînta Biserică.

În ce condiții îngăduie Biserica Ortodoxă a doua și a treia nuntă?

Nunta a doua și a treia sînt îngăduite de Biserica Ortodoxă numai dacă unul din soți moare, iar cel rămas văduv, ca bărbat, nu are peste 45 de ani; iar ca femeie, nu are peste 40 de ani. Aceasta, în speranța nașterii de copii. La nunta a doua soții trebuie să rămînă neîmpărtășiți doi ani, iar la nunta a treia, 3-5 ani. Nunta a patra este numită nuntă dobitocească, fiind total oprită de Biserică. În mod excepțional, episcopul locului îngăduie a doua nuntă și la o vîrstă mai înaintată, din motive speciale de boală, îngrijire, întreținere etc.

Ce păcat de moarte fac soții tineri, care divorțează îndată după nuntă, fără motiv canonic, și se recăsătoresc?

Cei ce dau divorț, bărbați și femei, din motive omenești, necanonice (avere, beție, bătaie, lipsă de serviciu etc.), afară de motivele canonice arătate mai sus, și se recăsătoresc a doua și chiar a treia oară, fac păcat de moarte, iar nunțile lor sînt necanonice, căci trăiesc în preadesfrînare. Pentru aceasta, atît cei recăsătoriți necanonic, cît și preoții care săvîrșesc asemenea nunți, se află sub canon și vor da răspuns în fața lui Dumnezeu, căci acceptă și încurajează preadesfrînarea.

În asemenea cazuri, cei vinovați trebuie să consulte pe episcopul locului și nimic să nu facă fără dezlegarea și apro-

barea lui. Biserica interzice divorțul, din orice motiv s-ar face, iar cei care totuși divorțează necanonic, trebuie, ori să se împăce din nou, ori să trăiască în văduvie curată.

Ce trebuie să facă cei divorțați necanonic și căsătoriți a doua sau a treia oară, ca să se poată mîntui?

Cei divorțați necanonic și căsătoriți a doua și a treia oară, pentru a fi iertați de Dumnezeu, trebuie să facă următoarele:

- Să se spovedească la un episcop și să ia dezlegare arhierască pentru păcatul preadesfrînării în care se află;
- Să facă toată viața, pentru acest păcat, un canon stabilit de duhovnicul respectiv;
- Soții să nu se împărtășească, pînă cînd nu încetează definitiv trăirea conjugală dintre ei;
- Să dea o bună educație copiilor născuți necanonic din a doua și a treia nuntă;
- Să facă zilnic rugăciuni, cu post și metanii, și să trăiască pînă la moarte ca frații, în curățenie desăvîșită.

În ce condiții se pot împăca din nou soții divorțați?

Soții divorțați prin tribunal, adică prin legile civile, nu sînt divorțați și în fața lui Dumnezeu, căci zice Hristos: *Ce a unit Dumnezeu* (prin Cununie religioasă), *omul să nu despartă* (Matei 19, 6). De aceea, dacă doi soți s-au certat și au divorțat civil, se pot împăca din nou, pentru a conviețui conjugal, în următoarele condiții:

- Dacă atît soțul cît și soția nu sînt căsătoriți a doua oară cu altcineva;
- Dacă nu au copii din concubinaj, cu alți soți cu care nu sînt cununați, fapt ce complică mult împăcarea canonică;
- Dacă soțul (soția), vinovat de divorț, își cere iertare în fața soției (soțului) și a preotului de păcatul făcut și făgăduiește să fie cinstit și corect în fața lui Dumnezeu și a familiei, pînă la moarte;
- Dacă amîndoi soții se angajează înaintea lui Dumnezeu, a preotului și a nașilor, că vor trăi în armonie și iubire pînă

la sfârșit și vor purta grijă de copii;

- Dacă amîndoi soții promit în fața altarului că se vor mărturisi pe viitor la preot și vor merge regulat la biserică;

- Dacă promit că nu se vor mai înșela conjugal unul pe altul;

- Dacă soțul promite în fața lui Dumnezeu că nu se va mai îmbăta și nu-și va mai bate soția și copiii.

Soții, care se împacă și făgăduiesc cele de mai sus, trebuie să meargă la biserică, însoțiți de părinți și nași, să se spovedească amîndoi la preot și să li se citească rugăciuni de împăcare și iertare; apoi să li se sfințească locuința cu aghiasmă și, astfel, pot conviețui creștinește pînă la sfîrșitul vieții.

Care sînt ispitele principale, afară de beție, care împing pe creștini la desfrînare și îmbolnăvesc tineretul și familia?

După beție, cele mai puternice ispite care duc la desfrînare, mai ales pe cei tineri, și întinează casele creștinilor de astăzi, sînt următoarele:

- Casetele video și filmele de la televiziune, care prin imagini pornografice diabolice, întinează toate casele, mințile și vîrstele, împingînd pe mulți la desfrînare;

- Cinematograful, teatrul și baletul întretin și ele vizual și senzual văpaia desfrînării, în familie, în școli și în societatea creștină de astăzi, afectînd mai ales pe intelectuali și tineri;

- Ziarele și revistele pornografice de tot felul, care contribuie și ele la decăderea morală a familiei și a tineretului creștin;

- Discotecile, sălile de dans, cîrciumile, locurile de petrecere, hotelurile, casele de odihnă pentru tineret, casele de desfrînare, stațiunile climaterice, cabanele turistice etc., întretin în mare măsură desfrîul și degradarea moral-creștină în familie și în rîndul tineretului;

- Portul indecent de astăzi, mai ales al fetelor și femeilor tinere;

- Căminele de nefamiliști, căminele studențești, casele de copii etc., generalizează păcatul desfrînării în toate nivelele

și straturile sociale și pregătesc mînia lui Dumnezeu peste creștinii zilelor noastre, ducînd și la alte păcate grele, precum avort, crime, sinucideri, alcoolism, boli incurabile etc.

Iată, deci, care sînt cele mai diabolice surse de desfrînare, cu care satana distruge familia creștină, societatea și tineretul zilelor noastre!

Ce păcat fac creștinii care înjură de cele sfinte și cum se pot izbăvi de acest greu păcat?

Cei ce înjură de cele sfinte hulesc pe Dumnezeu și pe sfinți și fac un mare păcat împotriva Duhului Sfînt, care *nu se iartă nici în veacul acesta, nici în cel viitor*, dacă oamenii mor nepocăiți. Așa ne învață Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea, creștinii, mai ales bărbații care înjură de cele sfinte, sînt datori să se spovedească din copilărie, să nu mai înjure niciodată, să-și facă canonul dat de preot și să se pocăiască cu lacrimi. Altfel, nu se pot mîntui. În casele unde este hulit Dumnezeu, acolo intră diavolul, iar în casele unde se laudă Dumnezeu, acolo locuiesc sfinții îngeri.

Ce este vrăjitoria?

Vrăjitoria este o lucrare a diavolului, prin care se amăgesc credincioșii care cred în puterea farmecelor și apelează la ajutorul satanei, fie ca să afle viitorul, fie ca să se răzbune pe cei ce le fac rău. Iar femeile vrăjitoare care ghicesc, care fac farmece și trimit duhurile iadului să facă rău creștinilor – să se certe între ei, să nu li se căsătorească fetele, să le moară vitele și să se urască soții și vecinii între ei – toți care lucrează cele rele cu puterea diavolilor, sînt condamnați din timpul vieții lor la iad. Aceștia, dacă nu se vor întoarce la Dumnezeu cu mare căință, nu se pot mîntui. Tot vrăjitorie este și ghicirea cu cărți sfinte – Evanghelie, Psaltire etc. – ghicirea în cărți de joc, în bobi, în cafea, cu cărbuni etc.

Vrăjitoria este păcat împotriva Duhului Sfînt, căci oamenii cer ajutorul satanei ca să facă rău și să chinuiască pe creștini, în loc să ceară ajutorul lui Dumnezeu. Vai de creștinii vrăji-

tori și de cei ce slujesc diavolilor! Biserica oprește 20 de ani de la Sfînta Împărtășanie pe vrăjitoare (Sfîntul Vasile cel Mare, Canonul 65).

Cum trebuie combătut păcatul vrăjitoriei care se practică în unele familii și care face mult rău creștinilor?

Vrăjitoria se biruiește și se izgonește din casele creștinilor prin citirea molitfelor Sfîntului Vasile cel Mare, prin multă rugăciune, mai ales citirea Psaltirii la miezul nopții, cu post și metanii; prin spovedanie curată, aghiasmă și sfințirea caselor.

Creștinii care se roagă mult și postesc, care se spovedesc regulat și se împărtășesc cu Trupul și Sângele lui Hristos, care nu fac rău la nimeni și duc viață curată, să nu se teamă de vrăjitoare, nici de diavoli, că nu pot să le facă nici un rău. Căci Dumnezeu păzește pe cei ce se tem de Dînsul și fac voia Lui.

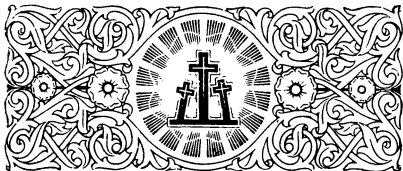
Este bine să se facă mai des aghiasmă în case, să se pună icoane și Sfînta Cruce în fiecare cameră, să nu se facă păcate de moarte în casele creștinilor și astfel, toate vrăjile și duhurile rele vor fi izgonite afară.

De asemenea, creștinii să nu creadă în vrăji, în vedenii false, în vise, în năluciri diavolești și în tot felul de zvonuri mincinoase, care înșală astăzi pe mulți, căci trăim vremuri apocaliptice și satana caută să ne amăgească pe toți.

Ce păcat fac cei ce clevetesc și vorbesc de rău pe aproapele?

Creștinii care fac vrajbă și dușmănie între părinți și copii, între rude, între prieteni și vecini, sînt slugile diavolului și dușmanii lui Hristos. Căci Hristos ne învață să ne iubim unii pe alții, să iertăm, să avem răbdare, să avem milă față de aproapele și să fim făcători de pace.

De aceea, cei ce clevetesc și vorbesc de rău pe aproapele, cei ce urăsc pe cei ce le merge bine și sînt credincioși, aceia nu au dragoste față de aproapele, aceia osîndesc, smintesc și fac lucrul diavolului și nu se pot mîntui fără lacrimi și pocăință.

VIAȚA RELIGIOASĂ ÎN SOCIETATE

Ce înțelegem prin societate creștină?

Înțelegem organizarea societății în care trăim, după învățătura Domnului nostru Iisus Hristos, cuprinsă în Sfînta Evanghelie și propovăduită de Biserică.

Care este sufletul societății creștine în lume?

Sufletul și salvarea societății creștine în lume este Biserica Apostolică întemeiată de Hristos prin Cruce și Înviere. Iar episcopii și preoții sînt apostolii Bisericii, care împart harul Duhului Sfînt în lume prin cele șapte Sfinte Taine și sfințesc lumea și societatea creștină care ascultă de Hristos.

Cum ar trebui să fie organizată o țară creștin-ortodoxă, în care se preamărește Dumnezeu de două milenii?

O țară creștină milenară ca România, se cuvine să fie condusă după voia lui Dumnezeu, de oameni creștini, iubitori de Dumnezeu, cum a fost condus odinioară și poporul ales. Adică, să fie organizată conform cu tradiția creștin-istorică autentică și cu poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, cuprinse în Sfînta Evanghelie.

Iată cum ar trebui să arate un stat creștin ideal, astăzi:

- Conducerea țării să fie formată din oameni creștini ortodocși, profund devotați lui Dumnezeu, Bisericii și poporului;

- Conducerea Bisericii, ierarhi și preoți, să colaboreze permanent cu conducătorii creștini ai țării în toate problemele majore, privind asistența religioasă, socială și morală a credincioșilor;

- Conducătorii locali din toate instituțiile publice, ca: prefecți, primari, directori de școli și instituții, medici, ofițeri, profesori etc., să fie creștini buni, corecți, iubitori de oameni, milostivi, modești și să lucreze în strânsă colaborare cu Biserica;

- Să fie interzise prin lege, la nivel național, avortul, prostituția, literatura pornografică, filmele și imaginile erotice, muzica occidentală decadentă, casele de toleranță și orice mijloace de degradare moral-creștină a oamenilor;

- Să fie interzise: corupția, furtul, violența, mita, alcoolismul, în toate instituțiile publice și la toate nivelele;

- Să fie introdusă obligatoriu religia și educația moral-creștină în toate instituțiile de învățământ; iar în licee și facultăți să se organizeze și cursuri de teologie și morală creștină, precum și întâlniri duhovnicești;

- Să fie numiți preoți misionari și duhovnici buni în spitale, în școlile de toate gradele, în armată și azile, în cămine de copii și orfeline, în cămine studențești și prin închisori;

- Să se interzică în școli, în licee, în facultăți, în armată și în toate instituțiile publice practicile transcendente asiatice și oculte, de origine hindusă și budistă ca: yoga, zen, spiritism, magie, hipnoză, arte marțiale, bahai etc.;

- Să fie interzis prozelitismul sectar neoprotestant și anti-național din țară, în localuri publice, mai ales în școli și universități, pe stadioane, în cămine și la domiciliu, finanțat din exterior pentru destrămarea Bisericii Ortodoxe străbune și a unității neamului;

- În Duminici și în marile sărbători creștine, elevii de școală și de grădiniță să fie duși organizat la Sfânta Liturghie

în biserici și la adunări creștine;

- Să funcționeze cercuri pastoral-misionare ortodoxe, bine organizate, prin sate și orașe, în vederea întăririi dreptei credințe și a unității religioase și naționale a credincioșilor împotriva prozelitismului sectar;

- Mănăstirile să fie lăcașuri de evlavie și oaze duhovnicești de primă importanță în țară, pentru credincioșii de toate categoriile, care caută din toată inima pe Hristos;

- Să se organizeze regulat excursii și pelerinaje cu elevi, studenți, muncitori și intelectuali pe la mănăstiri, locuri istorice, catedrale, icoane făcătoare de minuni și sfinte moaște, care întăresc credința în Dumnezeu unitatea creștină între oameni;

- Să se creeze fonduri bănești speciale, la nivel local și național, pentru opere de binefacere creștină și socială.

Cine trebuie să predea religia în școli?

Cel mai bine este ca preoții să predea religia în școli. Ei au suficiente cunoștințe religioase, au și experiență pastorală și, mai ales, poartă în ei harul Duhului Sfânt din clipa hirotoniei. Măcar o dată pe săptămână sau pe lună să țină câte o lecție de religie și să organizeze întâlniri duhovnicești cu copiii și elevii din școli. Celelalte ore pot fi ținute de profesorii de religie anume pregătiți.

Cum se poate proceda cu profesorii care nu primesc preoți în școală, nici icoane în sălile de clasă?

Părinții copiilor să ceară înlăturarea profesorilor ateï din școli și înlocuirea lor cu profesori creștini ortodocși. Atunci vor putea pune și icoane în sălile de clasă. Altfel, se acceptă ca ateii și păgînii să educe copiii creștinilor.

Cum trebuie atrași copiii mici și elevii la biserică?

Copiii și elevii trebuie să fie atrași la sfintele slujbe mai întîi prin îndemnul și exemplul părinților. Apoi, îi atrag la biserică preoții și dascăli de religie, prin sfatul și comporta-

rea lor creștinească. De asemenea, pot fi atrași la biserică și de frumusețea sfintelor slujbe ortodoxe, precum și prin spovedanie și Sfînta Împărtășanie, care trebuie să li se dea elevilor în toate școlile, mai ales în cele patru posturi de peste an.

Ce slujbe ortodoxe se pot face în spitale?

Preoții rînduiți pentru spitale sînt datori să amenajeze cîte un paraclis în fiecare spital, unde trebuie să săvîrșească Sfînta Liturghie, mai ales Duminica, iar vinerea să facă obligatoriu Sfîntul Maslu, la care pot participa toți bolnavii din saloane. În aceste paraclise preoții pot spovedi și împărtăși bolnavii, după vrednicie și nevoie, potrivit suferințelor lor.

Ce rol major are reintroducerea religiei în armată?

Trăirea vie în Hristos și unitatea națională în orice țară creștină sînt menținute de cele trei instituții de bază: Biserica, Școala și Armata. Dacă aceste trei instituții vor fi unite și vor colabora permanent, potrivit cu învățătura Sfîntei Evanghelii și cu vechea tradiție istorică și religioasă, acea țară va fi binecuvîntată, poporul va fi unit, copiii vor crește în frică de Dumnezeu, iar armata va fi permanent alături de Biserică și de popor. Dacă, însă, va exista dezbinare între Biserică, Școală și Armată, aceasta va duce, cu siguranță, la prăbușirea unității religioase și naționale a oricărei țări creștine.

Cum se poate reintroduce religia în armată?

Aceasta se poate realiza prin reînființarea Episcopiei Ortodoxe a Armatei, prin numirea de preoți în fiecare unitate militară, prin înființarea de paraclise în fiecare regiment, prin oficierea regulată a sfintelor slujbe, în Duminici și sărbători, prin spovedanie, catehizare și difuzare de cărți sfinte, ortodoxe, în rîndul armatei, așa cum a fost dintotdeauna în țările creștine.

Într-adevăr, dacă Biserica, Școala și Armata vor colabora în numele lui Dumnezeu, vor reuși să întărească unitatea creștină și națională, vor anihila prozelitismul sectar anti-

hristic și vor stinge toate rivalitățile etnice și sociale care urmăresc dezbinarea religioasă și teritorială a țării.

Cum trebuie să se comporte creștinii la locul de muncă?

Munca și dreptul la muncă sînt lăsate de Dumnezeu de la început prin porunca: *Creșteți și vă înmulțiți și stăpîniți pămîntul* (Facerea 1, 28). La fel zice și Sfîntul Apostol Pavel: *Cel ce nu lucrează, nici să nu mănînce* (II Tesaloniceni 3, 10).

Creștinii iubitori de Hristos sînt datori să trăiască cu mare cinste și corectitudine în societate. Ei nu trebuie să fie leneși, lacomi, iubitori de averi, nici să se hrănească din furt. Ci să-și întrețină viața și familia din muncă cinstită, cum ne învață și Sfînta Biserică. Iar acolo unde lucrează – acasă, pe cîmp, la fabrică – creștinii trebuie să fie model în toate. Să fie blînzi, smeriți, răbdători, tăcuți și să se roage neîncetat, rostind rugăciunea lui Iisus și orice alte rugăciuni scurte. Apoi să nu înjure, să nu fure, să nu vorbească cuvinte de hulă, de osîndire, de sminteală și de desfrînare, cum vorbesc astăzi mai ales femeile, știind că, pentru orice păcat și cuvînt deșert, fiecare va da socoteală în fața lui Hristos.

De asemenea, să nu aducă nici un lucru străin în casele lor, nici să cumpere lucruri de lux și nefolositoare, în timp ce mulți nu au cu ce trăi. Apoi, din osteneala lor să facă milostenie după putere, și mila lui Dumnezeu le va binecuvînta casa, munca, viața și sufletul.

Cum trebuie să-și folosească creștinii timpul liber?

Cea mai mare parte din timpul fiecărei zile, în medie 10-12 ore, să-l folosească creștinii pentru existență, lucrînd manual și intelectual atît în familie, cît și la locul de muncă. Pentru somn să-și rezerve în medie 6 ore; pentru rugăciune și metanii - dimineața, seara și la miezul nopții - să folosească cel puțin o oră sau două; pentru citit cărți sfinte minimum o oră, iar restul pentru diverse preocupări familiale.

În sărbători, timpul de rugăciune se mărește cu încă două ore, prin participarea credincioșilor la Sfînta Liturghie.

La fel și pentru citirea cărților sfinte, să folosească cel puțin două ore, sau chiar mai mult, după rîvnă și putere, iar restul de timp să-l folosească pentru adunări creștinești, pentru vizitarea spitalelor, bolnavilor și mănăstirilor; pentru odihnă, recreere și opere de binefacere.

Cei care sînt mai rîvnitori pentru Dumnezeu, tineri și vîrșnici, pot dormi mai puțin și se pot ruga lui Dumnezeu mai mult; iar cei neputincioși, bolnavii și copiii, pot să se odihnească mai mult. Însă, în toate să urmeze sfatul duhovnicului.

Cum trebuie să folosească creștinii averea și banii?

Averea dobîndită cîstit și folosită în scopuri creștinești – întreținere, creștere de copii și milostenie – aduce pace și mulțumire sufletească pe pămînt, iar după moarte aduce iertare de păcate și mîntuire. Iar averea dobîndită necîstit, din furt, lăcomie, zgîrcenie, judecăți și minciună, ca și cea cîștigată în zile de Duminici și sărbători și folosită împotriva voii lui Dumnezeu, aduce tulburare, boală, pagubă și multe ispite în casele creștinilor, iar în viața viitoare, osîndă veșnică.

Creștinii trebuie să folosească cu multă grijă averea moștenită de la părinți, ca și pe cea dobîndită din munca lor dreaptă, ajutînd mai întîi pe copiii lor și pe cei din familie. Apoi să ajute, după putere, pe săraci, pe bolnavi și pe cei din primejdii, precum și la construcții și înzestrări de biserici și mănăstiri, care sînt casele Domnului. Iar cine este rob de avere și adună bani mulți și este zgîrcit cu ai săi și cu săracii, dacă moare nepocăit, în această stare, nu se poate mîntui.

Care sînt ocupațiile cele mai potrivite pentru creștinii iubitori de Hristos?

Ocupațiile cele mai frumoase în viață, de o vechime cu omul, care îl smeresc și îl țin legat de Dumnezeu, sînt două: munca cîmpului și creșterea vitelor. Pe acestea le-a rînduit Tatăl ceresc primilor oameni după izgonirea lor din Rai, drept cel mai potrivit canon de iertare și mîntuire.

Într-adevăr, munca la cîmp în aer liber, ca și creșterea animalelor, înnobilează sufletul creștinului, îl smeresc cel mai mult, îl fac mai evlavios și îl apropie de Dumnezeu, căci trăiește toată viața în mijlocul naturii, adică între cer și pămînt - mediul firesc al ființei umane. Cine nu știe că oamenii de la țară sînt, în general, mai credincioși, mai blînzi, mai smeriți, cu copii mai mulți și sînt mai legați de Dumnezeu și de Biserică, decît cei de la orașe? Și aceasta, în special, datorită mediului natural în care trăiesc. Cerul, cîmpul și animalele îl înalță pe om la Dumnezeu.

Pe lîngă ocupațiile arătate mai sus, sînt încă multe altele potrivite pentru creștini, dacă păzesc poruncile lui Dumnezeu. Dar mai recomandate sînt cele legate de oameni, care formează culmea creației divine. Adică, cele legate direct de creșterea și educația copiilor și de alinarea suferințelor omenеști, cum sînt ocupațiile care țin de învățămînt și de medicină. Însă, dintre toate, cea mai înaltă îndeletnicire a creștinului pe pămînt este să-și închine toată viața lui Hristos, slujind Biserica Lui cu sfințenie pînă la moarte, ca preot, călugăr sau creștin misionar necăsătorit.

Fericiți sînt cei chemați la o înaltă rînduială ca aceasta, care slujesc Biserica Dumnezeului Celui viu cu jertfă, cu viață neîntinată, cu rîvnă și cu har, arzînd pentru Hristos, apărînd dreapta credință și ajutînd la mîntuirea oamenilor! Fericiți sînt părinții care cresc copii credincioși și-i dăruiesc Bisericii lui Hristos!

Care sînt ocupațiile omenеști cele mai neplăcute lui Dumnezeu?

Ocupațiile pămîntești cele mai străine de Hristos, care aduc pedeapsa lui Dumnezeu pînă la al patrulea neam, sînt cele care se împotrivesc direct credinței în Dumnezeu, fiind legate de predarea ateismului, sincretismului religios și sectarismului creștin, de practicarea ocultismului, vrăjitoriei, magiei, teosofiei și diferitelor practici transcendente păgîne – yoga, spiritism, hipnoză etc. – de promovarea apostă-

ziei și literaturii ateiste, antihristice și sectare, care duce la dezbinare creștină și socială și la ură confesională.

Alte ocupații, care aduc osîndă veșnică, sînt cele împotriva vieții pe pămînt și a moralei creștine, care provoacă războaie, crime și ucidere în masă a oamenilor; condamnări nedrepte, ucideri organizate ale pruncilor, prin avort și alte metode moderne. Vinovați sînt și conducătorii de țări care declanșează războaie nedrepte, juriștii care fac legi împotriva voii lui Dumnezeu, ca: libertatea avorturilor, a divorțului, a vînzării de copii și a prozelitismului sectar, legi ce întretin ura și dezbinarea între țări, familii și rude.

De aceeași grea osîndă sînt vrednice și ocupațiile care provoacă în lume multe victime, prin droguri de tot felul, alcoolism, prostituție, literatură pornografică, mijloace moderne de corupție a oamenilor, prin televizor, radio, video, filme etc.

Acestea sînt ocupațiile cele mai vinovate în fața lui Dumnezeu, răspîndite în toate țările creștine, de care trebuie să se ferească toți creștinii adevărați, fiindcă astfel de ocupații lipsesc pe mulți de mîntuire, înstrăinîndu-i de Hristos și contribuind, nu puțin, la decadența religioasă, politică și morală a societății omenеști din zilele noastre, ale căror urmări se văd pretutindeni în lume.

Creștinii au voie să facă comerț?

Creștinii au voie să facă comerț între ei, pentru nevoile firești ale comunității creștine, dar să respecte două condiții obligatorii. Să facă comerț cu produse proprii și la prețuri potrivite, ca să le poată cumpăra și cei mai săraci. Iar a doua condiție, să nu facă comerț cu băuturi alcoolice, tutun, cărți și reviste imorale, casete video și filme pornografice, care îndeamnă, mai ales pe tineri, la crimă și desfrînare, adevărate droguri moderne, aducînd vînzătorilor venituri mari, dar și osîndă grea, pentru că prin acestea se pierd multe suflete și se necinstește Dumnezeu.

Astăzi în fiecare sat funcționează tot mai multe cîrciumi

particulare, frecventate de bărbați, de femei și de tineri, în timp ce în biserică se slujește Sfînta Liturghie doar la două-trei săptămîni și participă numai cîțiva bătrîni mai evlavioși! Vai de creștinii care vînd fraților lor băuturi alcoolice și cele de nevoie vieții la prețuri scumpe și se îmbogățesc pe seama săracilor!

Cei care vor să facă comerț, să ceară întotdeauna sfatul și binecuvîntarea preotului și să urmărească binefacerea, iubirea creștină și mîntuirea sufletului, ca să nu fie robiți de avere și să-și piardă sufletul.

Pot creștinii să cumpere produse alimentare de la cei ce nu cred în Hristos sau sînt păgîni și hulesc pe Dumnezeu?

Nu, potrivit Canoanelor Bisericii. Creștinii nu au voie să cumpere pîine, vin și orice alimente de la atei, de la păgîni, de la sectanți și de la alte neamuri străine de Hristos, nici să stea la masă cu ei și cu hulitorii de Dumnezeu. Ci să cumpere cele de nevoie vieții numai de la creștini. Iar cînd nu știu ce să facă, să ceară sfatul preotului.

Creștinii au voie să facă politică?

Creștinii de rînd nu trebuie să facă politică de nici un fel, căci politica este amestecată întotdeauna cu multă minciună, cu mîndrie, cu viclenie, cu interese personale, cu crime, cu acte grave de răzbunare și este permanent influențată negativ de forțe și interese politice necreștine de peste hotare, mai ales din partea marilor puteri. Creștinii sinceri și iubitori de Dumnezeu, care își pun speranța numai în El, trebuie să fie eliberați de această grijă. În schimb, ei trebuie să aprobe politica bună sau să refuze cu curaj politica rea, adică necreștină, neortodoxă și antinațională, pe care o fac cei capabili, atunci cînd sînt întrebați sau chemați la vot.

Cine trebuie să facă totuși politică?

De obicei, politică fac numai intelectualii credincioși și apabili, care își asumă o mare răspundere în fața lui Dum-

nezeu și a poporului pe care doresc să-l slujească. Politica unei țări creștine trebuie să se sprijine pe învățătura Sfintei Evanghelii și pe tradiția milenară a neamului și să o facă numai intelectualii de elită ai țării respective, care sînt de aceeași credință cu masa poporului și sînt gata să se jertfească pentru binele comun al tuturor. Ei trebuie să fie în strînsă legătură cu Biserica lui Hristos și să apere credința, nevoile și drepturile spirituale, economice și sociale ale poporului din care fac parte. Este interzisă conducerea unei țări creștine de conducători și guverne atee sau de altă credință decît a țării respective.

Creștinii sînt datori să voteze?

Da, trebuie să voteze atunci cînd sînt chemați și este nevoie, dar să voteze numai pe cei care sînt creștini și fii ai Bisericii lui Hristos, care promet că vor sluji cu credință și devotament țara și poporul lui Dumnezeu. Iar pe cei ce sînt atei, indiferenți, păgîni, sectanți și străini de religia și sufletul neamului, să nu-i voteze niciodată, căci vor da răspuns în fața lui Hristos.

Creștinii care nu știu ce să facă și pe cine să voteze, să întrebe și să asculte de preotul lor.

Care sînt cele mai grele păcate care au îmbolnăvit aproape în întregime societatea creștină de astăzi?

Primul păcat este *mîndria*, care chinuiește lumea de la începutul zidirii ei. Mîndria i-a făcut pe îngerii neascultători diavoli, aruncîndu-i din cer în iad, iar pe oameni i-a izgonit din Rai. Mîndria este mama tuturor războaielor, eresurilor, sectelor, revoluțiilor și dezbinărilor religioase, politice și sociale de tot felul, îmbolnăvind de moarte întreaga lume de astăzi. De aceea, împotriva ei, Mîntuitorul a rostit prima fericire care poate vindeca și salva lumea prin smerenie: *Feriți-vă cei săraci cu duhul (smeriți) că a lor este împărăția cerurilor* (Matei 5, 3)

Prin mîndrie au pătruns în lume cele mai mari păcate

Dintre toate, primele fiice ale mândriei sînt *neascultarea de Dumnezeu și ateismul*. Din mândrie și neascultare s-au născut: comunismul, apostazia, francmasoneria, indiferentismul și sincretismul religios, filosofia negativistă, raționalismul, darwinismul, spiritismul, teosofia, vrăjitoria, ura, rivalitățile politice și sociale, practicile oculte transcendente (yoga, bahai, zen, arte marțiale, mișcarea „Noua Eră“, budism etc.), toate bine dirijate și finanțate de peste hotare, avînd caracter antihristic, de îndepărtare și lepădare de Dumnezeu, de ucidere religioasă a ființei umane, aducînd-o astăzi în starea tragică în care se găsește, după două milenii de creștinism.

Ca urmare firească a mândriei și a necredinței în Dumnezeu, cu toate consecințele lor, creștinii au părăsit în mare parte grija pentru mîntuirea sufletului, au slăbit în credință și au devenit robi ai materiei, ai averilor și trupului. Din această cauză lumea creștină a decăzut moral, ajungînd să fie robită de grele păcate sufletești și trupești, ca: certuri în familie, avorturi, divorțuri, crime, sinucideri, pornografie, alcoolism, boli incurabile etc.

Aceasta este starea grea în care se află societatea creștină de astăzi și care obligă Biserica lui Hristos și pe slujitorii ei – ierarhi, preoți și monahi – să facă eforturi din ce în ce mai mari, pentru întărirea credinței în Dumnezeu și a unității și iubirii între oameni, fără de care lumea nu va mai putea supraviețui.

Se vorbește tot mai mult astăzi de semnele sfîrșitului lumii. Care sînt cele mai importante semne care prevestesc apropierea Judecății de apoi?

Semnele sfîrșitului lumii sînt profețite clar de Domnul nostru Iisus Hristos în Sfînta Evanghelie (Matei, cap. 24; Luca, cap. 21), precum și de Sfinții Apostoli în Epistolele lor. Dacă le citim cu atenție și cu rugăciune și luăm aminte la tot ce se întîmplă acum în lume, înțelegem că sfîrșitul veacurilor se apropie. Să ne amintim ce a spus Mîntuitorul ucenicilor

Săi, pentru sfârșitul lumii: *Cînd veți vedea toate acestea, să știți că este aproape, la uși* (Matei 24, 33).

Principalele semne ce vestesc apropierea sfârșitului lumii sînt: necredința în Dumnezeu, indiferentismul religios, și lupta sistematică împotriva creștinismului, prin sectarismul religios de toate nuanțele (proorocii mincinoși). Apoi, neîncrederea și violența între oameni; ura și conflictele etnice, politice și religioase între țări; criminalitatea tot mai mare între creștini, între rude, între părinți și copii și înarmarea secretă a multor țări cu cele mai cumplite arme apocaliptice. Apoi, foametea, seceta, bolile fără leac, schimbarea climei, desfrîul foarte răspîndit în lume, cu toate urmările lui – avorturi, divorțuri, crime, sinucideri – și, bineînțeles, slăbirea credinței și a vieții religioase în lume.

Toate acestea duc la convingerea generală că sfârșitul lumii se apropie repede, din cauza păcatelor noastre. Aceasta o afirmă și marii duhovnici și teologi de astăzi, din toate țările ortodoxe.

Ce sînt sectele creștine?

Sînt grupări religioase fanatice, de gîndire și proveniență raționalistă neo-protestantă, din Occident, finanțate cu scopul de a invada în special Biserica Ortodoxă, prin prozelitism, literatură specifică, folosind ajutoare materiale și imense fonduri bănești, creind peste tot panică, ură și dezbinare. Sectanții sînt proorocii mincinoși amintiți de Hristos (Matei 24, 24), care amăgesc pe mulți și pregătesc sfârșitul lumii.

Ce măsuri de combatere a prozelitismului sectar se impun astăzi?

- Să se numească preoți misionari buni în parohii, care să nu smintească pe credincioși;
- Preotul și familia lui să fie model pentru toți;
- Să se săvîrșească toate slujbele și Sfînta Liturghie cu mare evlavie;

- Să se țină predici duhovnicești bune, pentru trezirea credincioșilor la Hristos;
- Să se publice cărți și broșuri ortodoxe și să se difuzeze la creștini;
- Să se organizeze în parohii comitete de credincioși laici, pentru combaterea sectarismului și a conflictelor din familie;
- Să se organizeze în sate și orașe cercuri pastorale misionare, cu slujbe și predici bune, care înfrățesc pe preoți și pe credincioși împotriva prozelitismului sectar;
- Să se organizeze coruri religioase, întruniri creștine și biblioteci cu cărți de citit, spre folosul credincioșilor;
- Să se facă pelerinaje creștine pe la mănăstiri, icoane făcătoare de minuni, sfinte moaște și chiar la Mormântul Domnului;
- Să se înfrățescă parohiile cu mănăstirile și să lupte împreună, împotriva prozelitismului organizat.

Sectele și membrii lor au harul mântuirii? Adică se pot mântui sau nu?

Nici o sectă neo-protestantă nu are harul mântuirii, pentru că sectanții s- au lepădat de Biserică, de dreapta credință apostolică și de cele șapte Sfinte Taine. De aceea, cei amăgiți de secte nu se pot mântui, pînă nu vin din nou în sînul Bisericii Ortodoxe cu pocăință și ascultare.

În toate cazurile, să se urmeze sfatul duhovnicului și al episcopului de care aparțin. Iar cei care lasă Biserica și mor în orice adunare sectară, nu se pot mântui, nici nu mai au iertare, căci au greșit împotriva Duhului Sfînt. Aceștia nu pot fi pomeniți niciodată la slujbele Bisericii.

Ce trebuie să știe creștinii de astăzi despre secte?

Creștinii ortodocși trebuie să știe că sectele au la bază minciuna, adică înlocuirea și schimbarea adevărului de credință cu învățături mincinoase, inventate de diavol, care este numit *tatăl minciunii*. De aceea sectanții se numesc

hristoși mincinoși și prooroci mincinoși (Matei 24, 24), căci răstălmăcesc Biblia și, prin învățături mincinoase și daruri, amăgesc pe mulți creștini ortodocși, trăgându-i în adunările lor.

Sectele nu au ca scop mântuirea oamenilor, ci dezbinarea și distrugerea unității lor, pentru care Hristos Și-a dat viața pe Cruce, *ca toți să fie una, precum și noi una sîntem* (Ioan 17, 21).

Prin scopul lor principal, de a dezbinda și a face vrajbă și ură între creștini, *pe care Hristos i-a cîștigat cu scump sîngele Său*, sectele au un caracter total antihristic, diabolic, căci despart pe creștini de Biserică și pregătesc venirea lui Antihrist pe pămînt, la sfîrșitul veacurilor, ca fiu al minciunii și înaintemergător al diavolului.

Precum șarpele în Rai a făcut vrajbă între Dumnezeu și primii oameni, între Adam și Eva și între primii lor fii, Cain și Abel, la fel și sectele de astăzi fac dezbinare și ură între membrii familiilor, între creștinii de aceeași credință și între Biserici, semănînd ură confesională, dușmănie, amăgire, minciună și îndoială.

Sectele sînt cel mai vădit semn al sfîrșitului veacurilor și al apropierii Judecății viitoare, căci zice Mîntuitorul: *Se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși. Deci, să nu credeți!* (Matei 24, 24-26).

Sectele sînt finanțate de cei necredincioși din Occident, ca și ateismul și pornografia, și sînt trimise, ca o armată de invazie împotriva Bisericii Apostolice, așa cum a fost trimis și comunismul, pentru a o dezbinda cu totul și a o rupe de Adevăr, care este Evanghelia lui Hristos, mai ales acum spre sfîrșitul lumii.

Sectele creștine de orice fel nu pot mîntui pe nimeni, nici pe ei înșiși, căci s-au rupt de Biserică și de Hristos, izvorul vieții, și nu au nici preoție, nici Sfintele Taine și, deci, nici harul mîntuirii. Ei nu pot da ceea ce nu au. Sectele hulesc împotriva Duhului Sfînt, căci necinstesc Crucea, Biserica,

icoanele, pe sfinți și, mai ales, pe Maica Domnului, rugătoarea lumii.

Cum trebuie să se poarte creștinii ortodocși cu sectanții de toate felurile?

- Să se poarte cu sectanții cu blîndețe și răbdare și să nu-l urască. Dar nicidecum să-i asculte, nici să discute cu ei sau să-i primească în casă, ca nu cumva, prin hulele lor, să-L îndepărteze pe Dumnezeu din acea familie și să cadă în cursele lor cele viclene, lepădîndu-se de Ortodoxie;

- Creștinii ortodocși să nu stea niciodată la masă și în casă cu sectanți de orice fel, ca să nu fie amăgiți de ei și opriți de cele Sfinte;

- Să nu primească niciodată ajutoare, haine, îmbrăcăminte, bani etc., de la sectanți, ca să nu-și piardă sufletul și mîntuirea și să fie vînați de satana;

- Să nu poarte discuții religioase din Biblie și de orice fel cu sectanții, ca să nu fie corupți de ei și să cadă, prin îndoială din dreapta credință;

- Să nu primească, nici să aducă în casele lor cărți sectare de orice fel, ca să nu fie cineva atras la secte, spre veșnica lu osîndă;

- Creștinii evlavioși să-i ducă pe cei amăgiți de sectanți la preoți iscusiți, ca să-i învețe adevărul și să-i întoarcă din nou la Biserica lui Hristos.

Ce trebuie să știe creștinii despre sfîrșitul lumii?

Creștinii trebuie să știe că numai Dumnezeu cunoaște taina sfîrșitului lumii, cînd anume va fi, cum va fi, în ce fel vor învia cei morți și în ce fel vor fi răpiți în nori, într-o întîmpinare a Domnului în văzduh, cei drepti, cum spune Sfîntul Apostol Pavel; unde anume va fi Judecata de apoi, cum va veni Fiul lui Dumnezeu să judece toată lumea și cum vor fi aleși cei buni de cei răi, asemenea oilor de capre (Matei 25, 32).

Noi creștinii trebuie să știm că sfîrșitul vieții noastre este, în același timp, și sfîrșitul lumii pentru fiecare dintre noi. De

aceea, sîntem datori să ne pocăim din toată inima, să facem fapte bune, mai ales rugăciune și milostenie, și să așteptăm în tot ceasul sfîrșitul vieții și venirea Marelui Hristos, pregătiți, cu făcliile aprinse, arzînd de dumnezeiescul dor, pentru a ne închina înaintea tronului Preasfintei Treimi și a cînta măririle lui Dumnezeu, împreună cu îngerii și cu toți sfinții.

Cel ce este întotdeauna pregătit de moarte, nu se teme niciodată de ea, nici de diavoli și nici de judecată, căci Duhul Sfînt se odihnește în inima lui și nu-l apasă nici un păcat pe conștiință.

Se vorbește mult astăzi despre unele vedenii, semne și apariții cerești, care prevestesc sfîrșitul apropiat al lumii. Ce trebuie să știe creștinii despre acestea?

Creștinii adevărați nu trebuie să se ia după orice semne și așa-zise vedenii, care, de cele mai multe ori, sînt mincinoase și vin de la cel rău sau de la secte. Iar dacă cineva are o anumită descoperire cerească, sau vreun vis deosebit, să-l spună preotului și să urmeze sfatul lui. Noi însă, care credem în Dumnezeu și în Biserică și avem Sfînta Evanghelie și scrierile Sfinților Părinți, nu trebuie să ne luăm după vise, semne și vedenii, ca să nu ne amăgească satana, mai ales acum, cînd se apropie ziua venirii Domnului nostru Iisus Hristos.

Care sînt semnele ce dovedesc că nu va fi în curînd sfîrșitul lumii?

Întîi, este marea milostivire a lui Dumnezeu, Care, din iubire de oameni, nu vrea să piardă fără pocăință lumea pe care a zidit-o. Apoi, sînt multe profeții din Sfînta Scriptură care încă nu s-au împlinit. Astfel, încă nu s-a propovăduit Evanghelia la toate neamurile pămîntului. Încă nu s-a împlinit profeția lui Iezechiel, privind unirea popoarelor asiatice (Gog și Magog) și marele război între Tigru și Eufrat (cap. 36-40). Încă nu s-au convertit la creștinism evreii, cum spune Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către Romani.

Apoi, se observă în toată lumea creștină, mai ales în rîndul

tineretului, o întoarcere din ce în ce mai profundă la credință, la pocăință, la Ortodoxie. Bisericele, mănăstirile și preoții buni sînt tot mai asaltați de creștini, tineri și bătrîni, care cer spovedanie, sfătuire și cărți sfinte, spre mîntuire. În sfîrșit, sînt încă mulți creștini anonimi la sate și orașe, care duc o viață creștinească cu totul deosebită.

Toate acestea sînt doar cîteva semne convingătoare că lumea mai are încă zile și vreme de pocăință, pînă la venirea Judecării de apoi. Acum viitorul lumii depinde de calea spre care se va îndrepta omenirea. Dacă lumea se va întoarce în masă la credință, la pocăință, la Biserică și la Dumnezeu, ea va supraviețui încă un timp; iar dacă se va prăbuși definitiv în ateism, în indiferentism, în desfrîu și se va închina averilor, banilor și patimilor, lumea va grăbi mînia lui Dumnezeu și sfîrșitul lumii. Deci, viitorul și supraviețuirea lumii depinde numai de credința sau necredința oamenilor.

Ce speranțe sînt astăzi pentru salvarea lumii, în general, și a creștinismului, în special?

Salvarea lumii este numai la Dumnezeu, Care a creat-o din iubire și o guvernează cu pronia Sa. El este Mîntuitorul și speranța lumii, așa cum cîntă Biserica: *Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperămîntul meu este Duhul Sfînt, Treime Sfîntă, slavă Ție!*

Lumea întreagă poate fi salvată prin întoarcerea popoarelor la Hristos și prin unirea țărilor creștine sub același crez, cu puterea Duhului Sfînt.

Dacă Bisericele nu vor mai face politică și dacă vor părăsi mîndria și se vor uni într-o singură Biserică apostolică, așa cum a fost la început, lumea creștină poate fi salvată și, prin ea, întreaga lume va mai dăinui în pace, atît timp cît oamenii vor face voia lui Dumnezeu. Însă aceasta este o dorință ce nu se poate realiza decît cu puterea Duhului Sfînt, din cauza mîndriei, a necredinței și neascultării oamenilor de Dumnezeu.

Care este starea duhovnicească a mănăstirilor de astăzi?

Nu este cea mai bună. Mănăstirile ortodoxe sînt încă robite de materie, de prea multe griji pămîntești, de neunire și tulburare. Iar pentru sfintele slujbe, pentru rugăciunea mistică a inimii, pentru citirea cărților sfinte, pentru studiul profund al teologiei ortodoxe, pentru creșterea duhovnicească a fraților de mănăstire, în duhul filocalic al Evangheliei și Sfinților Părinți, și pentru transformarea mănăstirilor în adevărate cetăți mistice și misionare, de afirmare și apărare a Ortodoxiei, nu se face decît foarte puțin și în mod individual. De aceea sînt atîtea mănăstiri și schituri fără duhovnici și fără tineri devotați pentru Hristos. Ba, uneori vin tineri buni și, neavînd cine să-i formeze, se întorc în lume.

Lumea creștină de astăzi cere și așteaptă mult mai mult de la mănăstiri. Lumea iubitoare de Hristos așteaptă cuvinte de mîngîiere și de învățătură; așteaptă duhovnici iscusiți, dezlăgare de păcate și răspunsuri clare la marile lor întrebări. Așteaptă de la monahi rugăciune de foc, viață îngerească, mai multă iubire, căldură și har dumnezeiesc.

Cum s-ar putea realiza o înnoire duhovnicească a mănăstirilor ortodoxe?

Mănăstirile se pot transforma în așezăminte sfinte de rugăciune și trăire vie în Hristos, numai dacă vor fi conduse de părinți duhovnicești cu mare experiență și dacă vor avea duhovnici iscusiți. Apoi, dacă monahii vor participa zilnic la toate slujbele bisericești, dacă vor citi mai mult cuvîntul lui Dumnezeu, dacă vor trăi în iubire și ascultare desăvîșită și vor alunga de la ei toată mîndria, tulburarea și grijele trecătoare ale acestei lumi, care au înstrăinat pe monahi de adevărata lor menire, aceea de a fi candelă neadormită de rugăciune și vase ale Duhului Sfînt. Altfel, mănăstirile nu vor putea crește suflete pentru Hristos, nici nu vor putea contribui la mîngîierea și înnoirea lumii de astăzi.

Cum contribuie, totuși, mănăstirile la reînnoirea duhovnicească a credincioșilor de astăzi?

Mănăstirile ortodoxe contribuie la înnoirea duhovnicească a lumii creștine prin sfânta rugăciune, care se face în ele neîncetat, ziua și noaptea, spre lauda lui Dumnezeu și mîntuirea oamenilor. Dar jertfa cea mai importantă, care se săvîrșește în mănăstiri zilnic, de sute de ani, fără încetare, este Sfînta Liturghie.

Prin Sfînta Liturghie neîncetată, mănăstirile ortodoxe coboară cerul pe pămînt și pe oameni îi urcă la cer. Prin această jertfă mîntuitoare mănăstirile noastre împacă pe oameni cu Dumnezeu, scot multe suflete din iad, aduc harul mîntuirii și iertarea păcatelor peste cei credincioși, vii și adormiți, care se pomenesc la sfintele altare și ajută pe toți să trăiască tainic, în iubire unii cu alții, și împreună cu Hristos Mîntuitorul și cu toți sfinții.

Iată care este cea mai mare contribuție și jertfă a mănăstirilor adusă lui Dumnezeu, pentru mîntuirea credincioșilor!

A doua mare jertfă a mănăstirilor, pentru folosul sufletesc al credincioșilor doritori de mîntuire, este taina Mărturisirii, pe care duhovnicii călugări o săvîrșesc zilnic, și mai ales în posturi, tuturor celor ce o cer. Trebuie să se știe că la mănăstiri se spovedesc mulți credincioși, unii cu păcate mari, alții cu probleme grele de conștiință, iar alții cu mare rîvnă pentru Hristos. Mănăstirile, deși au foarte puțini duhovnici, își deschid brațele tuturor celor care vin pentru mîntuire, mulți dintre ei întorcîndu-se vindecați și împăcați cu Dumnezeu.

A treia mare contribuție a mănăstirilor, de azi și dintotdeauna, este buna sfătuire, pe care duhovnicii călugări o acordă zi și noapte tuturor credincioșilor, țărani, orășeni, studenți și intelectuali, veniți din toate părțile. La aceasta se adaugă și pelerinajul zilnic, local, al credincioșilor, tineri și vîrstnici, care sînt primiți cu dragoste și adăpostiți gratuit, pînă la trei zile, pentru rugăciune, spovedanie, Sfînta Împărtășanie

și sfătuire duhovnicească.

Alte contribuții ale mănăstirilor la mîntuirea credincioșilor sînt și acestea: tipărirea și difuzarea de cărți duhovnicești, ajutorarea celor săraci, menținerea tradiției ortodoxe autohtone, păstrarea frumoaselor slujbe ortodoxe în marile sărbători și în posturi, precum și altele.

Iată deci, care sînt cele mai importante contribuții ale mănăstirilor noastre, la întărirea Ortodoxiei și călăuzirea credincioșilor pe calea mîntuirii, spre Hristos!

Desigur, dacă mănăstirile ar avea duhovnici mai iscusiți și harismatici, contribuția acestora ar fi mult mai substanțială.

Cum pot fi îndrumați tinerii care doresc să slujească Biserica lui Hristos?

Cei chemați de Dumnezeu și îndemnați de cugetul lor să intre în viața monahală, să nu fie opriți de nimeni. Duhovnicii sînt cei dinții care pot hotărî calea fiilor lor duhovnicești. Iar părinții lor trupești nu au voie să se opună sau să-i căsătorească forțat, pentru a-i face să renunțe la viața monahală. Prin aceasta ei fac păcat înaintea lui Dumnezeu. Însă, în caz de nehotărîre, să ceară sfatul duhovnicilor bătrîni.

Deci, nici să fie opriți, nici să fie trimiși forțat la mănăstire. Ci să se roage lui Dumnezeu cu post, cu metanii și citirea Psaltirii și să urmeze sfatul duhovnicului și glasul conștiinței.

La fel, și cei ce doresc să fie preoți de parohii, să nu fie opriți, ci să fie îndemnați și ajutați să urmeze seminarul și teologia și să ducă o viață creștinească înaltă, ca să fie vrednici a sluji lui Hristos. Odinioară era o mare cinste și bucurie ca părinții să aibă un fiu preot sau călugăr, știind că se va ruga toată viața pentru mîntuirea lor. Iar mamele, inspirate de Dumnezeu, își alegeau ele care din fiii lor să fie preoți, care să se ducă la mănăstire și care din copii să se căsătorească.

Care sînt condițiile canonice pentru cei ce vor să intre în mănăstire?

Pentru cei ce vor să se tundă în monahism se cer următoarele:

- Să fie sănătoși trupește și sufletește;
- Să aibă peste 18-20 de ani;
- Să vină la mănăstire de bunăvoie și pentru toată viața, iar nu obligați de părinți sau alte persoane;
- Să iubească biserica, rugăciunea, tăcerea și liniștea;
- Să fie ascultători, evlavioși și smeriți;
- Să stea în mănăstire provizoriu, ca noi începători, și numai după 2-3 ani să fie călugăriți, cu voia lor și a duhovnicului;
- Dacă au impedimente canonice grave, să nu fie hirotoniți preoți, ca să poată da răspuns bun înaintea lui Hristos. Iar după tunderea monahală să fie hotărîți a purta jugul lui Hristos pînă la moarte, știind că întoarcerea în lume, după călugărie, este pedepsită ca și lepădarea de Hristos și nu are iertare, fără pocăință și întoarcere la mănăstire.

Pentru călugărițe se cer aceleași condiții, afară de cele pentru hirotonie.

Care sînt condițiile canonice obligatorii pentru viitorii candidați la preoție și pentru preotese?

- Părinții viitorilor preoți și preotese trebuie să fie ortodocși buni, să fie cununați religios, nedivorțați și cu viață morală exemplară;

- Copiii care vor să urmeze seminarul și teologia trebuie să fie iubitori de Dumnezeu, de rugăciune și de biserică. Apoi, să fie deplin sănătoși, smeriți, ascultători, ne iubitori de bani și să fie născuți din părinți cununați la biserică și evlavioși;

- Să fie feciorelnici și neîntinați de nici un păcat trupesc pînă la cununie. Altfel, nu pot fi hirotoniți preoți;

- La fel și fetele care doresc să fie soții de preoți, să fie fiice de părinți ortodocși, smerite, iubitoare de Hristos și

fecioare cu totul neîntinate pînă la Cununia religioasă, ca cele ce se sfințesc prin soții lor și devin mame duhovnicești ale fiecărei parohii.

Fără aceste condiții canonice obligatorii, nici tinerii, nici tinerele nu pot fi preoți și preotese în Biserica lui Hristos.

Ce fapte bune deosebite se cer copiilor creștini?

- Să asculte în toate de tata, de mama și de preot;
- Să se roage regulat seara și dimineața;
- Să știe pe de rost **rugăciunile începătoare, Tatăl nostru,**

Crezul, psalmul 50 și Cuvine-se cu adevărat;

- Să facă 10-20 de metanii în fiecare zi;
- Să postească miercurea, vinerea și în toate posturile, după putere; *
- Să nu fure, să nu spună minciuni, să meargă Duminica și în sărbători la biserică;
- Să se spovedească și să se împărtășească cît mai des posibil, în medie la 30-40 de zile.

Ce fapte bune deosebite se cer tinerilor elevi și studenți?

- Să aibă fiecare tînăr duhovnicul lui;
- Să asculte cu sfințenie de părinți și de duhovnic;
- Să se roage zilnic regulat, în medie 30-60 de minute, cu post și metanii, după putere;
- Să nu lipsească în sărbători de la Sfînta Liturghie;
- Să citească cît mai multe cărți de învățătură ortodoxă;
- Să meargă în pelerinaj pe la mănăstiri și să ceară sfaturi pentru viață și pentru suflet, de la cei mai iscusiți duhovnici din țară;
- Să nu citească reviste și cărți neortodoxe și imorale și să nu discute despre ele;
- Să nu primească daruri de la sectanți și nici să meargă la adunările lor, în care este hulită Maica Domnului, Sfînta Cruce, icoanele și Biserica întemeiată de Hristos;
- Să nu participe niciodată la discuții și adunări cu oameni imorali, ateï, desfrînați, hoți, bețivi etc.;

- Să nu meargă, părăsind credința în Hristos, la întâlniri oculte, păgîne, anticreștine, unde se practică: yoga, zen, arte marțiale, magie neagră, spiritism, teosofie etc.;

- Să se ferească cu mare grijă, cerînd ajutorul lui Dumnezeu, de păcatele trupești individuale și cu alte persoane, care robesc astăzi pe cei mai mulți tineri;

- Să nu privească la filme și imagini pornografice, ca să scape de cumplitele păcate ale desfrînării;

- Să nu-și piardă vremea tinereții și sănătatea, la televizor și radio, mergînd la discoteci, la petreceri de noapte, cu beții și păcate trupești ci să caute să se zidească sufletește;

- Să fie smeriți la inimă, să nu fumeze, să se înbrace cuviincios și să ducă viață curată, în feciorie, pînă la Cununia religioasă;

- Să se spovedească și să se împărtășească regulat, în medie la 40 de zile, cu dezlegarea duhovnicului;

- Să-și aleagă în viață ocupații creștinești, potrivite cu sufletul lor;

- Să se căsătorească creștinește, după rînduială, pentru naștere de copii, urmînd întru toate sfatul preotului. Tinerii care vor împlini aceste rînduieli creștinești, vor fi fericiți în viață și vor avea mare speranță de mîntuire.

Ce fapte bune deosebite trebuie să împlinească cei căsătoriți?

Să se căsătorească creștinește, să se roage cît mai mult, să postească și să facă milostenie după putere; să nască toți copiii dăruiti de Dumnezeu și să-i crească în credință și în dragoste creștină. Apoi, să nu cadă în desfrînare cu alte persoane, să nu avorteze niciodată, nici să divorțeze; să nu se păzească conjugal, pentru a nu avea copii; să aibă un duhovnic bun, să se mărturisească de patru ori pe an și să asculte de părintele sufletesc ca de însuși Hristos, iar Sfintele Taine să le primească cu multă pregătire și rînduială.

Viața curată, copiii, milostenia și legătura strînsă cu Biserica, le asigură mîntuirea și îi unește cu Hristos.

Ce fapte bune deosebite trebuie să facă cei ce lucrează și locuiesc în comun?

Să vorbească cât mai puțin, nepovestind lucruri lumești și să se roage în taină cât mai mult și cu răbdare, repetînd rugăciunea lui Iisus, Tatăl nostru și alte rugăciuni scurte. Tăcerea, rugăciunea, smerenia inimii, corectitudinea la lucru și în toate, milostenia, înfrînarea de la beție și de la cumplitele păcate ale desfrînării, prezența regulată la biserică și mila lui Dumnezeu îi vor învrednici de Rai.

Ce fapte bune deosebite trebuie să facă mamele creștine?

Să nu avorteze nici un copil în viață, oricîți le va da Dumnezeu; să rabde toate ispitele vieții; să meargă regulat la biserică și la Sfînta Spovedanie, să facă milostenie după putere; să-și aducă soții și copiii pe calea mîntuirii, iar cîte unul din fiii lor, care sînt mai evlavioși, să-i dea la mănăstire sau să-i facă preoți, ca să se roage lui Dumnezeu pentru tot neamul lor. Nașterea de copii, văduvia curată, rugăciunea cu lacrimi, milostenia și răbdarea în necazuri, formează cununa mîntuirii mamelor creștine.

Ce fapte bune deosebite trebuie să facă bărbații căsătoriți?

Să nu-și maltrateze soțiile, nici să le înșele cu alte femei, să nu-și oblige soțiile sau să le lase să avorteze copiii; să nu le păzească conjugal și să se ferească toată viața de păcate trupești, de înjurături, de beție, de tutun, de furt, de scandaluri și de judecăți. Apoi, să aibă duhovnici buni, să se roage și să postească regulat, să citească cărți sfinte și să nu lipsească în Duminici și sărbători de la biserică, iar de la vîrsta de 40-50 de ani să țină curățenie desăvîrșită cu soțiile lor, ca Dumnezeu să le binecuvînteze casa, masa și copiii, și să dobîndească mîntuire.

Înfrînarea de la beție și femei, nașterea de copii, munca cinstită și prezența regulată la biserică, sînt cele mai importante virtuți care mîntuiesc pe cei căsătoriți.

Ce fapte bune se cer îndeosebi creștinilor intelectuali, pentru mîntuire?

Să creadă cu tărie în Dumnezeu, să fie milostivi și smeriți, să se roage regulat dimineața și seara, să citească Sfînta Scriptură și cărți de teologie ortodoxă, să-și formeze în casă o mică bibliotecă creștină, să meargă la Sfînta Liturghie regulat, în sărbători, să se spovedească și să se împărtășească cu vrednicie, de cîteva ori pe an, după rînduială, să dea educație creștinească fiilor lor și să asculte de duhovnic ca de Hristos. Intelectualii evlavioși, blînzi și smeriți se mîntuiesc cu ușurință; iar cei mîndri și îndoielnici în credință, mai greu se pot mîntui, căci fără căință și spovedanie nu este mîntuire.

Ce cere Dumnezeu în mod deosebit de la cei bătrîni și bolnavi?

Să rabde cu bărbăție boala și bătrînețea și să nu cîrtească în suferință, ca să nu-și piardă mîntuirea. Apoi, să se roage mereu, să nu-și lipească inima de avere, să fie în pace cu Dumnezeu și împăcați cu toți oamenii, să fie spovediți din copilărie, să primească lunar Sfînta Împărtășanie și să mulțumească Domnului pentru toate, așteptînd cu nădejde despărțirea de trup. Cel ce rabdă toate și se roagă Domnului cu lacrimi și smerenie, dobîndește sfîrșit bun și odihnă veșnică sufletului său.

Ce cere Dumnezeu în mod deosebit de la preoți și de la păstoriile sufletești?

Să slujească Biserica lui Hristos pînă la moarte, cu jertfă și devotament; din dragoste, iar nu pentru bani și averi. Apoi, să săvîrșească cu multă evlavie și cu lacrimi sfintele slujbe și să hrănească poporul lui Dumnezeu cu cuvinte sfinte de învățatură, avînd mare grijă să nu piardă nici un suflet.

Să fie izvoare ale binecuvîntării, ale mîngîierii și împăcării cu Dumnezeu, prin rugăciune și Sfintele Taine, iar nu

pricină de sminteală pentru credincioși. Să fie blînzi cu cei blînzi și aspri cu cei răi, mai ales cu necredincioșii și cu sectanții, care caută să dezbine turma lui Hristos, pentru a nu pierde nici un suflet încredințat lor, de care vor da socoteală în ziua cea mare a judecății.

Păstorii și duhovnicii care vor aduce multe suflete la Hristos, vor dobîndi mare plată în împărăția cerurilor. Iar cei ce vor pierde sufletele încredințate lor, își vor pierde veșnic sufletele, căci nu s-au ostenit mai mult, îngropînd astfel talantul, adică harul Duhului Sfînt. De aceea spun unii sfinți părinți că cel mai greu se mîntuiesc păstorii de suflete, adică preoții și episcopii.

Ce cere Dumnezeu în chip deosebit de la călugări?

Să se roage neîncetat lui Dumnezeu pentru ei și pentru lume și să-și împlinească după putere făgăduințele date la călugărie. Să fie tăcuți, smeriți, ascultători întru toate și nevoitori, iubitori de liniște și de cele sfînte, așteptînd mereu ceasul morții cu bucurie.

Călugării trebuie să bucure lumea, iar nu să o smintească, să aline marile dureri ale oamenilor cu rugăciunea, cu harul și cu cuvîntul, ascultînd întru toate de părinții lor duhovnicești. De vor fi smeriți, blînzi, neîntinați de cele pămîntești și vor iubi pe toți pentru Dumnezeu, vor fi numărați cu dreptii în ceruri.

Cum trebuie să fie îngrijiți bolnavii în familie?

Bolnavii, mai ales cei în stare gravă, sînt oamenii cei mai suferinzi de pe pămînt. Ei nu pot să-și ducă singuri crucea vieții, fără credință tare în Dumnezeu și fără ajutorul moral și material al rudelor și credincioșilor din jurul lor.

De aceea, membrii familiilor care au bolnavi în casă, trebuie să aibă mare grijă de cei suferinzi – bunici, părinți, copii sau nepoți. Mai întîi să-i întărească în credință și în răbdare, amintindu-le suferințele Domnului pe Cruce, suferințele sfinților, precum și ale altor bolnavi. Apoi trebuie să-i îngri-

jească cu multă răbdare și dragoste, avînd datorie creștinească pentru ei, așa cum spune Mîntuitorul: *Bolnav am fost și M-ați cercetat* (Matei 25, 36).

În sfîrșit, să-i ducă la nevoie la spital, să-i hrănească cu grijă, să le aducă medici acasă, să le procure medicamente și tot ce au nevoie. Iar creștinește, să le facă Sfîntul Maslu regulat, să le aducă preotul din parohie ca să-i spovedească, să-i împărtășească și să le citească rugăciuni pentru sănătate și alinarea durerilor.

Acestea sînt principalele datorii ale creștinilor pentru cei bolnavi din casă. Dar dintre toate, cea mai mare datorie a creștinilor este ca bolnavii de care au grijă, să fie spovediți de păcatele mai grele săvîrșite în viață și apoi să fie împărtășiți, iar canonul ce li se cuvine, să-l facă fiii, soția sau rudele apropiate.

În familiile sărace, unde bolnavii nu au rude care să-i îngrijească, ei trebuie să fie ajutați de credincioși și de un comitet local de binefacere ce aparține de parohie, care trebuie să aibă un fond special constituit în acest scop.

Cum trebuie să fie îngrijiți bolnavii din spitale, azile și case de copii orfani și handicapați?

Trebuie să fie îngrijiți cu aceeași grijă, răbdare și milă creștină, ca și bolnavii din familie, știind că, pe lîngă medicamente, au nevoie de mîngîiere și cuvinte creștine de îmbărbătare. Mare plată au de la Dumnezeu medicii, asistentele medicale și personalul de serviciu, care îngrijesc cu dragoste și dezinteresat material, pe toți bolnavii din spitale și azile, indiferent de credința și starea lor socială. Nu este pe pămînt o faptă a milei creștine mai mare ca aceasta.

În schimb, vai de medicii, asistentele și personalul de serviciu din spitale, sanatorii, dispensare, azile și case de copii orfani și handicapați, care iau bani, chiar și de la rudele lor, pentru a-i opera și trata cum trebuie.

Aceeași osîndă au și medicii și asistentele care, fiind neglijenți și lipsiți de milă, lasă bolnavii să moară, datorită inter-

esului material.

Dar cea mai grea osîndă vor lua de la Dumnezeu medicii și asistentele care operează avorturi, atît la spitale, cît și în familie, pentru bani și daruri. Pentru cei care sînt vinovați în mod direct de acest păcat, nu este mîntuire, decît dacă se pocăiesc pînă la moarte și din toată inima.

Cum trebuie să se poarte creștinii în societate cu bătrînii?

Bătrînii sînt părinții noștri trupești, care ne-au născut și ne-au crescut, cu credință, cu milă și cu mare jertfă. De aceea, rudele lor, mai ales fiii, frații și nepoții, sînt obligați creștinește și omenește să le dea cinstea, ascultarea și respectul cuvenit. Apoi să-i îngrijească, să le asigure cele necesare vieții, să-i ducă la preoți și la biserică și să le asculte sfatul și cuvîntul, după porunca a patra din Decalog, care zice: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pămînt* (Ieșirea 20, 12).

Fericiți sînt tinerii, fii și nepoți, care poartă mare grijă de bătrînii lor, de cei bolnavi și văduvi și de cei părăsiți, care se află în spitale și azile de bătrîni! Iar cei ce persecută, ocărăsc și chiar lovesc pe părinții lor bătrîni și bolnavi, vor lua grea osîndă de la Dumnezeu.

Prima grijă ce trebuie să o avem pentru cei bătrîni este ca să fie toți spovediți din copilărie la preoți, împărtășiți și împăcați cu toți ai lor, ca să nu meargă la Hristos în haină nevrednică de împărăția cerurilor. Însă, în toate să urmeze sfatul preotului.

Ce datorii au creștinii față de cei ce mor în casele lor sau la spitale?

Să aibă grijă ca cei bolnavi să dobîndească sfîrșit creștinesc. Apoi, după ce aceștia își vor da duhul, să cheme preoții de parohie pentru a le face rugăciuni de dezlegare și a-i înmormînta creștinește. Mare plată au creștinii care îngroapă și pomenesc la sfintele slujbe pe cei morți, care sînt săraci și singuri.

Urmașii celor răposați sînt datori apoi să le facă slujbe de pomenire, după rînduială, pînă la șapte ani, dînd milostenie după putere la cei săraci, pentru sufletele lor. Dacă urmașii celor decedați nu respectă testamentul lăsat de ei și le cheltuiesc averea și banii în scopuri personale, ba chiar se și ceartă de la moștenire, în aceste cazuri să urmeze sfatul preotului. Altfel, vor da răspuns în fața lui Hristos la înfricoșata judecată.

Care creștini se pot mîntui cel mai ușor?

Cei smeriți, care nu urăsc niciodată pe nimeni, care merg regulat la biserică, care se spovedesc și se împărtășesc după rînduială, și fac bine și milostenii pînă la moarte, aceștia vor ajunge, înaintea multora, în împărăția lui Dumnezeu.

Care creștini se mîntuiesc cel mai greu?

Cei care trăiesc toată viața în desfrînări, în beții, în certuri și înjurături și nu se spovedesc decît înainte de ceasul morții. Aceștia se pot mîntui numai cu mila lui Dumnezeu și cu rugăciunile Bisericii, după sfîrșitul vieții lor.

Care creștini își pierd mîntuirea sufletelor lor?

Cei care s-au lepădat de Dumnezeu, devenind atei; cei ce se convertesc la secte, cei ce hulesc pe Dumnezeu și nu merg niciodată la biserică, cei ce urăsc pe aproapele pînă la moarte și trăiesc în cumplitul păcat al desfrînării, cei ce mor fără pocăință și credință și cei ce se sinucid conștient.

Toți aceștia nu se pot mîntui și nu pot fi pomeniți la slujbele Bisericii.

Cu ce fapte bune trebuie să înceapă credincioșii pocăința?

Adevărata pocăință începe întotdeauna prin împăcarea cu aproapele și prin spovedania generală a tuturor păcatelor, din copilărie pînă în ziua întoarcerii la Hristos, cu căință și smerenie.

Fără împăcare din inimă, fără spovedanie generală la un

duhovnic iscusit și fără împlinirea canonului dat, nimeni nu se poate pocăi cu adevărat. Căci păcatele nemărturisite stau ca un zid despărțitor între om și Dumnezeu. Dar prin mărturisire și părăsirea păcatelor, zidul se risipește, cu harul Duhului Sfânt, greșelile se iartă și creștinul se unește din nou cu Dumnezeu.

Prin ce fapte bune se apropie creștinul mai mult de Dumnezeu?

Primele fapte bune care ne apropie și ne unesc cel mai mult cu Dumnezeu sînt două: rugăciunea stăruitoare din inimă, făcută cu post și lacrimi, și milostenia.

Fără iertarea aproapelui, fără o spovedanie generală curată și fără căință, lacrimi și milostenie, Dumnezeu nu deschide îndată ușa milostivirii Sale.

Prin ce păcate se depărtează creștinul mai mult de Dumnezeu?

Creștinul se depărtează cel mai mult de Dumnezeu prin îndoiala în credință, prin părăsirea Bisericii și trecerea la secte, prin ură și ucidere de copii și prin mîndrie și desfrînare.

Dar prin pocăință și întoarcere la Biserică, creștinul căzut este iertat și primește din nou harul Duhului Sfânt.

Ce fapte bune trebuie să încununeze sfîrșitul vieții fiecărui creștin?

Să fie iertat și împăcat cu cei din casă și cu toți oamenii; să fie spovedit și împărtășit regulat cu Trupul și Sîngele lui Hristos; să nu aibă bani ascunși, nici avere personală, care robesc inima omului; să-și împartă moștenirea în mod egal la copii și să se roage mult lui Dumnezeu, cu căință și lacrimi, așteptînd cu bucurie ceasul despărțirii.

Creștinul care se săvîrșește în acest fel, împăcat și pregătit duhovnicește, acela își dă sufletul cu pace și bucurie în brațele lui Hristos Dumnezeu.

ÎNDRUMĂTOR CANONIC ORTODOX

1. Ateismul și apostazia (lepădarea de credință)

Omul ateu este un om bolnav mintal, după cum zice Duhul Sfânt: *Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu* (Psalm 52, 1).

„Cel ce s-a lepădat de Hristos și a călcat taina mântuirii, este dator a plînge în tot timpul vieții sale și a-și mărturisi păcatul, învrednicindu-se Sfintelor Taine în vremea ieșirii din viață, pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 73 și 81).

„Cei ce s-au lepădat de silă de Dumnezeu, se primesc la împărtășanie după șapte ani“ (Ancira, canoanele 3, 4, 5, 6, 7 și 8; Sfîntul Atanasie, 2; Sfîntul Teofil, 2).

2. Avortul

„Femeia care a pierdut pruncul (sarcina) fără voie, se canonisește (se oprește de la Sfînta Împărtășanie) un an de zile“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 22).

„Femeile care desfrînează și își omoară fătul în pîntece...

să se împărtășească la ieșirea din viață, iar procedînd cu iubire de oameni..., hotărîm să fie oprite de la cele Sfinte 10 ani, după treptele hotărîte" (Ancira, canonul 21).

„Femeile care iau buruieni otrăvitoare și pierzătoare, ca și cele ce primesc otrăvuri omorîtoare de prunci, să se supună canonului ucigașului, adică să fie oprite 20 de ani de la Sfînta Împărtășanie" (Sinodul VI ecumenic, canonul 91 și Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 56).

„Orice femeie care va bea ierburi să nu nască copii, să nu se împărtășească șapte ani și metanii 200 pe zi. Iar de se va întîmpla ei a muri, să nu se îngroape" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 115).

3. Beția

„Omul bețiv să nu se împărtășească pînă nu se va lăsa de beție" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 110).

4. Blestemul

„Mireanul care va blestema și va huli, acela se canonisește un an să nu se împărtășească și să facă post, metanii și milostenii" (Pravila lui Matei Basarab, glava 105).

„Blestemul făcut de cineva pe dreptate, nu se poate dezlega decît numai după ce a reparat greșeala, adică a dat înapoi ce a furat sau a nedreptățit și se împacă cu cel ce l-a blestemat" (Pravila Bisericească, 1940, pag. 95).

5. Botezul

„Episcopul sau preotul, de-l va boteza din nou pe cel botezat cu adevărat, sau de nu va boteza pe cel spurcat de către necinstitorii de Dumnezeu, să se caterisească, ca unul ce-și bate joc de Crucea și de moartea Domnului și nu deosebește pe adevărații preoți de preoții cei mincinoși" (Canonul Apostolic 47).

„Cei morți (copii avortați etc.) nu pot fi botezați, după cum nu pot fi nici împărtășiți“ (Sinodul VI ecumenic, canonul 83 și Cartagina, 25).

„De va muri copilul nebotezat din cauza preotului, acesta tebuie să fie canonisit de episcopul locului. Iar de va muri nebotezat din cauza părinților lui, aceștia se canonisesc 3 ani cu oprire de la Sfinta Împărtășanie, cu post și cu metanii“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 157; Sfântul Ioan Postitorul, canonul 24).

„Botezul se poate repeta din nou numai dacă nu a fost făcut în numele Sfintei Treimi“ (Apostolic, 50).

Catolicii care vin la Ortodoxie, se primesc numai prin Mirungere și mărturisirea dreptei credințe. Ei nu pot fi botezați din nou.

6. Castrarea

Adevărata înfrinare de la viața conjugală se face de bunăvoie, prin stăpânirea de sine, pentru a sluji numai lui Dumnezeu, iar nu din scîrbă pentru nuntă.

„Cel ce s-a mutilat pe sine, să nu se facă cleric, fiindcă este ucigaș de sine și vrăjmaș al operei lui Dumnezeu“ (Apostolic, 22).

„Mireanul, mutilîndu-se pe sine, să se afurisească (oprească de cele Sfinte) trei ani, fiindcă este vrăjmaș al vieții sale proprii“ (Apostolic, 24).

Femeile creștine de azi, care se castrează (își leagă trompele) de bunăvoie sau la îndemnul soțului și al doctorului, din orice motiv ar fi, se supun acestui canon. La fel se canonisesc și celelalte femei care se sterilizează să nu aibă copii sau folosesc alte metode moderne pentru a nu rămîne însărcinate, cît și bărbații care le silesc sau le îndeamnă la aceste păcate. Ele nu se pot împărtăși pînă cînd nu încetează aceste practici.

7. Căsătoria nelegiuită (interzisă)

„Căsătoria între rude de sînge, numită și amestecare de sînge, și între rude spirituale, este cu desăvîrșire oprită de Biserică. Adică, nunta între veri primari, veri de gradul al doilea, între rude vitrege, între rude spirituale de botez și cununie – nași, fiii nașilor, cumetri, fiii cumetrilor etc. – și rude apropiate de înscuscire. Căsătoria între rude de orice fel se pedepsește ca și preadesfrînarea, adică despărțirea celor căsătoriți și oprirea de la Sfînta Împărtășanie 15 ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 68 și Pravila lui Matei Basarab, glava 208, 211)

„Cei vinovați, care trăiesc în căsătorie nelegitimă și nu vor să se îndrepteze, să fie despărțiți (afurisiți) de Biserică“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 211).

Căsătorie nelegitimă este și căsătoria mixtă între ortodocși și tineri de altă credință.

„Cine își va însura în altă credință fetele și feciorii, unii ca aceia să aibă pocăință 5 ani; asemenea și preoții cere îi vor cununa, și ei să aibă pocăință 3 ani în afara Bisericii“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 100).

8. Căsătoria a doua și a treia

„Nunta cea dintîi este lege, a doua este iertare, iar a treia este călcare de lege“ (Sfîntul Grigorie Teologul și Pravila lui Matei Basarab, glava 205).

„Căsătoria a doua se canonisește cu doi ani oprire de la Sfînta Împărtășanie, iar a treia căsătorie cu trei ani“ (Sfîntul Nichifor, canonul 2).

„Dacă un preot se recăsătorește, el va fi înlăturat din cler, iar dacă este desfrînat sau preadesfrînat se va afurisi (opri de cele Sfînte) și va fi pus la pocăință“ (Sfîntul Vasile, 6).

„La trigami (a treia nuntă) să se aplice afurisire (oprire de cele Sfinte) de cinci ani“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 4, 50; Sfântul Timotei, 11).

9. Căsătoria a patra

Nunta a patra este cu desăvîrșire oprită de Biserică. Iar creștinii care ajung la a patra nuntă sînt afurisiți (opriți de cele Sfinte) și lipsiți de toată slujba Bisericii. Aceștia nu au voie să intre în biserică pînă nu se despart de femeile lor. Iar dacă se vor despărți și se vor pocăi, pot fi primiți și, după opt ani de pocăință și metanii, se pot împărtăși cu Prea Curatele Taine (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 50, 80; Pravila lui Matei Basarab, glava 206).

„Cine se însoară de patru ori să se pocăiască opt ani și metanii 110 în zi, (fiindcă) unii ca aceștia curvesc și pe Dumnezeu mînie“ (Apostolic, 22).

10. Celibatul

Tinerii și fetele care nu vor să se căsătorească din dragoste de Dumnezeu sau din frică de păcat, sau au rămas necăsătoriți pentru că nu și-au găsit partea potrivită, sau au renunțat pe viață la căsătorie, fiind bolnavi, infirmi, ori vor să intre în viața monahală, sînt liberi să-și trăiască viața în feciorie, fie în lume, fie în mănăstire. Însă toate să le facă cu multă rugăciune și post, cu multă sfătuire și cu binecuvîntarea duhovnicului.

Tînărul celib poate fi hirotonit preot (Apostolic, 26; Sinodul VI ecumenic, canonul 5, 6; Cartagina, 4, 19) sau se poate călugări. Însă odată hirotonit sau tuns în monahism nu se mai poate căsători.

Preotul celib, care se căsătorește sau trăiește în desfrî-nare, se caterisește (Sinodul VI ecumenic, canonul 14, 16), iar călugării care se căsătoresc se numesc apostati (lepădați de Dumnezeu) și nu au voie nici să intre în biserică pînă cînd se întorc la pocăință în mănăstire, iar dacă mor în lume, fără

pocăință, să se îngroape cu sinucigașii, fără preot (Pravila lui Matei Basarab, glava 33).

11. Cimitirul

„În cimitirul sfințit (ortodox) se îngroapă numai cei binecredincioși“ (Apostolic, 45, 46, 65; Laodiceea, 6, 9, 33).

În cimitir nu se pot îngropa: păgânii, ereticii, sectanții de orice fel, schismaticii (cei ce nu ascultă de Biserică), copiii și oamenii nebotezați, ateii, apostatii, cei nepocăiți care refuză Sfintele Taine, sinucigașii de orice fel, femeile care mor în timpul avortului, bețivii care mor în cârciumi, cei ce mor în desfrânare, cei morți în bătai, călugării care mor căsătorii și fără pocăință etc. Toți aceștia se pot îngropa într-un loc separat, fără preoți și fără a fi pomeniți la biserică. În asemenea cazuri să se întrebe și episcopul locului.

12. Concubinajul

„Cel ce are concubină și nu voiește a o lăsa, nici a se cununa cu femeia sa, nu se cuvine a-i primi darurile la Biserică, ale cărei legi le bîrfește și le defaimă prin faptele sale“ (Sfântul Nichifor, 33; Pravila lui Matei Basarab, glava 208, 235).

Cei ce trăiesc în concubinaj se pot mîntui numai dacă se cunună sau se despart, chiar dacă au copii. Dacă nu vor să urmeze nici una din aceste căi, măcar să înceteze păcatul desfrînării, iar soții concubini să trăiască în înfrînare ca frații.

13. Datoriile părinților

„Dacă cineva din părinți și-ar părăsi copiii și nu i-ar hrăni, nici nu i-ar crește în cuviincioasă cinstire de Dumnezeu, ci ar motiva nepurtarea lui de grijă, să fie anatema (despărțit de Biserică)“ (Gangra, 15).

„Părinții care nu-și iubesc copiii deopotrivă, nici nu le vor împărți egal moștenirea, să fie anatema“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 105).

„Unii ca aceștia să nu se împărtășească cu dumnezeieștile

Taine pînă nu se vor îndrepta“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 283).

14. Datoriile copiilor

„Dacă cineva din copii s-ar îndepărta și n-ar da cuvenitul respect părinților săi, scuzîndu-se cu cinstirea de Dumnezeu, să fie anatema“ (Gangra, 16).

„Blestemat este omul care va asupri (urgisi) pe tatăl său și pe mama sa“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 283).

15. Defăimarea (clevetirea)

„Cel ce clevetește pe aproapele său, un an să nu se împărtășească“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 373).

„Dacă vreun cleric ar defăima (ocări) pe episcop, să se cacterisească, că nu se cade a vorbi de rău pe mai marele tău“ (Apostolic, 55, Sfînta Sofia, 3).

„Dacă cei ce trăiesc în feciorie ar defăima pe cei căsătoriți, să fie anatema, căci defaimă legile lui Dumnezeu“ (Gangra, 10).

„Dacă cineva din oameni ar vorbi de rău și ar defăima pe preot cu cuvinte spurcate sau cu hule, acela să se pocăiască șase luni sau un an“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 704).

16. Desfrînarea, preadesfrînarea (adulterul), sodomia, onania (malahia), paza conjugală etc.

„Tinerii necăsătoriți, femeile fără bărbați și cei văduvi, de vor cădea în desfrînare, 7 ani să nu se împărtășească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 59).

„Cei ce sînt căsătoriți canonic și cad în desfrînare cu femei străine, 15 ani să nu se împărtășească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 58; Ancira, 20).

„Cel ce va păcătui nefirește cu femeia sa (sodomie), sau bărbat cu bărbat (homosexualitate), sau va păcătui cu copii, sau cu animale, 15 ani să nu se împărtășească“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 7, 62, 63).

„Cel ce se va împreuna cu femeia sa peste fire, 5 ani să nu se împărtășească“.

„Cel ce va preacurvi cu femeie străină peste fire (adică împotriva firii: sodomie, gomorie, perversiune sexuală etc.), 15 ani să fie oprit de cele Sfinte“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 7, 58, 63).

„Cel ce va cădea în desfrinare cu sora sa de un tată și de o mamă, 20 de ani să nu se împărtășească, făcând amestecare de sânge“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 79).

„Cel ce va cădea în desfrinare cu mama sa, sau tatăl cu fiica sa, 20 de ani să se pocăiască cu post, cu lacrimi și metanii și apoi să se împărtășească“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 79).

„Dacă va păcătui cineva cu mama vitregă, sau fiica cu tatăl vitreg, 12 ani să nu se împărtășească“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 75, 79; Molitfelnicul).

„De va păcătui cineva numai o dată cu fiica sa, sau mama cu fiul ei de un sânge, se canonisește mai puțin; să mănânce uscat seara și să facă 500 de metanii mari pe zi“ (Sfântul Ioan Postitorul).

„Cel ce va păcătui cu nora, cu soacra, cu mama soacră, cu mama nașei, cu cumnata, cu cumătra, 11 ani să nu se împărtășească“ (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 79 și Molitfelnicul).

„Cel ce va păcătui cu două surori sau cu doi frați de o mamă, 11 ani să nu se împărtășească“ (Sfântul Vasile cel Mare,

canonul 78, 87; Pravila lui Matei Basarab, glava 330 și Molitfelnicul).

„Cel ce va păcătui cu mama logodnicei sau cu logodnica, 14 ani să se oprească de cele Sfinte și nunta aceea să nu se facă, iar de s-a făcut nunta, să nu se despartă“ (Molitfelnicul și Pravila lui Matei Basarab, glava 238).

„Cel ce va păcătui cu vara primară, 10 ani se oprește de Sfânta Împărtășanie; iar de va cădea în curvie cu a doua vară, 9 ani să nu se împărtășească“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 330 și Molitfelnicul).

„Cel ce va păcătui cu nașa de la botez sau de la cununie, sau dacă nașul va curvi cu fina de botez sau cununie, 20 de ani să nu se împărtășească, pentru că sînt rude spirituale“.

„Soacra care a căzut în desfrîinare cu ginerele ei, să se călugărească, făcînd canon 15 ani; la fel și ginerele, 15 ani să fie oprit de cele Sfinte“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 90).

„Cel ce va strica fecioare minore, 12 ani să nu se împărtășească“ (Sfîntul Ioan Postitorul).

„Cel ce face malahie (onanie) singur, să postească 40 de zile cu 100 de metanii pe zi, iar de nu va posti, un an să nu se împărtășească și 50 de metanii pe zi“.

„Cel ce face malahie cu altă persoană, să postească 80 de zile sau doi ani să nu se împărtășească, făcînd cîte 50 de metanii pe zi“ (Sfîntul Ioan Postitorul și Molitfelnicul).

„Cel ce a făcut malahie (onanie, masturbație), se canoniște 40 de zile, petrecînd cu mîncare uscată și făcînd cîte 100 de metanii în fiecare zi“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 8).

„Amestecarea cu alții, ca o dublă malahie, se aplică canonul

pînă la 80 de zile“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 9).

„Dar și dintre femei, care s-au atins prin sărutări și prin pipăiri de bărbat, însă nesticîndu-se, primesc pedeapsa malahiei“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 11).

„Cîți vin la acest lucru de malahie, aceia să mănînce sec 40 de zile și să facă în toate zilele 100 de metanii sau 50. Iar de se va face malahie între dînșii (adică dublă malahie între un bărbat și o femeie), atunci să mănînce sec 80 de zile sau să nu se împărtășească doi ani și să facă în toate zilele metanii cîte 50“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 329).

În acest canon intră și bărbații cu femeile lor, care practică paza conjugală în orice fel pentru a nu avea copii. Acești soți se pot împărtăși numai după ce încetează păcatul uciderii de copii prin pază.

17. Distracțiile lumești

„Călugărul (preotul) de va face cîntece mirenești și va juca, acesta este om al dracului, iar nu al lui Dumnezeu; să se pocăiască 3 ani și metanii 1000 (pe zi)“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 120).

18. Divorțul (desfacerea căsătoriei)

În ființa ei, căsătoria este indisolubilă; căci zice Hristos: *Ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Divorțul este acceptat de Biserica Ortodoxă în următoarele cazuri canonice excepționale:

- În caz de adulter sau preacurvie persistentă (Matei 19, 9);
- În caz de apostazie (lepădare de credință) a unui soț (I Corinteni 7, 15);
- În cazul intrării unuia din soți în monahism (Sinodul VI ecumenic, 12, 48). În mod legal căsătoria se desface prin moartea unuia din soți.

În cultul Bisericii Ortodoxe nu este nici o rugăciune de desfacere a căsătoriei (Pravila Bisericească, 1940, pag. 135).

19. Dobînda (camăta)

„Cel ce ia cămătă (dobîndă pentru bani împrumutați), de va vrea să cheltuiască acest câștig nedrept, dînd săracilor și promișînd că părăsește iubirea de bani, poate fi primit la preoție“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 14; Laodiceea, 4; Cartagina, 5, 20; Sinodul VI ecumenic, 10).

Este oprit creștinilor să împrumute bani sau alte bunuri, cu dobîndă, deoarece împrumutul este o faptă a milei creștine, iar dobînda este un păcat al lăcomiei și iubirii de argint.

Creștinul să urmeze însă sfatul duhovnicului și porunca Mîntuitorului, Care zice: *Feriți-vă cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

20. Duminica și sărbătorile

„Duminica va avea înțietate (fiind ziua Învierii Domnului) și se va serba de creștini după putință. Iar dacă se vor afla iudaizanți (care cinstesc sîmbăta în locul Duminicii), să fie anatema de la Hristos“ (Laodiceea, 29).

Dintre toate sărbătorile, Duminica este cea mai de seamă zi de preamărire a lui Dumnezeu. De aceea Duminica trebuie respectată cu sfințenie. Cine nu merge la Sfînta Liturghie din neglijență, clericul se caterisește, iar mireanul se afurisește, după canonul 80 al Sinodului VI ecumenic.

„Nu se cuvine ca cineva să se ocupe cu munca în sărbători, mai ales în timpul slujbelor“ (Sinodul VI ecumenic, 62).

„Distracțiile creștine îngăduite de Biserică se fac numai după-amiază, cînd nu este slujbă în sfintele locașuri“ (Sinodul VI ecumenic, 62; Mărturisirea Ortodoxă, III, 69).

„În sărbători se pot îngădui doar unele treburi de scurtă durată, precum pregătirea hranei zilnice pentru oameni și animale, cercetarea bolnavilor, facerea de bine la săraci, citirea cărților sfinte, adunarea credincioșilor spre lauda lui

Dumnezeu etc.” (Pravila Bisericească, 1940, pag. 282-283).

21. Ereticii (sectanții)

„Dacă vreun cleric sau mirean va intra să se roage în sinagoga iudeilor sau în casele ereticilor (sectanților), clericul să se caterisească, iar mireanul să se afurisească (să se oprească de cele Sfinte)” (Apostolic, 65; Sfântul Timotei, 9).

„Ereticilor și sectanților să nu le fie iertat a intra în casa lui Dumnezeu (și în casele creștinilor), dacă stăruie încă în eres” (Laodiceea, 6).

„Ereticii (și sectanții) care se căiesc, trebuie să fie primiți (la biserică) la ieșirea din viață, dacă dovedesc înclinare spre pocăință...” (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 5).

„Dacă vreun creștin ar duce untdelemn la altarul păgînilor sau la sinagoga iudeilor (și sectanților) în sărbătorile lor, sau ar aprinde lumînări, să se afurisească” (Apostolic, 71).

22. Făgăduința

Dacă făgăduiești ceva Domnului Dumnezeului tău, să nu zăbovești a împlini, căci Domnul Dumnezeul tău îți va cere socoteală și te va face vinovat de păcate (Deuteronomul 23, 21).

„Cine făgăduiește să se consacre slujbei lui Dumnezeu, adică să se facă preot sau călugăr, și nu se face, păcătuiește, fiindcă Dumnezeu nu poate fi mințit” (Pravila Bisericească, 1940, pag. 141).

Mai înainte de a făgădui, pregătește-te și nu fi ca omul care ispitește pe Domnul său (Sirah 18, 23).

Fratele rasofoar care a făgăduit că se face călugăr, dacă se întoarce în lume, i se consideră căsătoria ca a doua nuntă, după canonul 19 din Ancira și 18 al Sfântului Vasile cel Mare.

De aceea, se canoniseşte ca un preacurvar, căci a lepădat logodirea cu Biserica (Sfântul Vasile cel Mare, 19, 60; Pravila lui Matei Basarab, glava 105).

Dacă cel ce a făcut făgăduinţă lui Dumnezeu este bolnav sau a fost constrâns de anumite împrejurări, sau a făcut-o pe cînd era copil sau minor, nu se consideră păcat. În aceste cazuri să urmeze sfatul duhovnicului şi al episcopului respectiv.

23. Fecioria (celibatul)

Fecioria sau celibatul pe toată viaţa este recomandată de Hristos prin Sfântul Apostol Pavel (I Corinteni 6, 19; 7, 32), dacă este făcută liber, de bunăvoie şi din dragoste de Dumnezeu, pentru slujirea Bisericii şi spre mîntuirea de obşte a credincioşilor.

„Dacă cineva ar feciori sau s-ar înfrîna, abţînîndu-se de la nuntă din scîrbă, nu pentru binele şi sfinţirea fecioriei, să fie anatema“ (Gangra, 9).

24. Furtul

„Cel ce a furat, va fi oprit un an de la împărtăşirea cu Sfintele Taine, dacă se căieşte şi se prihăneşte pe sine. Iar dacă se va dovedi de alţii că a furat, doi ani să se oprească“ (Sfântul Vasile cel Mare, 61).

„Dacă vreun cleric sau laic va lua din biserică ceară sau untdelemn (sau altceva din cele dăruite lui Dumnezeu), să se afurisească (să se oprească de cele Sfinte) şi să dea înapoi încincit din cît a luat“ (Apostolic, 72, 73).

„Cei ce fură din averea mănăstirilor, clericii se caterisesc, iar laicii se afurişesc“ (Sinodul VII ecumenic, 13).

„Furul de case 3 ani (să nu se împărtăşească) şi metanii 100 în zi“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 110).

„Furul care se pocăiește de bunăvoie, se oprește de împărtășanie 40 de zile...” (Sfântul Ioan Postitorul, 27; Pravila lui Matei Basarab, glava 343). „Furul de cele sfinte se pedepsește pînă la al treilea an” (Sfântul Ioan Postitorul, 30).

„Cine bagă apă în vin și îl vinde, 5 ani se oprește de la împărtășanie și metanii 66 (pe zi)” (Pravila Bisericească de la Govora, glava 110).

„Cine primește furul și cele furate de dînsul, să se pocăiască ca și furul” (Pravila Bisericească de la Govora, glava 110).

25. Înjurăturile (hulele)

„Cel ce înjură de cele sfinte se canonisește cu oprire de la Sfînta Împărtășanie 1-2 ani, ca și cel ce hulește cele sfinte și face ierosilie (sacrilegiu, profanare), neputînd primi cele Sfinte pînă cînd nu părăsește definitiv acest păcat împotriva Duhului Sfînt” (Pravila Bisericească, 1940, pag. 158-159, 170).

„Cel ce va înjura pe preot, un an să nu se împărtășească; iar de-i va da palme sau cu băț îl va lovi, 3 ani să nu se împărtășească...” (Molitfelnic).

26. Jertfa

„Jertfa celor căzuți în păcate de moarte și care nu voiesc să se pocăiască, nici să se spovedească, nu este primită la Biserică” (Pravila Bisericească, 1940, pag. 173).

27. Jocul

Jocul care nu duce la imoralitate, cum ar fi jocul copiilor mici, a elevilor de școală etc., este îngăduit, ba chiar necesar, căci dezvoltă fizicul și recrează sufletește.

Jocul care duce la imoralitate se pedepsește după faptele rele pe care le-a produs. Dacă prin dans unii cad în desfrînare, alții în mîndrie, iar alții în beție (cum se întîmplă mai des la discoteci, la baluri, la nunți și la cîrciumi), fiecare se

pedepsește pentru păcatul pe care l-a făcut, fiind oprit de cele Sfinte.

„Jocul de noroc sub orice formă (poker, barbut, joc de cărți etc.) și cu orice fel de scop de câștig nedrept și jefuitor, prin care se exploatează naivitatea cuiva, se canonisește ca și furtul și uciderea“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 173-174).

28. Jurământul

Zice Mîntuitorul Hristos: *Să nu vă jurați nicidecum... Cuvîntul vostru să fie ce este da, da; și ce este nu, nu. Iar ce este mai mult, vine de la diavolul* (Matei 5, 33-34, 37; 26, 63; Evrei 6, 16).

„Cel ce se jură să nu primească hirotonia în preot, sa nu fie silit a o primi“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 10).

„Călcătorii de jurământ (la tribunal, cu mîna pe Sfînta Cruce), vor fi neîmpărtășiți 10 ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 64).

„Călcătorii de jurământ, dacă au călcat jurământul de silă sau de nevoie, să se supună la certări ușoare și să fie primiți după 6 ani, iar cei ce fără de nevoie au lepădat credința, după 7 ani să fie primiți la împărtășire“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 82).

„Cel ce a făcut jurământul strîmb, dacă întoarce înapoi jurământul strîmb, se va canonisi cu 3 ani oprire de cele Sfinte, cu metanii și cu post“.

„Preotul să nu se jure, nici cu voie, nici fără voie. Iar de va face aceasta, să se scoată din preotie“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 114).

„Făgăduințele monahale, depuse solemn înaintea Sfîntului Altar, devin jurăminte înaintea lui Dumnezeu; de aceea ele nu se dezleagă. Pedepsa fratelui și a rasoforului

din mănăstire, dacă se întoarce în lume, este oprirea de la împărtășanie 1-2 ani. Pedepsa călcării jurămintelor monahale, pentru călugării care se întorc în lume și se căsătoresc, este anatema, adică despărțirea de Biserică pînă cînd se întorc înapoi“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 176).

Aceeași valoare de jurămint are și Cununia religioasă în biserică. De aceea, *ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Cununia religioasă, ca orice jurămint dat în fața lui Dumnezeu, nu poate fi dezlegată decît în cîteva cazuri excepționale, cu aprobarea Bisericii.

„Dacă vreun monah va lepăda sfîntul chip și va îndrăzni să mănînce carne și să ia femeie și nu se va întoarce, unul ca acesta se cuvine a-l da anatemei, apoi să se îmbrace cu forța și să se închidă în mănăstire“ (Sfîntul Nichifor, 34; Pravila Bisericească de la Govora, pag. 109; Pravila lui Matei Basarab, 53)

„Cel ce a călcat jurămintul sau cuvîntul dat în fața cuiva, nu are voie să se împărtășească și trebuie să facă 250 de metanii“ (Sfîntul Ioan Postitorul, 31).

29. Lepădarea (abandonarea) de copii

„Pe femeile ce-și leapădă pruncii pe la ușile bisericilor, legea le pedepsește ca pe ucigașe, chiar dacă i-ar lua cineva și le va purta de grijă“ (Sfîntul Ioan Postitorul, 26).

30. Lipsa de la slujbă

„Clericul care nu se duce la slujbă din lene, se caterisește“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 190).

„Cine va rămîne fără de Liturghie, (să facă) 200 de metanii, dacă stă fără lucru“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 121).

„Călugărul de nu va veni la Liturghie, fiind fără de lucru, să nu mănînce pînă la al noulea ceas și metanii 100. Iar de va

fi la slujbă trimis, spre unii ca aceia nu este lege" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 129).

31. Logodna canonică

„Nu se cuvine a se încuscri cu nici un eretic, ori a da fii sau fiice după ei, dacă nu făgăduiesc să se facă creștini" (Laodiceea, 31, 10; Cartagina, 29; Sinodul VI ecumenic, 72).

„Fetele care au urmat iubiților lor, fără știrea tatălui (și fără cununie), curvesc; iar dacă se împacă părinții se pare că lucrul ia vindecare, dar nu se vor primi îndată la împărtășire, ci după 3 ani" (Sfântul Vasile cel Mare, 26, 38).

„Cei ce răpesc femei cu nume de căsătorie (și trăiesc cu ele în desfrînare), să se despartă de Biserică" (Sinodul IV ecumenic, 27; Sinodul VI ecumenic, 92).

„Cel ce se căsătorește cu femeia logodită cu altul, care încă este în viață, 15 ani să nu se împărtășească, ca și preacurvarii" (Sinodul VI ecumenic, 98; Sfântul Vasile cel Mare, 25, 30).

32. Metaniile

„De la Sfintele Paști pînă la Duminica Cincizecimii nu se fac metanii" (Sfântul Nichifor, 10).

„De vineri seara pînă Duminică seara nu se fac metanii mari, ci numai închinăciuni, pentru cinstea Învierii lui Hristos" (Sinodul I ecumenic, 20). Însă fiecare să urmeze sfatul duhovnicului său.

33. Politica

„Episcopului sau preotului nu i se cuvine a se pune în orînduiri politice, ci a se îndeletnici cu treburile bisericești..., căci nimeni nu poate sluji la doi domni, după dumnezeiasca poruncă" (Matei 6, 20; Apostolic, 6, 81; Sinodul VI ecumenic, 10).

„Politica este îndeletnicirea cu treburile cetățenești, pentru bunul mers al vieții sociale. Preoția este o îndeletnicire cu cele duhovnicești, spre slava lui Dumnezeu și îndrumarea credincioșilor pe calea mântuirii, pentru moștenirea vieții de veci. Clericii care se amestecă în politică fac o mare greșală” (Pravila Bisericească, 1940, pag. 129).

34. Postul

„Dacă vreun episcop, sau preot, sau diacon, sau citeț, sau cîntăreț nu postește Sfîntul și Marele Post al Paștilor, sau miercurea și vinerea, să se caterisească, fără numai dacă va fi împiedicat de slăbiciunea trupească, iar de va fi laic să se afurisească” (Apostolic, 69; Sinodul VI ecumenic).

„Dacă vreunul dintre cei ce se nevoiesc, din defăimare ar îndrăzni să dezlege posturile cele predanisite și respectate de Biserică, încrezîndu-se în justificările cugetului său, să fie anatema” (Gangra, 19; Laodiceea, 52; Cartagina, 48, 56; Sinodul VI ecumenic, 89).

„Cel ce va îndrăzni să mănînce carne, ouă sau brînză în Postul cel Mare sau în miercurile și vinerile de peste an, doi ani să nu se împărtășească” (Molitfelnicul).

„Cine moare de foame în Postul cel Mare, să mănînce carne și să aibă pocanie 3 ani și metanii 150 (în zi); iar de va gusta brînză sau ouă în acel post, doi ani să aibă pocanie și metanii 66” (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 117).

„Oricine se va spurca în Lunea brînzei cu carne și în lunea dinții (a postului) cu brînză, 4 ani să se pocăiască și metanii 300 “ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 117).

„Oricine se va spurca din neștiință în Postul cel Mare, pocanie un an și metanii 36” (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 117).

„Nu se cuvine ca monahii să facă servicii plugărești în

Postul cel Mare, și din cauza aceasta să dezlege la vin și la untdelemn, pentru că acestea sînt fapte ale lăcomiei pîntecelui" (Sfîntul Nichifor, 16; Laodiceea, 50; Sinodul VI ecumenic, 89).

35. Schismaticii

„Cei ce nu ascultă de Biserica Ortodoxă, deși sînt ortodocși, se numesc schismatici și se despart de Sfînta Biserică pentru răzvrătire, pînă cînd se întorc din nou la supunere" (Gangra, 5, 20).

„Cei ce nu ascultă de hotărîrile Sfîntului Sinod al Bisericii, prin aceasta se sinucid duhovnicește" (Gangra, 6).

36. Sinuciderea (deznădejdea)

Sinuciderea este cel mai mare păcat pe care îl poate face omul în această lume, fiind păcat împotriva Duhului Sfînt.

„Cine se va uide de bunăvoia lui, să nu se îngroape creștinește cu preot și cu pomenire, iar de va fi ucis fără voia lui, să i se facă înmormîntare creștinească" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 101-102).

Dacă cineva s-a sinucis, fiind bolnav de minte, preotul să cerceteze adevărul și dacă a fost bolnav, să-l îngroape după rînduială, iar dacă este în îndoială, să ceară sfatul episcopului.

„Cei ce s-au sinucis de bunăvoie, nu se îngroapă în cimitirul credincioșilor, ci deoparte, cu sinucigașii, cu ereticii și cu copiii nebotezați" (Pravila Bisericească, 1940, pag. 291-292).

37. Sminteala

Vai lumii din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine sminteala! (Matei 18, 6-7).

Mare păcat săvîrșesc cei ce smintesc prin faptele și învățătura lor pe copiii nevinovați, pe elevi, pe tineri, pe cei evlavioși, pe cei îndoielnici în credință și pe orice om.

Mare păcat săvîrșesc sectanții, care cu vicleșug trag la

eresul lor pe creștinii ortodocși smeriți și naivi, ducându-i la pierzare. Mare păcat săvârșesc și preoții care prin comportarea lor își smintesc enoriașii și îi împing la necredință și indiferentism religios. La fel păcătuiesc și părinții care își smintesc proprii copii prin beție, desfrîu, înjurături și tutun, în loc să-i apropie de Hristos, prin faptele lor creștinești.

Sminteală publică și păcat de moarte săvârșesc astăzi femeile care se îmbracă necuviincios, cu haine bărbătești și cu îmbrăcăminte scurtă indecentă, ca și cele ce se sulimesc și își vopsesc părul, trăgînd la desfrînare pe toți cei slabi de fire, mai ales pe tineri. Tuturor celor ce smintesc pe aproapele, *mai bine le-ar fi să li se atîrne o piatră de moară de gît și să fie afundați în adîncul mării* (Matei 18, 16).

De osîndă și mai mare se fac vrednici artiștii de cinema, de teatru și operă, ca și cei ce dau în public filme, imagini și cărți de pornografie, ucigînd și întinînd sufletește și trupește, prin desfrîu, aproape întreaga lume, pentru care vor da greu răspuns înaintea lui Dumnezeu.

Sminteala se canonisește după efectele produse de ea în rîndul credincioșilor și a celor slabi și neputincioși, cum va găsi de cuviință duhovnicul.

38. Toleranța

Poate fi bună sau rea. Toleranța este bună cînd îngăduim și iertăm slăbiciunile aproapelui, făcute din neputință fizică sau morală. *Milă voiesc, iar nu jertfă* (Matei 9, 13). Toleranța este eres și aduce osîndă cînd ea duce la păcat. De un astfel de păcat se fac vinovați părinții care-și lasă copii la distracții lumești, la filme, la televizor, la desfrîu, spre pierzarea lor. La fel greșesc preoții și duhovnicii, tolerînd pe creștini și pe fiii lor duhovnicești să zacă în unele păcate, pe motiv că sînt tineri și trebuie „să-și trăiască viața“, zicînd că Domnul este bun și milostiv și ne iartă pe toți.

„Cel ce cunoaște păcatele cuiva și nu le va mărturisi (episcopului și duhovnicului), se va pedepsi și el cu același canon cu care se pedepsește cel ce a făcut păcatul...” (Sfîntul

Vasile cel Mare, 71, 74, 89; Laodiceea, 7).

39. Uciderea cu voie și fără voie

„Cel ce a ucis de voie, prin avort sau prin lovire, și după aceasta s-a pocăit, va fi neîmpărtășit de Sfințenie (Sfânta Împărtășanie) 20 de ani“ (Sfântul Vasile cel Mare, canoanele 13, 33, 43, 52 și 56; Ancira, 22, 23).

„Cel ce a ucis fără voie, va fi neîmpărtășit de Sfințenie 10 ani...“ (Sfântul Vasile cel Mare, 11, 54 și 57).

„Dacă ucigașul va face 300 de metanii pe zi și va posti pînă seara cu mîncare uscată, va putea primi Sfînta Împărtășanie după 5 ani, dacă a ucis cu voie; iar dacă a ucis fără voie sau în război, va primi cele Sfinte după trei ani“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 20)

40. Unirea la rău

„Cel ce răpește femeie (pentru desfrînare) și cel ce aleargă cu dînsul (adică îl ajută, îl însoțește), 3 ani să se pocăiască și metanii 36 pe zi. Iar preotul care îi primește, să se izgonească de la Biserică și de la Liturghie un an și metanii 1000 pe zi“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 114; Sinodul VI ecumenic, 27; Ancira, 25).

„Cel ce va lăuda pe cel vinovat și va zice că bine a făcut..., se va certa întocmai ca și cel vinovat“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 339).

„Cel ce va trimite pe altul să facă scrisori cu sudălmii asupra cuiva sau va sfătui pe altul ca să facă acest lucru, acela să se certe întocmai ca și cel ce a făcut el singur (acest păcat)“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 139).

„Cel ce va păzi hainele celui ce se va duce să ucidă (să fure sau să desfrîneze) pînă cînd va veni, acela să se pedepsească (să primească același canon) ca și ucigașul“ (Pravila lui

Matei Basarab, glava 46).

„Cel ce știe pe cineva făcînd păcate și va putea să-l oprească și nu l-a oprit, nici n-a spus episcopului sau duhovnicului, acela să se canonisească la fel cu cel ce face păcatul“ (Pravila lui Mătei Basarab, glava 375).

„Episcopul sau preotul sau diaconul numai de se va ruga împreună cu ereticii (schismaticii și sectanții), să se afurisească, iar de le va da voie a lucra ca clerici, să se caterisească“ (Apostolic, 10, 11, 45).

41. Ura, neîmpăcarea

Cel ce urăște pe fratele său, întru întuneric umblă și nu știe încotro merge, pentru că întunericul i-a orbit ochii (I Ioan 2, 11).

„Cel ce va avea vrajbă asupra cuiva, în biserică să nu intre pînă nu se va împăca, că rugăciunea lui spre blestem se va întoarce și spre păcat se socotește, și să facă în toate zilele cîte 50 de metanii“ (Molitfelnicul).

„Preoții ce vor avea ură între ei și nu se vor împăca, ci vor sluji așa, să se pocăiască 4 ani și metanii 100 (pe zi), cum spune și Sfîntul Evsevie: **Amar de preotul ce are vrajbă pe cineva și va merge așa să slujească**“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 35).

42. Vrăjitoria

„Cel ce mărturisește că a făcut vrăjitorie sau fermecătorie, i se va da timpul de pocăință ca la ucigaș (20 de ani)...“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 65, 72).

„Femeia ce va fermeca, pe străini și pe ai ei, să se canoni-sească 9 ani și metanii 500 în zi“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 115).

„Cine ia mana grîului sau altceva din acelea (mana vitelor, a vinului etc.) acesta, iată, știe lucrul dracului! De se va lăsa

de aceasta, să aibă pocanie 4 ani și metanii câte 100 (pe zi)“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 100).

„Cei ce apelează la vrăjitori ca să afle cele viitoare, să se pocăiască 6 ani, fiind opriți de cele Sfinte“ (Sfântul Vasile cel Mare, 83).

Același canon primesc și cei ce spun viitorul fetelor (ursita), și fac tot felul de preziceri mincinoase. Iar dacă vrăjitorii și ghicitorii nu vor părăsi aceste practici păgânești și diavolești, Sfinții Părinți hotărăsc „să se lepede cu totul de la Biserică“ (Sinodul VI ecumenic, canonul 61).

Cei ce practică hipnotismul, yoga, ocultismul, spiritismul, magia albă, magia neagră și orice exerciții transcendente, necreștine, se canonisesc ca și vrăjitorii, fiind opriți de Sfânta Împărtășanie pînă la 10-20 de ani, ca ucigașii (vezi Sfântul Vasile cel Mare, 65, 72).

C U P R I N S

<i>Introducere</i> , de Arhim. Ioanichie Bălan	5
Familia creștină	7
Pregătirea pentru căsătorie	12
Logodna și căsătoria civilă	29
Cununia religioasă	36
Începutul vieții de familie	45
Nașterea de copii	53
Botezul copiilor	69
Educația religioasă a copiilor	86
Educația religioasă a tinerilor	96
Bolile sufletești ale familiei creștine de astăzi	107
Viața religioasă în societate	130
Îndrumător canonic ortodox	160
Cuprins	183

Tehnoredactor. Pr. N. Dascălu

Tiparul executat la:
Imprimeria „BACOVIA” – Bacău

Editura "Universitas"
Chişinău, bul. Ştefan cel Mare, 190
Seri. 852, tiraj 30000.
Fabrica de imprimare offset din Tiraspol
Or. Tiraspol, str. 25 Octombrie, 99.

